

Täysistunto

Torstai 6.6.2024 klo 16.02—20.59

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 20.59.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.02—17.03 ja 17.58—20.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.03—17.58 ja 20.00—20.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Totean jo tässä vaiheessa, että asiakohta 6 tullaan siirtämään asiakohta 12:n jälkeen.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys leikkauspäätösten perumisesta (Suna Kymäläinen sd)

Suullinen kysymys SKT 118/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäisen kysymyksen esittää edustaja Kymäläinen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvä valtiovarainministeri Purra, opposition viesti kehysriihen päätösten toimimattomuudesta on ainakin osittain tavoittanut myös hallituksen. Ministerit pakittelevat nyt julkisuudessa tehtyjä leikkauspäätöksiä. Kouvolan sairaalalle on luvattu toivoa, ja maksuttomasta toisesta asteesta ei ehkä luovutakaan. Erittäin hyvä näin — tosin hallituksen toiminta ei tietenkään minkäänlaisia tyylipteiteitä tältä osin kovin suuresti kerää.

Huolta herättää nyt tämän ilmoituksen ajankohta juuri ennen eurovaaleja. Mitä takeita suomalaisilla on siitä, että hallitus pitää nyt linjansa? Kysyn nyt teiltä avoimuuden nimissä: Pidätekö lupauksistanne todella kiinni, vai ovatko kyseessä vaalien alla lausutut juhlapuheet? Ettehan anna suomalaisille ihmisille turhaa toivoa, vaan annattehan todellisen lupauksen, että perutte huonoiksi todetut päätöksenne?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kumpi haluaa vastata? — Ministeri Purra, ja sitten ministeri Juuso saa myöskin poikkeuksellisesti vuoron.

16.04 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan kehysriihessä joutui julkisen talouden tilanteen ja EU:n komission alijäämämenettelyn välttämiseksi tekemään kolmen miljardin lisätoimet. Toisaalta hallitusohjelmassa on jo kuudella miljardilla sekä säästöjä että erilaisia rakenteellisia toimia. Niin hyvin kuin hallitusneuvotteluissakin kykenimme asioista neuvottelemaan kahdeksan viikon ajan — ja myös kehysriihen yhteydessä neuvottelut olivat varsin pitkiä — niin kyllä meidän erilaisissa säästökokonaisuuksissamme on joitakin epäselvyyksiä sen osalta, että ei esimerkiksi päästä siihen tavoitteeseen, mitä ollaan haettu, tai on tullut joitakin lainsäädännöllisiä mutkia. Tämä on ihan normaalia työtä. Hallitus on koko prosessin ajan etsinyt vastaavia korvaavia säästöjä, mikäli näin on käynyt. Sitä on tapahtunut eri ministeriöiden valmistelun edetessä. Tämä on aivan normaalia toimintaa. Hallitus ei tule perääntymään siitä kokonaissummasta, jonka me säästämme.

Ylipäättänsä finanssipolitiikassa muutenkin meidän liikkumavaramme on hyvin kapea. Mikäli käy ilmi, että joku säästö ei tule toteutumaan sellaisenaan ja se jopa lisäisi kustannuksia, niin me teemme vastaavia säästötoimenpiteitä jossain muualla. [Ben Zyskowitz: Tämä on järkevää politiikkaa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tämä on järkevää politiikkaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä ministeri Juuso.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra jo hyvin tähän vastasikin.

Mitä tulee Kouvolaan ja sairaalaverkkoesitykseen, niin se on nyt lausunnolla, kuten kaikki hyvin tiedätte. Odotamme siihen lausuntoon vastineita, ja katsomme sen jälkeen, ovatko ne esitykset, mitkä on tehty, tavoitteiden mukaisia.

Totta kai, kuten tiedätte, aina lausunnot katsotaan ennen kuin varsinainen hallituksen esitys annetaan. Lausuntopalautteita tarkastellaan hyvin huolellisesti, ja totta kai, jos näyttää siltä, että joku hallituksen esitys ei ole järkevä tai ei tuo niitä säästöjä, mitä on ajateltu, niin on luonnollista, että silloin täytyy miettiä, mistä muualta ne säästöt otetaan. [Eduskunnasta: Näinhän me ollaan sanottu koko ajan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ja edustaja Kymäläinen jatkaa.

16.06 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): No niin, arvoisa puhemies! Kysymys oli nyt siitä, mitkä päätökset te olette valmiit perumaan. Tässä nyt kuultiin ministeriltä Kouvolan yöpäivystyksen osalta, Ratamon osalta, mutta te olette sanoneet myös, että tilalle tulee sitten uudet leikkaukset, jos nämä eivät toteudu. Onko kyseessä siis jonkun muun sairaalan palveluiden leikkaus, ja minkä sairaalan? Tässä ennen vaaleja kansalaisilla on oikeus kuulla se, [Ben Zyskowicz: Kun meillä ei ole loputtomasti rahaa, niin kuin teillä on!] kun juhlapuheissa puhutte nyt tämän osalta.

Kysyn: pidätkö kiinni ennen vaaleja antamistanne lupauksista, vai unohtuivatko nämä aikeet vaali-illan, tulosillan jälkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lupaen, että tämä hallitus pääsee julkisen talouden sopeuttamisen kannalta siihen tavoitteeseen, joka hallitusohjelmaan on kirjattu. Mikäli alkaa näyttää siltä, että tämä tavoite menee kauemmaksi, me etsimme lisätoimia, ja näin hallitus koko ajan on tehnyt. [Vilhelm Junnila: Missä Harakan setelit?] Kehysriihessä kesken hallituskauden me pystymme tekemään lisätoimia, kun luvut alkoivat näyttää heikommilta, kun luvut alkoivat näyttää siltä, että me joudumme alijäämämenettelyyn, [Vilhelm Junnilan välihuuto] me teemme, kannamme vastuun tässä asiassa ja huolehdimme siitä, että me saamme meidän velkasuhteen ja kasvun vakiintumaan tämän hallituskauden loputtua.

Sen sijaan, mitä olen teidän niin sanottuun vaihtoehtoonne perehtynyt, [Anne Kalmarin välihuuto] teillä lähinnä näitä miljardeja vedetään hihasta. En voi kuvata teidän vaihtoehtonne millään muulla nimellä kuin taikaseinäksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

16.08 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki tuo, mitä ministeri Juuso äsken vastasi, pätee täysin hoitotakuuseen. On tarkat laskelmat olemassa sosiaali- ja terveysministeriössä, että hoitotakuun käyttöönotto, joka lyhentää sitten avohoidon jonoja, vähentää erikoissairaanhoidon kustannuksia 50 miljoonaa ja terveyskeskus-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

ten vuodeosastojen kustannuksia 20 miljoonaa. STM toimitti kehysriiheen myös ehdotuksen siitä, että voimakkaammin pitäisi edistää omalääkäri—omahoitaja-mallia eli hoidon jatkuvuutta, jonka todetaan vähentävän sairaalan käyttöä ja päivystyskäyttöä ja pidentävän ihmisten elinikää. Eivätkö nämä samat perusteet täysin ole sellaiset, että näillä perusteilla pitäisi palata takaisin siihen eli peruuttaisitte sen hoitotakuun heikennykset?

Vielä jatkan, että 30. päivä toukokuuta Kauppalehti kertoi erittäin mittavasta kuluttaja- ja kilpailuviraston tutkimuksesta, jonka mukaan oli tutkittu 13 vuodelta kaikki terveysalan yrityskaupat, ja se osoitti, että kun pääomasijoittajat ostivat itselleen pieniä terveysasemia, [Puhemies koputtaa] niin kustannukset nousivat välittömästi 20 prosenttia. [Puhemies: Aika!] Ja nyt siihen järjestelmään te olette laittamassa [Puhemies koputtaa] Kela-korvauksia, [Puhemies: Aika!] niinkö?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi, olkaa hyvä, ministeri Juuso.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kolmen kuukauden hoitotakuu tuli voimaan 1.9.23, eli sen edellinen hallitus jätti meille perinnöksi, ja silloin lisäsitte siihen sen summan rahaa, mitä me nyt ollaan poistamassa siitä näiden säästöjen nimissä.

Mitä tulee omalääkärimalliin, niin kyllä olen edustaja Lindénin kanssa samaa mieltä: tämä on erittäin hyvä suuntaus. Sitä tehdään jo monella hyvinvointialueella ilman uutta lainsäädäntöä. On omalääkärimalleja ainakin Lapissa kokeilussa, Vantaa—Keravalla on omatiimimalleja kokeilussa, Länsi-Uudellamaalla ammatinharjoittajamallia kokeillaan. Eli kyllä tämä etenee, ja ihan hyvään suuntaan mennään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.10 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä valtiovarainministeri Purra, te tuossa äsken lupasitte, että hallitus pääsee asettamiinsa finanssipoliittisiin tavoitteisiinsa. Näin lupasitte [Krista Kiuru: Kova lupaus!] tämän salin edessä. Kun nyt sitten käydään läpi, mikä tilanne on, niin hallitus on luvannut satatuhatta uutta työpaikkaa. Tällä hetkellä niistä ollaan perässä kymmeniätuhansia, ollaan siis miinuksella.

Hallitus on luvannut, että velkasuhde taittuu. Velkasuhde ei ole taittumassa tällä vaalikaudella. Ja kun te olette luvanneet, että hallituksen toimenpiteet parantavat julkista taloutta 9 miljardilla eurolla — siitä te olette puhuneet — niin esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusviraston lausunto liittyen tähän julkisen talouden suunnitelmaan toteaa, että näistä toimenpiteistä julkista taloutta vahvistaa korkeintaan 4,4 miljardia euroa. [Vasemmalta: Melkein puolet!] Arvoisa valtiovarainministeri, jaatteko sen arvion, joka Valtiontalouden tarkastusvirastolla on, että hallituksen päätökset vahvistavat julkista taloutta 4,4 miljardilla eurolla? [Ben Zyskowicz: Jaatteko teidän työllisyysvaikutukset?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriö, jonka ennusteisiin ja arvioihin tämä hallitus nämä omat toimensa pohjaa, uusimmissa luvuissaan lähtee nimenomaan siitä, että me tulemme pääsemään tähän velkasuhteen vakauttamisen tavoitteeseen. Ja kuten jo sanoin, niin mikäli näyt-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tää siltä — toivottavasti ei — että nämäkään toimet eivät siihen riitä, me olemme valmiita tekemään uusia toimia.

Sen sijaan yleisesti ottaen tässä keskustelussa te arvostelette meidän finanssipolitiikkaa ja meidän 9 miljardin sopeuttamista ikään kuin riittämättömäksi, kun teillä itsellänne ei ole minkäänlaisia vaihtoehtoja. [Petri Huru: Juuri näin! — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei euroakaan! — Vilhelm Junnila: Olisi edes yksi euro!] Teidän omat säästötoimenpiteenne nojaavat käytännössä täysin ilmaan, ja jopa vielä väitätte, että ne perustuvat valtiovarainministeriön arvioihin, mikä ei pidä paikkaansa. Suhdanne on vaikea, kyllä. Onneksi tänään on saatu pikkusen valoa jälleen, kun Euroopan keskuspankki on ensimmäistä kertaa päässyt laskemaan ohjauskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä. Rahapolitiikka on Suomen osalta hyvin kireää, mutta toivottavasti tällä on positiivisia vaikutuksia Suomen talouteen. [Eveliina Heinäluoma: Ei tainnut olla vastaus kysymykseen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

16.13 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Purra, vierailitte hiljattain Suomen suurimmassa varuskuntakaupungissa, lähes 80 000 ihmisen kotikaupungissa, myös minun. Vaikka tilaisuus, missä olitte, liittyi puolueiden eurovaaleihin, niin media nosti esiin myös teidän seuraavan kommenttinne: ”Mikäli käy ilmi, että säästötoimenpiteet ja osaaminen ja henkilöstön riittävyyden kannalta tehtävät muutosesitykset eivät toteuta tavoitettaan, niin järkevä hallitus on niitä valmis uudelleen tarkastelemaan.”

Kymenlaakson hyvinvointialueen toimesta teille on toimitettu tarkat laskelmat siitä, mitä Ratamo-sairaalan akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen lopettaminen tulisi maksamaan. Toivon, että tutustutte näihin huolella. Kolleganne ministeri Juuso on tulossa tulevana maanantaina vierailulle meille Kouvolaan ja tutustuu Ratamo-päivystykseen ja psykiatriseen sairaalaan, ja olen kiitollinen tästä. Ministeri Purra, Kouvolan kaupunginvaltuuston puheenjohtajana ja kouvolaalaisena kansanedustajana kutsun lämpimästi myös sinut kyseiselle vierailulle sopivana ajankohtana. Olettehan valmis tarttumaan tähän tilaisuuteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kuka ottaa? — Ministeri Purra.

16.14 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on taas tällaista puolueeseen liittyvää kysymystä. [Välihuutoja vasemmalta] Voin kertoa, että olen kyllä kiertänyt tänä vuonna käytännössä koko maan, eri puolilla maata olen käynyt haistelemassa näitä tunnelmia. Tähän Kouvolaan liittyvään päätökseen mielestäni vastasin ensimmäisessä kysymyksessä omalta osaltani, ja ministeri Juuso täydensi muilta osin. Ylipäätensä hallitus tekee sellaisia säästötoimenpiteitä, jotka säästävät. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tuppurainen.

16.14 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministerin sijainen, ministeri Purra, teidät tunnetaan tinkimättömänä ja jopa armottomana päätöksentekijänä. Olette sanonut, että puntti ei tutise. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!]

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Nähtävästi kuitenkin hieman tutisee, koska Kouvolan sairaalan suhteen puheenne ovat muuttuneet, ja se herättää kysymyksen johtajuudesta hallituksen sisällä. Myös muita asioita on ikään kuin liikkeessä: me emme tiedä, mikä on hallituksen kanta Ruanda-mallin suhteen, hätää kärsivien kyydityksestä pois silmistä, [Mauri Peltokangas: Se on loistava malli!] ja me emme tiedä, mikä on hallituksen kanta toisen asteen maksuttomuuteen ja oppimateriaaleihin. Nyt on kysymys siitä, että mihin kansalaiset voivat luottaa, niin Kouvola-ssa kuin maamme opiskelevat nuoret, ja pitääkö hallituksen sana ennen vaaleja ja vaalien jälkeen. Ministeri Purra, etenkin teillä on varsin huonot näytöt: ennen vaaleja te kerroitte palkansaajille, että pidätte heidän puoltaan, ja te kerroitte, että arvonlisäveroa ei koroteta, ja vaalien jälkeen politiikka on täysin toista. [Puhemies koputtaa] Voiko teidän sanaanne nyt luottaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.15 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän Kouvola-kysymykseen on muutamaan kertaan jo vastattu. Mikäli hallitus hakee säästöä, jonka arvio on vaikka kymmenen miljoonaa, ja käy ilmi, että siitä ei ole saatavissa sitä kymmentä miljoonaa, niin me haemme toiset toimenpiteet, joilla on saatavissa tämä kymmenen miljoonaa. [Välihuutoja] Tämän noin vuoden aikana, kun olemme olleet pystyssä ja näitä valmistelutöitä on tehty eri ministeriöissä, me olemme tehneet useita kertoja jonkinlaisia muutoksia näihin esitettyihin säästötoimenpiteisiin, ja teemme jatkossakin. [Ben Zyskiewicz: Näin toimii vastuullinen hallitus! — Perussuomalaisten ryhmästä: Ja järkevä hallitus!] Hyvin usein, käytännössä muutaman viikon välein talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, joka esimerkiksi näitä asioita tarkasti seuraa valtiovarainministeriön esittelemänä, käsitellään erilaisia säästötoimenpiteitä ja mahdollisuutta korvata niitä jollakin muulla, mikäli niihin ei olla pääsemässä.

Mitä tulee sitten kolmannessa maassa tapahtuvaan suojeluun, niin tässä viittaa hallituksen EU-avaintavoitteisiin ja hallitusneuvotteluissa yhdessä sovittuun.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

16.17 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskuntavaalien alla perussuomalaiset lupasivat puolustaa lähipalveluita ja pieniä sairaaloita samalla tavalla kuin me keskustalaiset. Säätytalolla nämä lupaukset unohdettiin, jotta saatiin pikkutiukennuksia maahanmuuttoon ja Ylen rahoitukseen.

Sen lisäksi, että hallitus on ajanut hyvinvointialueet ahdinkoon pakkosäästöillä, teitte kehysriihessä päätöksen sairaalaverkon keskittämisestä. Nyt sitten on ilmennyt harkintaa peruuttaa päätös Kouvolan Ratamon sairaalan yöpäivystyksen lopettamisesta epäilemättä sen vuoksi, että tämä on huolestuttanut alueen hallituspuolueen kansanedustajia. Kysyn ministeri Juusolta: Voisitko peruuttaa myös suunnitelman Raahen yöpäivystyksen lopettamisesta, vaikkei Raahesta olekaan perussuomalaista kansanedustajaa? Teidän perussuomalaiset aluevaltuutetut eivät kannata Raahen yöpäivystyksen lopettamista. [Aki Lindénin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Juuso.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä, missä yöpäivystys nyt on loppumassa, ovat kaikki poikkeusluvalla, ja tämä poikkeuslupa on saatettu voimaan silloin, kun keskusta oli hallituksessa ja teki keskittämistä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Poikkeusluvista on luvattu, että mikäli alueet niitä hakevat, niin voidaan myöntää vuoden 25 loppuun, mutta se, millä perusteella mikin sairaala tai terveyskeskus [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] on näihin valikoitunut, niin se on sen poikkeusluvan perusteella, ja sitä nyt tarkastellaan. [Annika Saarikko: Niin, hoidatteko? — Välihuutoja vasemmalta — Eduskunnasta: Jatkuvatko poikkeusluvut?] — Poikkeusluvut eivät tule jatkumaan, sen voin kertoa tässä ja nyt. [Annika Saarikko: No niin!] Niitä ei ole mitään järkeä kahden vuoden välein antaa, poikkeuslupaa poikkeusluvan perään. Jossakin vaiheessa täytyy tehdä pysyvät ratkaisut, ja niissä ratkaisuihin täytyy ottaa huomioon se, että meillä täytyy riittää lääkäreitä sellaisiin paikkoihin, missä on suuri tarve. Jos meillä on kovin monta lääkäripäivystystä kovin usealla alueella, niin meillä eivät riitä lääkärit, vaan me tarvitaan koko ajan vuokralääkäreitä. Tämä on yksi syy, miksi vuokralääkärikustannukset kasvavat, ja tähän yritetään myöskin täällä puuttua, [Puhemies koputtaa] ja kuitenkin samalla turvataan palvelut asukkaille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

16.19 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Politiikassa, kuten elämässä ylipäättään, on viisautta tarkastella päätöksiään ja linjauksiaan, jos näyttää siltä, että ne eivät tuota toivottua tulosta. Suurin osa hallituksen linjaamista leikkauspäätöksistä kohdistuu todella suomalaisten arjen, hoivan ja hoidon kannalta keskeisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tämä siis tarkoittaa sitä, että jos hallituksen linjaukset toteutuvat, suomalaisia hoitaa ja hoivaa tulevaisuudessa vähemmän lääkäreitä, vähemmän hoitajia, vähemmän palomiehiä ja vähemmän ensihoitajia. Lukuisat asiantuntijat ovat todenneet, että valitettavasti nämä päätökset eivät tuota niitä säästöjä, joita hallitus tavoittelee, vaan päinvastoin ne tuottavat lisäkustannuksia, koska ihmiset eivät hakeudu hoitoon tai heitä ei hoideta tai hoivata sillä tavalla, joka olisi myös talouden kannalta järkevää. Siksi kysyn, arvoisa valtiovarainministeri Purra: oletteko valmiit perumaan nämä sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuneet säästöt, [Puhemies koputtaa] koska ne eivät tuota niitä säästöjä, joita niillä tavoitellaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra vai ministeri Juuso? Ei ole väliä, kumpi vain.

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Substanssiministerinä vastaan tällaisiin kysymyksiin. — Meidän väestörakenne on muuttunut ja muuttuu koko ajan siten, että meidän väestö vanhenee, mutta näkyvissä ei ole, että hoitohenkilöstön määrä lisääntyisi samassa suhteessa kuin väestö vanhenee. Eli me olemme hyvin tiukassa tilanteessa, ja meidän täytyy miettiä ja olisi täytynyt miettiä jo kymmenen vuotta sitten, miten me hoidamme tämän ongelman, miten me tarjoamme palveluja ikäihmisille, jotka lisääntyvät koko ajan.

Meille on tullut uusia palvelumuotoja, on etäyhteyksiä, on liikkuvia palveluita ja kotisairaalaa. Nyt on kehitetty todella hyviä hankkeita näiden hyvinvointialueiden aikana, mitä nyt on ollut vasta suurin piirtein puolitoista vuotta voimassa, ja on laajennettu liikkuvia

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

palveluja, ja pyritään koko ajan siihen, että me sivistysvaltiona hoidamme meidän ikäihmiset ihan hyvällä tavalla. Se tarkoittaa sitä, että kaikki resurssit eivät voi olla kiinni seinissä, vaan meidän täytyy saada resursseja niihin palveluihin. Me joissakin tapauksissa tuomme palvelut sinne kotiin sen sijaan, [Puhemies koputtaa] että ylläpidämme sei-
siniä jos-
sakin taajamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, pysytään minuutissa. — Seuraa-
vaksi edustaja Ohisalo.

16.21 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, tun-
tuu, että lupauksilla ei ole teille niin väliä — ei sillä, että lupasitte olla leikkaamatta kaikis-
ta pienituloisimmilta, perussuomalaiset; ei sillä, että lupasitte olla leikkaamatta koulutuk-
sesta, kokoomus; ei sillä, että lupasitte suojella ne valtion vanhat luonnontilaiset metsät. Ja
niin vain pienituloisimmille rapsahtaa useita päällekkäisiä leikkauksia ja koulutuksesta
lähtee satoja miljoonia euroja. Teidän mukaanne koulutuksesta on pakko leikata, mutta tur-
peeseen, turkiksiin, tuoppeihin, kovatuloisimmille ja kestäättömiin yritystukiin [Hannu
Hoskonen: Turpeeseen lisää rahaa!] kyllä riittää teillä rahaa. Kiitänkin ilolla, että olette nyt
alkaneet perumaan näitä huonoja päätöksiänne. Ja kysyn teiltä, arvon opetusministeri: Pe-
rutteko nämä karut sadan miljoonan euron leikkaukset ammatillisesta koulutuksesta? Pa-
nostatteko siihen, että amiksiin saadaan lisää henkilöstöä ja lisää lähiopetusta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Henriksson.

16.22 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-
mies! Tämä hallitushan panostaa perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Perusopetuk-
seen panostetaan 200 miljoonaa euroa lisää tällä hallituskaudella [Välihuutoja vasemmal-
ta] ja tehdään todella tärkeitä uudistuksia. Siitä hallitus pitää kiinni, että perusopetuksesta
ei leikata. Se on aivan selvää. Meidän pitää panostaa lapsiin ja nuoriin.

Mitä ammatilliseen koulutukseen tulee, niin valitettavasti meillä on se tilanne, niin kuin
tiedätte kaikki tässä salissa, että meidän on löydettävä ne kolme miljardia lisää. Osa tätä
ratkaisua oli myös se, että hallitus päätti, että ammatillisesta koulutuksesta vähennetään
sata miljoonaa. [Saara Hyrkön välihuuto] Haluan painottaa, että edelleen ammatilliseen
koulutukseen panostetaan yli kaksi miljardia euroa eikä oppivelvollisilta tulla leikkaa-
maan. Haluan myös todeta, niin kuin tässä kyselytunnilla muutama viikko sitten totesin,
että nyt haetaan myös korvaavia säästöjä niin, että oppimateriaalit säilyisivät maksuttomi-
na. [Li Andersson: Hyvä! Kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Saramo.

16.24 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Asun-
nottomuustyön kentältä on tullut nyt todella huolestuttavaa viestiä. Asunnottomuus, hää-
döt ja kriisimajoituksen tarve ovat nyt rajussa kasvussa. Lähes koko minun elinikäni ajan
Suomessa asunnottomuus on laskenut, vähän alle viidesosaan siitä, mitä se oli, ja Suomi on
ollut maailman mittakaavassa hieno esimerkki. Olen itsekin päässyt kansainvälisille vie-
raille esittelemään sitä asunnottomuustyötä, mitä meillä on tehty. Mutta nyt ensimmäistä
kertaa minun elinikäni aikana tämä on kääntymässä rajusti huonoon suuntaan. Asumistu-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

kea leikataan, vuokria nostetaan, ja pelaatte sijoittajien pussiin, kun ARA-toimintaa ajetaan alas. Pienituloisilla työntekijöillä ei ole enää varaa käydä töissä, ja 100 000 uutta ihmistä työnnätte toimeentulotuelle. Tänä keväänä olen tavannut valtavasti ihmisiä, jotka eivät enää näe itsellään tulevaisuutta. 17 000 uutta lasta köyhyyteen. Ihmisillä ei ole varaa lääkkeisiin ja joutuu miettimään, syökö vai ostaako lääkkeitä.

Arvoisa puhemies! Kysyisin valtiovarainministeri Purralta: kun nämä teidän tekojenne karneat seuraukset nyt tulevat näkyville, [Puhemies koputtaa] oletteko te valmis esimerkiksi laittamaan kansainväliset, [Puhemies: Aika!] nyt verotuksesta kokonaan vapautetut sijoittajat verolle lähdeveron mukaan ja perumaan nämä leikkaukset?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi sitten ministeri Mykkänen vastaa.

16.25 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Saramon kysymys keskittyi asunnottomuustyöhön, joka onkin Suomessa ollut pitkäjänteinen ja tärkeä kysymys, jossa erityisesti 1900-luvun aikana meillä oli merkittävä ongelma, joka edelleen vaatii hoitoa. [Välihuutoja] Onneksi täytyy sinänsä todeta se, että tämä on ollut asia, jossa on pitkäjänteisesti yli hallituskausien pystytty työskentelemään niin, että tänä päivänä meillä pitkäaikaisasunnottomien määrä on murto-osa siitä, mikä vielä vaikkapa minun ja edustaja Saramon lapsuudessa se tilanne oli.

Tämän hallituksen tavoite on hallitusohjelman mukaisesti ajaa pitkäaikaisasunnottomuus pois tästä maasta, ja siihen teemme myös toimia. Meillä on siihen erillisrahoitusta, joka on itse asiassa juuri lisätalousarvion myötä myös budjettiin aktivoitu, ja hyvää yhteistyötä kaupunkien kanssa — tähän on erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muutamassa muussa isossa kaupungissa näkyvä ongelma. Täytyy muuten se korjata myös, että itse asiassa juuri katsoin tilastoja, ja tämän alkuvuoden aikana korkotukilainavaltuudella tuetuja asuntoja on aloitettu kyllä selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] ja meillä rakennetaan itse asiassa ennätysmäärin tällä hetkellä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja hyödynnetään tätä suhdannetilannetta, kuten pitää. [Vasemmalta: Entäs ne häädot?] Silloin sekä veronmaksaja että myöskin asuntoalan työllisyys kiittävät ja saadaan niitä kohtuuhintaisia asuntoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Yritetään pitää minuutin kysymys ja minuutin vastaus. — Seuraavaksi edustaja Valkonen.

16.27 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvointiyhteiskunnan perusta, ja on äärettömän tärkeää, että tässä salissa puhutaan talouspolitiikkaa, jota tehdään näinä vuosina erittäin tiukassa raossa. Se on valitettavasti käynyt selväksi, että ennen vaaleja ja vaalien jälkeen sosiaalidemokraattisen puolueen talouspolitiikan uskottavuus on pyöreä nolla. [Oikealta: Kyllä! Juuri näin!] Te ette julkaise oman vaihtoehtonne puolueettomia arviointoja. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Te yhdessä puheenvuorossa täällä vastustatte joka ainoaa sopeutus päätöstä. [Veronika Honkasalon välihuuto — Välihuutoja vasemmalta] Te olette vastustaneet kaikkia rakenteellisia työmarkkinoiden- ja sosiaaliturvan uudistuksia, [Aki Lindénin välihuuto] joita hallitus vie eteenpäin, ja sitten täällä sen lisäksi taivastelette velkatahtia. Tämän hallituksen talous-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

politiikka ei ole miellyttävää, se ei ole mukavaa, [Li Andersson: Kenelle?] mutta se on vastuullista, se on välttämätöntä, jotta Suomi säilyy hyvinvointiyhteiskuntana.

Kysyn eurooppaministeriltä, [Aki Lindénin välihuuto] kun te kuljette laajasti Euroopan kentillä: miten Suomen taloudenpitoon muut jäsenmaat ja komissio suhtautuvat, kun näyttää siltä, että olemme vaarassa joutua alijäämämenettelyyn? [Aki Lindénin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Adlercreutz.

16.28 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Kuten kysyjäkin tietää, niin se kolmen miljardin lisäsopeutus, johon jouduimme tässä keväällä tarttumaan, on tietenkin seurausta siitä, että Suomenkin tilannetta seurataan. Taloudesta oli tiettyjä ennusteita silloin vuosi sitten, kun hallitusohjelmaa jo kirjoitettiin. Jouduimme päivittämään näkymää ja tarttumaan toimeen tilanteen vakauttamiseksi. On ihan selvä, että kun finanssipoliittisia sääntöjä Euroopassa kirjoitetaan, niin ne koskevat kaikkia maita. Ne koskevat myös Suomea, ja meillä on vastuu noudattaa niitä ihan kuten kaikilla muillakin, ja siksi on tärkeää tietenkin, että nämä kevään päätökset pannaan toimeen ja siinä samalla tehdään pontevasti töitä, jotta saataisiin Suomi kasvu-uralle, jotta saataisiin ne investoinnit, jotka kolkuttavat Suomen ovea, toteutumaan, ja siihenkin liittyen tehdään täällä tiukasti uudistuksia ja reformeja. [Aki Lindénin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Juvonen.

16.29 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jotta sosiaali- ja terveydenhuollon sektori toimii Suomessa, me tarvitsemme lähihoitajia ja me tarvitsemme sairaanhoitajia ja lisää heitä. Hallituksen kanta huutavaan henkilöstöpulaan on se, että täydennyskoulutukseen kohdennetaan 10 miljoonaa euroa vuosittain. [Välihuutoja vasemmalta] Työelämässä olevien täydennyskoulutukseen kohdennetaan siis 10 miljoonaa euroa, ja tämä kohdistuu erityisesti sairaanhoitajakoulutukseen ja erityisopettajakoulutukseen. Hallitus tietää sen, että näiltä aloilta puuttuu työntekijöitä, Suomesta puuttuu muun muassa 16 600 sairaanhoitajaa, 2 500 erityisopettajaa ja lähihoitajia 8 800. Eli hallitus on tarttunut toimeen.

Kysynkin teiltä, ministeri Multala, liittyen ammattikorkeakouluihin ja alan opiskelijoihin: millä tavalla tämä uusi malli, tämä 10 miljoonan euron vuosittainen panos, kohdennetaan sinne täydennyskoulutukseen, [Tuomas Kettusen välihuuto] ja onko sinne jo ilmoitautunut halukkaita lähtemään opinahjoon [Vasemmalta: Ja mihin se riittää!] tälle tärkeälle ja hyvälle alalle, sote-alalle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sieltä ministeri Multala.

16.30 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Sote-alalla on työvoimapula, ja hallitus on aiemmin jo kohdentanut rahoitusta uusiin aloituspaikkoihin. Nämä on myös jaettu korkeakouluille hakemusten perusteella. Silloin lisättiin paikkoja sairaanhoitajakoulutukseen, bioanalyttikojen koulutukseen ja röntgenhoitajien koulutukseen ammattikorkeakouluissa, ja näitä tuli laajasti eri puolille Suomea. Tämä on yksi teko, jonka olemme tehneet. Toki tämä ei vielä

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

kaikkea ratkaissut. Sen lisäksi tarvitsemme myös jo alalla oleville lisää nimenomaan mahdollisuuksia erikoistua ja pätevoityä.

Aikuiskoulutustuki ja tämä korvaava ratkaisu sinällään kuuluvat ministeri Satoselle. Siksi en tämän tarkemmin pysty vielä vastaamaan siihen, millä tavalla nämä tulevat päätökset sitten kohdentuvat ja mille korkeakouluille mahdollisesti tai miten ne muuten helpottavat, koska aikuiskoulutustukihan ei ole sinällään koulutukseen kohdennettua rahaa, vaan se on sellaista rahaa, jolla ihmiset ovat voineet olla pois töistä ja sitten kouluttautua ja pätevoityä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten tämän aiheen alkuperäinen kysymyksen esittäjä, edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.31 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeina aikoina Suomea pitäisi johtaa reilusti ja johdonmukaisesti. Päätöksiä tulee tehdä tutkitun tiedon pohjalta, jotta niillä on vankka selkänoja. Hallitus ei tunnu itsekään tietävän, mitkä linjat pitävät. Kyllä ja ei Unkarin EU-puheenjohtajuudelle, kyllä ja ei Kouvolan yöpäivystykselle, kyllä ja ei toisen asteen maksuttomuudelle — lista on pitkä ja näyttää pitenevän päivä päivältä. Mikä on hallituksen yhteinen linja, viimeinen linja niin sanotusti?

Pääministerin sijainen Purra, kuka on hallituksen kartturi? Selvää on, että ratin takana on tyhjää, vaikka kaasu on pohjassa. Aiotteko nyt höllätä kaasujalkaa ja ryhtyä tekemään huolellisempaa ja oikeudenmukaisempaa politiikkaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.32 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusta johtaa pääministeri, joka tällä hetkellä on valitettavasti sairaana.

Se, että tämä hallitus kesken kautensa kykenee esimerkiksi tekemään sen kolmen miljardin lisäsopeutuspaketin, kertoo siitä, miten yhdenmukaisesti me toimimme. Totta kai koalitionhallituksessa, jossa on neljä puoluetta, joilla on kaikilla oma linjansa, se vaatii yhteensovittamista, ja sitä me olemme erityisesti tehneet hallitusneuvotteluissa. Mutta erityisen tyytyväinen minä olen juuri siihen, että tämä hallitus kykenee viemään hyvinkin vaikeita päätöksiä läpi, [Vasemmalta: Kouvolan päivystys, maksuton toinen aste!] seisomaan niiden takana, ja me olemme sitoutuneita myös tämän julkisen talouden eteen vaadittaviin toimiin ja tekemään niitä tarvittaessa lisää, mikäli näyttää siltä, ettemme vielä tälläkään siihen pääsisi.

Kun valitettavasti muistelen sitä edellistä hallituskautta, kun te riitelitte keskenänne lehtien palstoilla ja näytti siltä, että teillä oli hyvin paljon ongelmia, [Puhemies koputtaa] mikä sitten näkyi tietenkin siinä, että niitä rahan jakamisella myös ratkottiin, [Hälinää] niin en voi olla kuin hyvin tyytyväinen, [Puhemies koputtaa] että itse sijaitsen tässä hallituksessa. [Jussi Saramo: Kuka se jakaa rahaa rikkaille?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys Suomen etujen ajamisesta EU:ssa (Petri Honkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 119/2024 vp

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Honkonen.

Keskustelu

16.34 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustan mielestä hallituksen, Suomen meppien ja kaikkien muidenkin suomalaisten päättäjien tärkein tehtävä Euroopan unionissa on pitää Suomen puolta. Orpon—Purran hallitus lupasi suomalaisille vahvempaa EU-vaikuttamista. [Laura Huhtasaari: Ja sitä on tullut, ennallistamisesta lähtien!] Kuitenkin hallitus on vakavasti epäonnistunut Suomen puolen pitämisessä, sillä linja on löperö.

Tosiasiat ovat tosiasioita: Ovi Euroopan unionin yhteisvelalle vihreän siirtymän rahoittamiseen on auki. Itäiseen Suomeen ei ole tullut uutta EU-rahaa. [Sanna Antikainen: Höpö höpö!] Brysselin valvontavalta metsiin on siunattu. [Jenna Simulan välihuuto] Tämän lisäksi tilannetta pahentaa se, että päähallituspuolue kokoomuksen mepit toimivat Suomen etua vastaan. Nimittäin mepit Pietikäinen ja Virkkunen ovat äänestäneet Suomelle erityisen vahingollisen luonnon ennallistamisasetuksen puolesta.

Arvoisa pääministerin sijainen, miten te selitätte tämän hallituksen epäonnistumisen EU-poliittisessa vaikuttamisessa, kuten päätösvallassa metsien käytöstä? [Puhemies koputtaa] Ja onko tämä kokoomuksen EU-linja [Puhemies: Aika, aika!] suomalaiselle maataloudelle myös hallituksen linja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.35 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että käymme kolmen vuorokauden kuluttua vaaleja, [Välihuuto vasemmalta] mutta on hyvin vaikea ymmärtää tätä edustajan väitettä tästä kokonaisuudesta.

Viittaan ensinnä meidän hallitusohjelmaamme, [Anne Kalmarin välihuuto] jonka EU-poliittinen linja on hyvin selkeä. Se on selkeä sekä tulonsiirtojen että yhteisvastuiden [Annikka Saarikon välihuuto] lisäämisen osalta. Se on selkeä siinä, mitkä ovat meidän profiilitavoitteitamme. Se on selkeä siinä, miten me ennakkovaikutamme. [Anne Kalmarin välihuuto] Ja juuri sillä tavalla tämä ministeriryhmä on toiminut. Jokainen ministeri omassa neuvostossaan on pyrkinyt toimimaan hallitusohjelman mukaisella tavalla Suomen kansallista etua edistäen. Me olemme ennakkovaikutaneet, me olemme neuvotelleet asioista huomattavasti ennen kuin ne ovat tulleet listoille. Toisaalta meidän linjamme näihin asioihin, joita nostitte esille, on hyvin selkeä.

Sen sijaan kyllä pidän erittäin surullisena sitä päätöstä, että edellinen hallitus on hyväksynyt epäsymmetrisen, tulonsiirtoihin liittyvän yhteisvelan, [Puhemies koputtaa] ja nyt tätä [Puhemies koputtaa] valitettavasti tarjoillaan meille ratkaisuksi [Välihuutoja] asiaan kuin asiaan. [Puhemies koputtaa] Mutta hallituksen linja [Puhemies: Aika!] on ihan selvä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Honkonen jatkaa.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

16.36 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kuulimme, kun pääministerin sijainen, valtiovarainministeri esitteli tätä EU-vaikuttamista. Mutta herääkin kysymys, missä ovat tulokset. Siihen ette vielä päässyt, etenkin, kun komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen on lyhyen ajan sisään käynyt kahdesti Suomessa, viimeksi tällä viikolla. Näyttää kuitenkin siltä, että näistä vierailuista ei ole jäänyt Suomelle mitään käteen.

Tätä Euroopan unionin yhteistä yhteisvelkaa vihreän siirtymän rahoittamiseen ajetaan, päätösvalta metsistä luisuu Brysseliin, ja itäinen Suomi on laiminlyöty. Tulokset ovat nolla. [Ari Koposen välihuuto] Uutta rahaa itäiselle Suomelle ei ole ohjattu eikä erillistä rahoitusta EU:n ja Venäjän rajamaille, jotka tästä tilanteesta eniten kärsivät, vaikka Suomenkin itäraja on myös EU:n ulkoraja. [Laura Huhtasaari: Siihen ollaan ennakkovaikuttamassa!] Huoli ja hätä pärjäämisestä itäisessä Suomessa sen sijaan jatkuu ja voimistuu. Meillä ei ole varaa jättää näin isoa osaa Suomesta taantumaan ja tyhjenemään. Kysynkin pääministerin sijaiselta: miksi hallitus on laiminlyönyt itäisen Suomen EU-politiikassa ja vaikuttamisessaan, [Puhemies koputtaa] ja milloin itäiselle Suomelle tulee sitä uutta EU-rahaa, mitä tässä kovasti on lupailtu? [Ben Zyskowicz: Vieläkö hakkaatte vaimoanne?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ottaako ministeri Rydman? — Olkaa hyvä.

16.38 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hieman koomista, kun edellisen hallituksen valtiovarainministeripuolue keskustaa syyllistää tätä hallitusta siitä, että Eurooppa-poliittinen vaikuttamistyö olisi laiminlyöty. [Mikko Savola: Mutta mites nykyinen?] Teidän hallituksenne aikaan kaikki se, mikä Brysselistä tuli, nieltiin sellaisenaan. [Välihuutoja] Kun siirryttiin yhteisvastuun aikaan Euroopan unionin velkapaketin muodossa, teillä oli muutama rohkea kansanedustaja, muun muassa edustaja Hoskonen, joka rohkeni äänestää vastaan. [Oikealta: Jolle annoitte varoituksen!] Miten keskustaa palkitsi edustaja Hoskosen? Hän joutui luopumaan ympäristövaliokunnan puheenjohtajuudesta sen johdosta. [Oikealta: Oho! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tämä hallitus sen sijaan on ollut valmis asettumaan myöskin komission esityksiä vastaan. [Anne Kalmari: Ainutkertainen!] Me olemme yritysvastuudirektiivissä. Toimimalla sillä tavoin kuin toimimme saimme siirrettyä sen nimenomaisesti Suomen kannan mukaiseen suuntaan. Ennallistamisasetuksessa olemme myös olleet tiukkoina, ja silläkin on ollut vaikutuksensa. Ja mitä tulee Itä-Suomen asiaan, se on meidän aivan keskeinen vaikuttamisprioriteettimme. Ja koheesioasioista vastaava [Puhemies koputtaa] komissaari Elisa Ferreira on vieraillut Suomessa ja on erittäin hyvin tietoinen. [Puhemies: Aika!] Ja olen hyvin vakuuttunut siitä, että Euroopan itäinen ulkoraja tulee olemaan keskeinen prioriteetti myöskin seuraavan komission aikakaudella. [Mauri Peltokangas: Loistava vastaus, täydellistä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Saarikko. [Hälinää] — No niin.

16.39 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): No niin, arvoisa puhemies, joka tapauksessa laajasti eduskunnassa kaikki me puolueet sitouduimme siihen, että ajatus eu-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

rooppalaisesta yhteisvelasta jatkuvana ratkaisuna taloudellisiin ongelmiin... että se päätös, joka jouduttiin koronan keskellä tekemään, on ainutkertainen. [Välihuutoja oikealta] Ja nyt on epäselvää, aiotteko te pitää tästä linjasta kiinni.

Arvoisa puhemies! Keskityn puheenvuorossani ja kysymyksessäni hallitukselle ennen kaikkea siihen, että EU on pohjimmiltaan alueiden yhteisö. Se, että suomalainen maaseutu ja maatalous ja täällä nyt jo kysymyksessä esiin nostettu itäinen Suomi erityiskysymyksenä saavat myös rahaa EU:n suunnalta, on osa sitä pakettia, jossa me maksamme paljon rahaa EU:lle ja meidän tehtävämme on valvoa, että me myös sieltä omiin tärkeisiin tarpeisiin saamme rahaa. Voisin kuvitella, että tämä on myös valtiovarainministerin mielestä oikea periaate. Siksi kysyn: miksi te ette ole taistelleet sen puolesta, että itäinen Suomi koko Euroopan ja Venäjän välisenä rajana saisi erityisen rahoituksen tässä poikkeuksellisessa tilanteessa? Ja vielä vaikeampi kysymys, arvoisa puhemies, on: miksi te olette tehneet [Puhemies koputtaa] sellaisia kansallisia leikkauksia, [Puhemies: Aika!] jotka estävät EU:sta rahan saamisen? Nyt ne rahat [Puhemies: Aika!] lähetetään mieluummin vaikka Romaniaan, jotka voisivat olla Suomen raja-alueiden tukena. [Puhemies: Aika!] Se on ollut järjetön linjaus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään siinä minuutissa, kiitos. — Ministeri Rydman.

16.41 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saarikko on aivan oikeassa siinä, että lähtökohdan pitäisi olla se, että EU:sta myöskin saataisiin rahaa ja mieluummin ehkä vähän enemmän kuin mitä sinne maksetaan. Sikälikin erikoisemmalta tuntuu se, että silloin, kun te olitte valtiovarainministerinä, te hyväksyitte tämän niin kutsutun elpymispaketin, jossa Suomi maksaa kolme euroa saadakseen ehkä hieman vajaan euron Brysselistä takaisin. [Oikealta: Hyvä diili!] Ja te nimenomaisesti halusitte, että tämä paketti tulee hyväksytyksi. Jos Suomi olisi sen kaatanut, niin me emme olisi siinä tilanteessa, jossa yhteisvelkaa yhä uudelleen tarjotaan ratkaisuksi kaikkeen.

Ja mitä tulee Itä-Suomen edunvalvontaan... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu] — Aha, keskustasta otti puheenvuoron omin lupinensa, mutta ei se mitään, jatketaan puheenvuoroa. — Mitä tulee tähän Itä-Suomen edunvalvontaan, se on meillä aivan keskeinen prioriteetti. Me olemme koonneet samanmielisten EU-maiden ryhmää Baltian maista, Puolasta ja muistakin ja nimenomaisesti kaikissa yhteyksissä rummuttaneet, että kyse on koko Euroopan unionin yhteisestä turvallisuudesta. Me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] vahvaa koheesiopainostusta myös koko EU:n itärajalle, [Puhemies koputtaa] ja olen hyvin vakuuttunut, että viestimme on kuultu, [Puhemies koputtaa] kuullaan ja se tulee vaikuttamaan. [Oikealta: Aivan eri meininki kuin keskustalla!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Saarikko vielä vastaa.

16.42 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä yhteisvelka-asia, jossa mielellään näitä vanhoja muistelette — ja se sopii — on näin selvää, aivan näin kirkasta ja selvää, niin minkä takia täällä eduskunnassa hallituspuolueet eivät voineet rakentaa Suomen avaintavoitteita selkeän kielteiselle linjalle jatkoyhteisvelkapaketeille? Miksi te itse asiassa esitte sen äänestämällä ja jätitte oven raolleen? Se on kysymys,

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

joka koskee tulevaa, ja siihen te, ministeri Rydman tai muu hallitus, ette näköjään kykene vastaamaan.

Ja mitä tulee itäiseen Suomeen, arvoisa puhemies, on hienoa, että teillä on prioriteetteja ja tavoitteita, niin hallituksella pitääkin olla, mutta tosiasia on se, että mitään saantoa ei ole näköpiirissä, ei minkäänlaista. Kaikki ne lupaukset, mitä tähän mennessä on saatu, ovat sellaisia, jotka kuuluvat Suomelle automaattisesti.

Sen lisäksi toistan kysymykseni valtiovarainministerille: mitä järkeä oli tehdä kansallisia leikkauksia, jotka ovat olleet sellaisia, että jos laitat 30 kansallista rahaa, saat siihen 30 samaa rahaa Brysselistä? [Puhemies: Nyt on minuutti mennyt!] Arvoisa puhemies, silloin valtiovarainministeriö on tehnyt ratkaisun, että Brysselistä rahat lähetetään mieluummin jonnekin muualle kuin Suomeen. Haluaisin tähän vastauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ottaako Essayah? — Olkaa hyvä

16.43 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt arvelen, että kysyjä viittaa tässä näihin maaseudun kehittämisrahoihin. Uskon, että entisenä valtiovarainministerinä ymmärrätte tuota budjettikirjaa ehkä keskimääräistä kansanedustajaa vielä paremmin. On aivan selvä, että olemme pystyneet hoitamaan nimenomaisesti nämä maaseudun kehittämisrahat sillä tavalla, että lisätalousarvio kakkosessa [Anne Kalmari: Että leikattiin viljelijöiden tuista!] käytimme näitä siirtymäajan rahoja, joilla pystymme varmistamaan sen, että joka ikinen sentti, mikä sieltä Brysselistä on meille tuleva, myöskin tulee. Eli tämä hoidettiin tällä tavalla hienosti maaliin.

Arvoisa puhemies! Minun on pakko siteerata lausetta: ”Meidät ajaisi vain pahempaan tilaan, jos olisimme yhteisen elvytysratkaisun ulkopuolella.” Kuka sanoi näin? Sen sanoi valtiovarainministeri Annika Saarikko 28.1.2021, [Välihuutoja] joten ihmettelen kyllä kovasti tätä keskustan linjaa tässä kysymyksessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Adlercreutz, jos haluatte käyttää puheenvuoron.

16.44 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Hallituksella on kielteinen linja sille, että RRF:n kaltaista välinettä tulisi vastaan uudelleen. Mutta on ihan selvä, että vaikka Ukrainan kohdalla vaihtoehtoja ei kannata sulkea pois, kannattaa olla tietoinen myös nykytilasta. Monivuotisen rahoituskehityksen välitarkastuksessa [Anne Kalmari: Mikä on linja?] sovittiin 50 miljardin Ukraina-välineestä, [Välihuutoja] josta itse asiassa komissio lainaa 33 miljardia, eli siinä on jo sinänsä lainakomponentti käytössä.

Mitä tulee tähän koheesiopolitiikkaan, Elisa Ferreira on täällä käynnin jälkeen itse tätä itäisen raja-alueen huomioon ottamista nostanut toistuvasti esille, eli kyllä näiltä osin voidaan sanoa, että Suomen viesti on mennyt hyvinkin komissioon asti perille. On tarkan vaikuttamisen paikka, että saadaan tämä myöskin sitten tulevan komission työohjelmaan linjaukseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten suuren valiokunnan puheenjohtaja Autto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

16.45 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että naurismaan aidatkin nauravat tälle keskustan esittämälle kritiikille, koska nykyisen hallituksen EU-politiikkahan on ollut valtava menestys Suomen kannalta. [Hälinää] Esimerkiksi yritys vastuudirektiivi saatiin säädettyä juuri Suomen toivomassa muodossa, Suomelle haitallinen ennallistamisasetus on saatu estettyä, ja jos ajatellaan vaikka, kuinka Suomen aloitteesta EIP pystyy nyt tukemaan puolustusteollisia investointeja, niin nämä kaikkihan ovat valtavia menestyksiä Suomen EU-vaikuttamisessa.

Arvoisa rouva puhemies! Luen nyt täältä suuren valiokunnan lausunnosta: ”Suuri valiokunta katsoo, että elpymisväline oli poikkeuksellinen ja kertaluontoinen ratkaisu. Suuri valiokunta ei hyväksy vastaavanlaisen järjestelyn toistamista tai muuttamista pysyväisluonteiseksi.” Ja kysyn valtiovarainministeriltä: onhan varmaa, että toisin kuin silloin, kun keskustalla oli valtiovarainministerin salkku, nyt Suomi ei Ecofinissä tai euroryhmässä ole myötäilemässä mitään yhteisvelkaratkaisuja? [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ministeri Purra.

16.46 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja luki sieltä hyvin selvää tekstiä, joka taisi myös olla juuri näitä eduskunnan hyväksymiä lausumia viime kaudelta, joita salin joiltakin puolilta kannatettiin erityisen paljon, kun vastustettiin tämän paketin läpiviemistä. Yksi sellainen varoitus, jota silloin paljon salissa käytettiin, oli se, että avataan tämä tie vain kerran, ja varoitettiin, mitä sitten tulee tapahtumaan. Valitettavasti nyt me olemme juuri siinä tilanteessa. [Annika Saarikon välihuuto — Antti Kaikkosen välihuuto] Kyllä, meille EU:ssa erityisesti eteläisistä jäsenmaista, toisaalta jostakin komission suunnalta, kyllä, esitetään erilaisia EU-tason instrumentteja ja yhteisvelkapaketteja mitä erikoisimpiin tavoitteisiin, esimerkiksi kilpailukykyyn tai investointikuoppaan. Me olemme takamatkalla suhteessa Yhdysvaltoihin, mutta sitä ei korjata lisäämällä julkista, veronmaksajan rahaa vaan mobilisoimalla yksityistä rahoitusta ja kehittämällä pääomamarkkinaunionia, kuten tämä hallitus ajaa. [Puhemies koputtaa] Nämä suuren valiokunnan kirjaukset ovat hyvin selkeitä ja yksinkertaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Malm.

16.48 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä nyt itäisen Suomen osalta tulee sellainen olo, että hallituksella ei nyt ole se ajoneuvo hallinnassa. Välillä painetaan kaasua pohjassa kohti leikkauksia ja sitten painetaan jarrua niin, että sakset sinkoilevat ohjaamossa.

Eilen uutisoitiin itäisen Suomen nuorista, joista yli 60 prosenttia on kotiseuturakkaita. He haluaisivat asua omalla alueellaan, opiskella siellä, jäädä sinne, käydä töissä. Sen sijaan, että hallitus pystyisi tekemään mitään konkreettisia tekoja Itä-Suomen eteen, täällä puhutaan juhlapuheita strategiasta, mutta ei kuulu edes sinne toiselle asteelle niitä signaaleja, että se opiskelu olisi mahdollista, vaan ammattikouluopiskelijoiltaikin leikataan. Mitä te, arvoisa hallitus, aiotte turvata Itä-Suomen nuorten tulevaisuudennäkymän, vai onko teidän tarkoitus saada kaikki muuttamaan kaupunkikeskuksiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Multala.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

16.49 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, edustaja, on varmaan hyvä kerrata, koska nyt nimenomaan puhutaan korkeakoulupolitiikasta paljon siinä, [Niina Malm: Toisesta asteesta!] miten nuoret haluavat jäädä omalle alueelleen. — Mutta vastaan itse korkeakoulupolitiikasta ja vastaan tähän kysymykseen. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Itä-Suomen yliopisto haki ja sai merkittävän määrän, esimerkiksi tohtorikoulutukseen 70 paikkaa, 17,8 miljoonaa euroa. Samoin aloituspaikoista kohdentui merkittävä määrä... [Hälinää] — Arvoisa puhemies, on vaikea vastata, [Puhemies koputtaa] kun ei kuule omaa ääntään. [Puhemies: Nyt kannattaa kuunnella!] — Yliopistojen aloituspaikoista, korkeakoulujen aloituspaikoista myönnettiin myös merkittävä määrä Itä-Suomen alueelle, niin sinne pohjoisempaan Itä-Suomeen kuin LUTiin Lappeenrantaan. Sitten vielä voin nostaa tämän EuroHPC-hankkeen, joka sijaitsee Kajaanissa. Sinne on panostettu. Kun konkreettisia tekoja kysyttiin, niin tässä on konkreettisia tekoja. Hallitus varautuu myös Lumin jatkoon, se on 250 miljoonan euron investointi Suomelta. [Oikealta: Mahtavaa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys kaivosteollisuuden sääntelystä (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 120/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Hopsu.

Keskustelu

16.50 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen, te olette puolustanut kaivosteollisuuden lisäämistä Suomessa sillä, että meillä se tehdään puhtaammin kuin muualla. No tämä ei pidä ollenkaan paikkaansa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Yhdysvalloissa kaivosteollisuuden sääntely on paljon tiukempaa. Meillä itse asiassa säädellään kaatopaikkojen tiukemmin kuin kaivoksia. Suomessa tarvitaan tiukempia rajoja kaivosjätteille ja jätevesille. Tarvitaan kunnon kaivosvero, koska nyt hyödyt valuvat kansainvälisille kaivosyhtiöille. [Petri Huru: Miksi näitä ei tullut viime kaudella?]

Arvon hallitus, kannoitte eilen huolta vanhojen metsien osalta yksityisten metsänomistajien eduista. Missä on teidän huolenne yksityisten maanomistajien eduista, kun kaivosvarauksia tehdään? Ministeri Mykkänen, eilisessä keskustelussa te toitte esiin, että olette valmis vakaasti harkitsemaan kaivoksen rakentamista kaksinkertaisesti suojellulle Viiankiaavalle? Haluan kysyä nyt: oletteko todella edistämässä kaivoksia Viiankiaavan alueelle ja valmis [Puhemies koputtaa] ottamaan sen riskin, että suojeltu luonto vahingoittuu? [Perussuomalaisen ryhmästä: Hei vihreä siirtymä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.51 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sinänsä Suomessa on uudessa kaivoslaissa säädetty kunnalle monopoli kaavoituksella päättää kaivoksen sijainnista ja sitä kautta paikalliselle yhteisölle kat-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

soa, onko se kokonaisedun mukaista vai ei. Toiseksi, kaivosveroa on sinänsä tämän hallituksen päätöksiin myös maltillisesti nostettu. Tietysti pääosa eduista tulee taloudelle ja myös itse asiassa louhimismaksun osalta sille paikallisyhteisölle.

Mitä tulee Viiankiaapaan, niin ensinnäkin todettakoon, että mikäli hanke siis Sodankylän Viiankiaavan alueella maan alle rakennettavaksi kaivokseksi etenee, niin se tulee todennäköisesti edellyttämään valtioneuvoston päätöstä. Ja jos sellainen kysymys tulee harkittavaksi, niin siinä vaiheessa punnitaan rauhallisesti ja huolellisesti hyödyt ja haitat, kuten muissakin maissa Euroopassa tällaisissa tapauksissa on tehty. Sinänsä kun keskustelua ja pelottelua asialla tehdään, niin sen totean, että kyse ei ole hankkeesta, jossa rakennettaisiin avolouhos suojellulle suolle. Kyse ei ole edes hankkeesta, [Puhemies koputtaa] jossa rakennettaisiin suon keskuksen alle jotain, vaan hankkeesta, joka tulisi koskemaan satojen metrien syvyydessä suon reunaa, ja kysymys on silloin [Puhemies: Aika!] siitä, vaikuttaako se milta osin suon [Puhemies: Aika!] vesitasapainoon. [Eduskunnasta: Järkevää politiikkaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aiheesta lisäkysymyksiä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Ja edustaja Harjanne.

16.53 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytunti kääntyy loppua kohden, ja on hyvä katsoa hetki sinne alkuun taas, jolloin puhuttiin keinoista talouspäätöksistä peruuttamisesta. Niille antaisi tilaa se, että katsottaisiin, mitä vihreät itse asiassa vinkkasivat kehysriihen alla: haitoille hinta — tehottoman, haitallisen yritystukientä karsiminen. [Sebastian Tynkkynen: Entä viime hallitus?] Tällaisilla toimilla olisi mahdollista auttaa siinä luontokadon pysäyttämässä, johon hallitus eilen kirkkain silmin sitoutui tuomatta mitään toimia sen puolesta esiin, vieläkö. [Sanna Antikainen: Ja teillä unohtui viime kaudella, ups!] Kysynkin nyt: löytyisikö hallitukselta rohkeutta tehdä näitä toimia ja ottaa käyttöön sellaisia keinoja, joilla sekä vahvistettaisiin julkista taloutta että parannettaisiin luonnon tilaa, kuten maankäytön muutosmaksu tai kaivosveron korottaminen pois banaanivaltion tasolta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Onko ministeri Mykkänen? — Mykkäsen sanoin, ja jos ensiksi Mykkänen ja sitten Purra.

16.54 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suojellun luonnon määrä Suomessa kasvaa. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä] Se kasvaa sekä budjettikirjasta ilmenevillä Metso- ja Helmi-ohjelmilla säästöjen keskelläkin ja erityisesti yritysrahoitteisen luontotyön kautta, johon rakennamme pelisääntöjä ja luomme sille kasvuedellytyksiä, ja kyllä myös vielä erikseen tehtävillä vanhoja metsiä koskevilla päätöksillä.

Mitä tulee sitten kysymykseen näistä erilaisista yritystuista tai haittaveroista, niin niihin toki verojen osalta valtiovarainministeri ottaa paremmin kantaa, mutta sinänsä muistuttaisin, että sellaisia alhaalla roikkuvia helppoja hedelmiä, jotka olisivat satojen miljoonien eurojen kokoisia, ei kyllä helposti löydy. [Inka Hopsu: Kaivosvero on!] Me puhumme silloin siitä, kuinka paljon polttoöljy tulee maksamaan maassa enemmän maanviljelijöille ja koneissa, me puhumme siitä, laitetaanko puunpoltto millä rajuustasolla verolle, jos halutaan

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

satoja miljoonia euroja, ja me puhumme siitä, että teollisuuden sähköistymistä vaikeutetaan poistamalla sieltä vielä nopeammin tukia kuin ne muutenkin ovat poistumassa. Niin että on hieman hankalaa väittää, että jossain olisi sellainen miljardin taikaseinä, joka ilman haittoja toisi rahaa. Jos sellainen on, otan mielelläni vinkkejä vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä ministeri Purra.

16.55 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti: Yleisesti ottaen tietenkin haittojen verottaminen on huomattavasti järkevämpää kuin hyötyjen verottaminen, ja niin tämä hallitus todellakin toimii. Me esimerkiksi kehysriihessä entisestään kiristimme alkoholiin kohdistuvaa verotusta ja tupakkaverotusta, tuomme nikotiinipussit verolle, ja me korotimme myös kaivosveroa. Toisaalta tiedän, että se, mitä te kutsutte bensapopulismiksi, ei ole tämän hallituksen intresseissä, sillä me näemme, että erityisesti pitkien välimatkojen maassa, [Petri Huru: Haja-asutusalueilla!] jossa polttoaineet muutenkin maksavat paljon, meidän pitää pyrkiä kuitenkin alentamaan niiden hintaa. [Välihuutoja] Edelliseen hallitukseen nähden meidän maltillistamme jakeluvetoa huomattavasti, millä on selkeä vaikutus polttoaineen hintaan, ja myös alennamme useita autoiluun kohdistuvia veroja. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kivelä, Mai.

16.56 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viiankiaapa kuuluu Euroopan viimeisiin luonnontilaisiin aapasoihin, ja siksi se on syystä suojeltu sekä EU-tasolla että kansallisesti soidensuojeluohjelmalla. [Petri Hurun välihuuto] Tämä kuvastaa sitä, kuinka korvaamattomia luontoarvoja siellä on. No, nyt uhkana on se, että Viiankiaavasta tulee ennakkotapaus. Meidän on kyettävä ymmärtämään, että ilmaston kuumeneminen ja tarve puhdistaa meidän energiajärjestelmä ovat vain yksi osa ekologista kriisiä ja sen ratkaisemista. Toinen osa on tämä lajikato, joka paraikaa kiihtyy. Minimivaatimus on se, että meidän on kyettävä pitämään nämä kaikista arvokkaimmat alueet ihmistoiminnan ulkopuolella.

Vihreään siirtymään liittyy toki paljon taloudellisia mahdollisuuksia, mutta myös tästä luonnonsuojelupuolesta on kyettävä pitämään kiinni. Kysyisin, ministeri Mykkänen: käytätkö te todella teidän arvovaltaanne ympäristön ja luonnon puolustamiseen niin kuin teidän rooliinne kuuluu vai puolustatteko luontoa vain silloin, kun se on kaivosyhtiöiden mielestä ok?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.57 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että meidän tehtävämme on yhteensovittaa vihreän siirtymän tarpeet mukaan lukien kriittisten mineraalien hankinta — jossa muuten esimerkiksi EU-tasolla yhdessä on todettu, että kriittisten mineraalien hankkimiseen pitää saada nopeampia prosesseja — toisaalta, aivan oikein, niin kuin edustaja Kivelä sanoi, ainutlaatuisen luonnon suojeluun.

Mitä tulee Viiankiaapaan, se punnitaan huolella, jos hakemus tulee. Ja lähtökohta on se, että ne olennaiset suojeluarvot, joiden takia nimenomaan tämä suoalue on Naturaan aika-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

naan liitetty, pitää pystyä säästämään. Ehkä mittakaavaa kannattaa siinä mielessä ottaa, että helsinkiläisestä perspektiivistä se on valtava alue. Itse asiassa 30 prosenttia Helsingin kaupungin rajojen sisällä olevasta pinta-alasta on tämän Natura-alueen koko.

Kysymys: Jos sinne rajalle, reuna-alueelle, satojen metrin syvyyteen tulee kaivoksen osa, niin kysymys on silloin siitä, tihkuuko sieltä vettä minkä verran, ja tätä täytyy tarkkaan arvioida. Ei ole kysymys siitä, että joku lanaisi suon nurin — pikemminkin päinvastoin, koska ne pienetkin riskit siellä pitää kompensoida [Puhemies koputtaa] suojelemalla, ennallistamalla muualla suoluontoa, jos tällaiseen hankkeeseen mentäisiin. Mutta tätä pitää objektiivisesti katsoa, harkita punnita. Me tarvitsemme myös niitä kriittisiä mineraaleja muun muassa liikenteen sähköistämiseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kansalaisten kriisivalmiudesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 121/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Tanuksen kysymys. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Euroopan tapahtumien toimintaympäristön muutosten myötä yhteiskunnassa tarvitaan aiempaa parempaa varautumista, huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä. Kiitos hallitukselle, että olette vieneet tärkeää varautumis- ja huoltovarmuusnäkökulmaa myös Eurooppaan. Varautumista tarvitaan yhteiskunnan eri toimijoiden ja kaikkien kansalaistenkin toimesta.

Suomessa viranomaistyön suunnittelu lähtee olettamasta, että kotitaloudet kykenevät omatoimisesti selviytymään häiriö- ja kriisitilanteissa vähintään 72 tuntia. Kodeissa tähän tarvitaan materiaallisen varautumisen lisäksi tietoja, taitoja ja henkistä kriisinkestävyyttä. Arjen taitojen hallintaa, monipuolista kotitalousosaamista tarvitaan varautumiseen. Mutta onko tätä kotitalousosaamista riittävästi nykyisin? Arjen taitojen, kotitaloustaitojen ja niiden opetuksen vahvistamista tarvitaan. Hallitus panostaa huoltovarmuuteen, mutta kysyisin: miten hallitus pyrkii vahvistamaan kansalaisten, kotitalouksien varautumistaitoja ja kriisinkestävyyttä tässä muuttuvassa ajassa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rantanen.

17.00 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta kysymyksestä edustaja Tanukselle.

Tämä on äärimmäisen tärkeä asia tällä hetkellä, kun niin meidän täällä Suomessa kuin koko Euroopassakin tulee varautua kaikkeen, myös uudenlaisiin uhkiin, jotka ovat meillekin tässä tulleet jo tutuiksi. On aivan selvää, että viranomaisille kuuluu valmius ja varautuminen, ja sitä työtä luonnollisesti nyt tehdään niin meillä kotimaassa kuin myöskin EU-tasolla muun muassa sen kautta, että Suomi on tehnyt aloitteen tästä varautumisunionista.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Tämäkin on hyvä huomata, että jokaisen jäsenmaan täytyy lähtökohtaisesti itse varautua, mutta myös unionin tasolta on varmasti saatavilla hyötyä.

Mutta sitten lisäksi tähän, että vaikka viranomaiset, vaikka meidän valtio, kunnat — siis viranomaiset — varautuvat, on äärimmäisen tärkeätä, että myös kansalaiset ovat varautuneita, koska silloin kun tulee kriisi, niin kaikkien luokse ei välttämättä viranomaisia riitä. Ja tätä työtä tehdään nyt sisäministeriössä muun muassa siten, että omavarautumisen kampanjat ovat lähdössä käyntiin. On pyritty myöskin tunnistamaan sellaisia väestöryhmiä, joille tämä asia on vieraampi, ja siltä osin ollaan hyödynnetty muun muassa näitten so-
meinfluenssereiden [Puhemies koputtaa] panosta tähän.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Siirrytään päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 62/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on varsin tekninen muutos, mutta kyllä myös taloudellisesti tärkeä, kun kaikki tunnemme tuon korkoa korolle -efektin, joka voi pienestäkin summasta kartuttaa kohtalaisen suuren maksettavan.

Eli vähän taustaa: Ensinnäkin tämä huoneistotietojärjestelmä tuli käyttöön 1.1.2019, ja huoneistotietojärjestelmän voimaannanolain 16 §:ään oli jäänyt virhe, joka nyt sitten tällä hallituksen esityksellä korjataan. Tämä virhe liittyy seuraamusmaksuun, jos asunto-osakkeen saannon rekisteröinnin hakemiselle säädetty kahden kuukauden määräaika on laiminlyöty. Kun asunto-osakeyhtiön osakeluettelo on siirretty huoneistotietojärjestelmään ja sen jälkeen asunto-osake siirretään ensimmäisen kerran esimerkiksi vaikkapa kaupalla, uuden omistajan pitää hakea saantonsa rekisteröintiä huoneistotietojärjestelmään kahden kuukauden kuluessa. Uuden omistajan tulee toimittaa saannon rekisteröintihakemuksen yhteydes-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

sä paperinen osakekirja Maanmittauslaitokselle mitätöitäväksi. Maanmittauslaitos perii tämän saannon kirjaamisesta käsittelymaksun, joka on nyt esimerkiksi tänä vuonna 69 euroa. Jos tuon saannon rekisteröinnin hakemiselle säädetty kahden kuukauden määräaika kuitenkin laiminlyödään, käsittelymaksua korotetaan 20 prosentilla kultakin kahden kuukauden ajanjaksolta. Voimassa olevan lain mukaan käsittelymaksun korotus lasketaan korkoa korolle -periaatteella, mikä tietenkin johtaisi sitten pitkän ajan kuluessa kohtuuttomaan lopputulokseen.

Niinpä tämä hallitus nyt sitten korjaa tätä edellisen hallituksen lakia, eliikkä todellakin tällä hallituksen esityksellä poistetaan tämä korkoa korolle -periaate seuraamusmaksun laskemisesta, ja muilta osin käsittelymaksun korotus viivästystapauksessa säilyy ennallaan. Tämän uuden laskusäännön mukaan käsittelymaksu kasvaisi vaikkapa nyt viiden vuoden aikana noin 480 euroon ja kymmenessä vuodessa noin 890 euroon. Tällä hetkellä onneksi tiedossa ei ole kuitenkaan yhtään tapausta, jossa tämän vanhan lain mukaan kertynyt käsittelymaksun korotus olisi ehtinyt kasvaa kohtuuttomaksi. Laissa on olemassa kohtuullistamissäännös, jos tulisi esille kohtuuttoman suureksi kasvanut seuraamusmaksu. Mutta todellakin tämä hallitus korjaa tämän korkoa korolle -efektin tästä laista, ja tällä tavalla pääsemme sitten kohtuulliseen lopputulokseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Räsänen, Joona.

17.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Essayah’lle tämän lakimuutoksen esittelystä. Se on siis varsin tarpeellinen. Tällä korjataan nimenomaan tämä valuvika, joka lainsäädäntöön oli jäänyt seuraamusmaksun määräytymisperusteista eliikkä todella siitä, että mikäli tulee useampi seuraamusmaksu, niin aina kokonaissummaa korotettaisiin tällä 20 prosentilla. Siinä mielessä tämä kohtuullistaminen on erittäin hyvä ja kannatettava toimenpide. On huojentava tieto myöskin se, että kuitenkin tällä hetkellä ei ole ketään sellaista henkilöä, joka olisi joutunut tästä virheestä kärsimään eli olisi joutunut mahdollisesti tämän korkoa korolle -ilmiön uhriksi ja maksamaan sitten kohtuuttoman suuren seuraamusmaksun.

Mutta, arvoisa puhemies, asia, johon ajattelin itse omassa puheenvuorossani puuttua, on se seikka, miksi on kuitenkin perusteltua, että meillä tällainen seuraamusmaksu on. Sehän liittyy siihen, että tällä varmistetaan se, että tuolla rekisterissä olevat tiedot ovat ajan tasalla. Sen takia on perusteltua, että meillä tällainen seuraamusmaksu siinä on, ja on jopa perusteltua, että mikäli tätä velvoitetta hoitaa tiedot rekisterissä kuntoon ei noudateta, niin on myös riski siitä, että tämä seuraamusmaksu nousee, jotta henkilöillä on aina kannustin ilmoittaa huoneistotietojärjestelmään ajantasaiset tiedot. Se on sen takia keskeistä, että tätäkin järjestelmää kuitenkin käytetään meidän luototusjärjestelmän perustana. Kun ihmiset hakevat luottoja, yleensä sitten luoton panttina tai vakuutena toimii tässä tapauksessa esimerkiksi huoneisto, ja on aina tärkeää rahoituslaitoksessakin tietää, kenellä tosiasiallisesti omistusoikeus huoneistoon on. Siinä mielessä on tärkeää, että meillä tämä rekisteri on ajantasainen. Tämä seuraamusmaksu on yksi konkreettinen keino, jolla todella varmistetaan, että tiedot mahdollisten kauppojen jälkeen ilmoitetaan tai muiden luovutusten jälkeen ilmoitetaan viipymättä huoneistotietojärjestelmään. Ja mikäli sitten jostain syystä näin ei toimi, niin tämä seuraamusmaksu sitten tehostaa, totta kai, tätä kannustusta.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Niin kuin alussa totesin, niin on kuitenkin hyvä, että tällä muutoksella nyt tätä seuraamusmaksuakin kohtuullistetaan, että välttyään siltä tilanteelta, että mikäli syystä tai toisesta ilmoituksessa olisi pitkäkin viive, niin tämä seuraamusmaksu ei kasvaisi kohtuuttoman suureksi tällä aikaa.

Ja, arvoisa puhemies, voin todeta, että tämä lakiehdotus on kannatettava ja toivon mukaan tulee hyvin ripeästi myös sitten voimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin laki on kannatettava ja hyvä, ja se ymmärtää sitä, että kun me ihmiset emme ole täydellisiä, niin virheen teki-
jöilläkin on mahdollisuus kohtuullisella kustannuksella saada asiansa kuntoon.

Olisin kysynyt ministeriltä siitä, että kun nykyisinhän Suomi, niin kuin muu maailma-
kin, digitalisoituu hurjaa vauhtia, niin olen aina ollut huolissani siitä isosta määrästä ihmi-
siä, joilla tätä digitaalivälineiden käyttömahdollisuutta ei ole tai ehkä ei ole enää muuten-
kaan intoa lähteä opiskelemaan uusia asioita. He ovat tässä asiassa kyllä suuria häviäjiä,
koska heidän kohdallaan tällainen digipalvelujen saatavuus, olkoon sitten kysymys vaikka
tämän lain toimialasta taikka sitten vaikka terveyspalvelujen hankkimisesta... On ollut hy-
vin murheellista seurata niitä esimerkkejä. Paria ihmistä olen itsekin ollut auttamassa eräi-
den asioiden tiimoilta ja ollut kauhuissani siitä, miten avuttomassa asemassa vanhemmat
ihmiset ovat tässä asiassa. Onko ministeri pohtinut tätä asiaa, millä me saisimme tähän jo-
takin järjestystä? Olen sanonut jo monta kertaa, että kuntiin pitää saada jokaisen kunnan
kunnantalon tai johonkin muuhun vastaavaan tilaan toimipiste, jossa digiapua on saata-
villa, koska jos ihminen ei saa apua, niin tilanne menee yhä vaikeammaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

17.09 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Huoneistotietojärjestelmän valu-
vian korjaamisesta on kyse tämän lain kohdalla. Kiitän siitä, että tämä valuvika nyt korja-
taan, vaikkakin tässä laissa on ollut olemassa tämä kohtuullistamissäännös, ja sen seurauk-
sena käsitykseni ja ministerin kertoman mukaan näitä tapauksia ei ole päässyt tulemaan,
joissa olisi ollut kohtuutonta maksutaakkaa.

Kuitenkin haluan korostaa sitä, että ajantasaiset tiedot huoneistotietojärjestelmässä ovat
tärkeät. Nimittäin tätä käytetään luototustietojärjestelmän perusteena, ja velkaantumisen
haasteet ja velkaantuminen on ilmeinen ongelma meidän yhteiskunnassa. Tämän rekiste-
rin tulee olla ajan tasalla, ja sikäli kiitän siitä, että lakiin edelleen jää tällainen viivästyk-
sestä seuraava maksu, joka toivottavasti lisää kannustetta päivittää nämä tiedot ajan tasalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu on päättynyt, ja asia lähetetään maa- ja
metsätalousvaliokuntaan... [Sari Essayah pyytää vastauspuheenvuoroa] — Anteeksi!

17.11 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, ar-
voisa puhemies! Ajattelin, kun tässä kuitenkin tuli, voisiko sanoa, ei nyt ehkä ihan suoraa
kysymystä mutta kuitenkin ministerille osoitettua huolta siitä, millä tavalla digisyrjäyty-
neitten kohdalla pystytään pitämään huolta, että ihmiset eivät digisyrjäydy ja että pysty-
tään hoitamaan näitä prosesseja myöskin muutoin. No tämä on todellakin hyvin mittava

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

yhteiskunnallinen haaste eikä koske pelkästään Maanmittauslaitosta ja sen asiakirjoihin liittyviä digitalisointiprosesseja. Ajattelen samoin kuin kysyjäkin, että esimerkiksi jokaisessa kunnassa pitäisi olla mahdollisuus saada apua sellaisiin hankkeisiin tai sellaisten asiakirjojen toimittamiseen, jotka pitää sitten digitalisoida tai joita ei pysty millään muulla tavalla kuin esimerkiksi netin kautta täyttämään tai ottamaan lisää tietoja jostakin asiasta. Kyllä tämäntyypistä apua me ehdottomasti tarvitsemme, ja on ollut hyvä huomata, että meillä muun muassa vanhusasiavaltuutettu on kiinnittänyt tähän huomiota ja laatinut ihan omia suosituksia, miten tällaisissa asioissa tulisi edetä.

Sitten toisaalta edustaja Kemppi nosti tärkeän asian ja huomion, että näitten tietojenhan on tärkeätä olla ajantasaisia. Tämä on iso luototukseen liittyvä, koko tämä huoneistotietojärjestelmä, ja näitten asunto-osakkeitten osakekirjojen ja saantojen digitalisaatio on hyvin mittava prosessi Suomessa, totta kai, mutta ajattelen niin, että sitten kun ne ovat siellä digitalisoituneina, niin silloin meillä ovat ne osakekirjat tallessa. Eli tälläkin hetkellä meillä Suomessa on tilanteita, joissa sitten joudutaan todistamaan sitä, onko asunto-osakkeen saantosarja pysynyt siinä tietokuosissa kuin pitäisi olla, eli sieltä yksinkertaisesti paperisia osakekirjoja häviää. Sitten toisaalta näitten isännöintitodistusten hankkiminen on osoittautunut useitten satojen eurojen kustannuksiksi aina per isännöintitodistus. Tällä tavalla, kun me pääsemme tähän huoneistotietojärjestelmään ja siihen, että meiltä löytyvät kaikki asiakirjat sieltä, siinä vaiheessa uskon, että myöskin sitten näille yksilöille koituvat kustannukset ja toisaalta sitten se huoli siitä, ovatko asiakirjat tallessa, varmastikin olisivat taakse jäänyttä elämää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos ministerille, ja anteeksi, etten huomannut puheenvuoroa — hämäläinen on joskus vähän liian hätäinen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 41/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 3/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Pitko, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.14 Jenni Pitko vihr (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen tosiaan ympäristövaliokunnan mietinnön.

Tällä hallituksen esityksellä pannaan luonnonsuojelulain osalta täytäntöön EU:n RED III -direktiivin kansallisen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset. Hallituksen esi-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tyksessä ehdotetaan muutettavaksi neljää luonnonsuojelulain säännöstä direktiivin täytäntöönpanemiseksi. Muutokset koskevat yhden teknisen korjauksen ohella menettelyllistä yhdistämistä, erittäin tärkeän yleisen edun mukaiseksi määrittämistä sekä sitä, milloin rauhoitetun eläinlajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei ole pidettävä tahallisenä.

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Mietintöön on jätetty vihreiden ja vasemmistoliiton vastalause.

Luonnonsuojelulain 35 §:n muutosehdotuksen osalta valiokunta toteaa, että uusiutuvan energian hankkeiden osalta nyt velvoittavaksi ehdotettava yhteisarviointi on jo käytännössä pääsääntö ja ehdotetun muutoksen merkitys siten vähäinen. Koska arvioinnin sisältövaatimuksia ei muuteta, esitys ei vaikuta ympäristövaikutusten ja Natura-vaikutusten arvioinnin laadukkuuteen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan 39 ja 83 §:iin lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan tiettyjen uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja energiansiirron katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia hankkeita ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Uusi momentti tarkoittaa sitä, että uusiutuvan energian hankkeille voidaan myöntää poikkeus luonnonsuojelun lajisuojeluun ja Natura 2000 -verkostoon liittyvistä säännöksistä, mikäli kaikki laissa säädetyt edellytykset poikkeuksen myöntämiselle täyttyvät.

Valiokunta katsoo, että muutokset 39 ja 83 §:iin eivät lievennä poikkeusedellytyksiä nykyisestä siltä osin, että poikkeus edelleen voitaisiin myöntää vain, mikäli ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua hankkeen tavoitteen saavuttamiseksi. Lajirauhoituksen osalta poikkeus ei myöskään saa johtaa lajin suojelutilanteen heikkenemiseen. Natura 2000 -verkoston suojelusta poikkeamisen edellytyksenä lisäksi on edelleen, että hankkeen tai suunnitelman toteuttamiseen on pakottava syy ja verkoston yhtenäisyydelle aiheutuva haitta on korvattava.

Direktiivi mahdollistaa sen, että erittäin tärkeän yleisen edun mukaiseksi määriteltäisiin vain tietyt teknologiat tai hankkeet. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettiin, että esimerkiksi vesivoima tulisi rajata soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunnan enemmistö kuitenkin katsoo, ettei rajoituksille ole katsottava olevan tarvetta tai perusteita. Direktiivin täytäntöönpano vaikuttaa käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen osalta vain hyvin rajatusti mahdollisuuksiin poiketa luonnonsuojelulain edellytyksistä uusiutuvan energian hankkeissa. Koska valiokuntakuulemisessa on noussut asiaa koskevaa huolta esiin, valiokunta pitää tärkeänä, että uusien säännösten soveltamista seurataan tarkasti ja soveltamisalan mahdollista rajoittamistarvetta selvitetään, jos edellä kuvattu tilanne muuttuu.

Luonnonsuojelulain 70 §:ssä kielletään rauhoitettujen eläinlajien tahallinen tappaminen tai pyydystäminen ja rauhoitettujen yksilöiden tahallinen häiritseminen erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla. Lähtökohtana on ollut, että rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tappaminen ja pyydystäminen on kiellettyä, mutta vain tahallisena toimintana. Oikeuskäytännössä tahalliseksi on katsottu luvan mukainen toiminta, kuten turpeennosto.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan 70 §:ään uutta 5 momenttia, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetussa laissa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitettujen lajien kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Valiokunta pitää ymmärrettävänä, että käynnissä oleva teolliseen vallankumoukseen rinnastuva energiamurros hiilineutraaliuden saavuttamiseksi herättää myös huolta uusiutuvan energian hankkeiden, erityisesti tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden, mahdollisista kielteisistä vaikutuksista. Valiokunta pitää hallitusohjelman tavoin tärkeänä, että tavoitteena on kannustaa puhtaiden ratkaisujen valitsemiseen, mutta päästöjen rinnalla huomioidaan toiminnan muut ympäristölliset vaikutukset esimerkiksi biodiversiteettiin ja kestäväan kehitykseen. Kansallisen ja alueellisen tason maankäytön suunnittelulla uusiutuva energia-tuotanto olisi tärkeää toteuttaa niin, että myös jännitteet luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, uusiutuvan energiatuotannon ja metsäbiotalouden välillä jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo, että käsiteltävänä olevalla hallituksen esityksellä pannaan rajatuilta osin täytäntöön pakottavaa EU-lainsäädäntöä, eikä edellä mainittujen yleisten kysymysten käsittely laajemmin ole tässä yhteydessä relevanttia.

Valiokunta ehdottaa yhden lausumaehdotuksen hyväksymistä. Sen mukaan valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa lain toimeenpanoa ja arvioi lain toimeenpanon vaikutuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Ja nyt sitten edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.20 Mai Kivelä vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Yksi tämän ajan isoista kysymyksistä on tosiaan se, miten me onnistumme puhdistamaan meidän energiajärjestelmämme päästöttömäksi mutta myös tekemään sen tavalla, jossa ei tingitä luonnonsuojelusta. Eli tämä ekologinen kestävyys siirtymä on samaan aikaan välttämätön, mutta se ei kuitenkaan voi tapahtua tavalla, jossa ilmasto- ja luontotavoitteita ei edistetä samanaikaisesti. Syy on tietenkin se, että meillä ei ole varaa huolehtia vain ilmastosta, joka sekin toki on itsessään jo hyvin iso haaste, mutta valitettavasti tämä kestävyyskriisi on niin iso, että myös luontokato ja muut ekologiset tavoitteet pitää ottaa huomioon. Eli tiivistettynä: Vihreän siirtymän nimissä ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa luonnolle ja suojelutavoitteille, koska biodiversiteetin suojelu on aivan yhtä merkittävä kysymys kuin ilmastokriisin hillintä. Totta kai kyse on tasapainottelusta, ja tätä me joudumme tekemään. Mutta ongelma on se, että tässä esityksessä sen rajan olisi pitänyt olla tiukempi luonnonsuojelun hyväksi.

Me olemme tosiaan, niin kuin hyvästä esittelystä kuultiin, vihreiden kanssa tähän esittäneet muutoksia valiokunnassa, ja niitä esitämme myös nyt tässä ensimmäisessä käsittelyssä.

Ensinnäkin, kaikki uusiutuva energia ei ole automaattisesti yhtä hyvää tai yhtä lailla yhteisen edun mukaista. Mielestäni, ainakin itselleni, on aivan selvää, että esimerkiksi puun energiakäyttö tai vesivoima aiheuttavat sen verran negatiivisia luontovaikutuksia, että niiden edistäminen tämän kestävyys siirtymän nimissä ei ole perusteltua. Sen takia tässä nämä pykälämuutosesitykset liittyvät juuri siihen, että vesivoima ja puunpolto ja muun biomasan poltto olisi pitänyt jättää pois niiden hankkeiden joukosta, joiden tässä katsotaan olevan tämän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta.

Mutta, puheenjohtaja, tosiaan sovimme, että edustaja Pitko tulee vielä tekemään nämä viralliset esitykset. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

17.23 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun kiitos ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Jenni Pitkolle valiokunnan mietinnön esittelystä ja tässä edellä myös edustaja Kivelälle hyvistä puheenvuorosta.

Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan kyse kestävästä, uusiutuvasta energiantuotannosta edellytyksistä ja luonnon ja vihreän siirtymän yhteensovittamisesta, ja tässä onnistuminen on meille ihan kohtalonkysymys. Vihreän siirtymän päämäärä on ekologisesta kestävästä taloudesta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen eikä fossiilisiin polttoaineisiin. Ja tosiaan vihreä siirtymä voi olla aidosti vihreä vain silloin, kun sillä ei ole haitallisia vaikutuksia luonnolle. Yksi tärkeä lähtökohta on se, että vihreän siirtymän hankkeet tulisi aina toteuttaa luonnonsuojelualueiden ulkopuolella, ja ylipäänsä kynnyksen luonnon tuhoamiseen tulee kaikissa tapauksissa olla erittäin korkealla. No, sinänsä vihreän siirtymän onnistumisen ja uusien kestävien investointien edellytys on puhtaan energian saatavuus. Siksi uusiutuvan energian hankkeiden vauhdittaminen on sinänsä perusteltua, ja siihen tämä hallituksen esitys osaltaan myös tähtää mutta niin, että tässä ollaan höllentämässä luonnonsuojelun ehtoja.

Kuten tästä mietinnön vastalauseesta käy ilmi ja tässä myöhemmin tulee näitä esityksiä, niin tämä lakiesitys ei tosiaan ole ongelmaton, koska siinä ei huomioida sitä, että uusiutuvan energian muodoissa on myös sellaisia, joilla on vakavia haitallisia vaikutuksia luonnolle. Tässä edellä mainitut vesivoima ja biomassa ovat sellaisia. Aivan liian moni koski on jo Suomessa valjastettu ja näin on tuhottu arvokkaita virtavesiekosysteemejä. Metsät ovat meillä rajallinen luonnonvara, eikä sitä puuta kannata suuressa mittakaavassa haaskata polttoon. Ilmastopaneeli on todennut, että puunpolto ei myöskään ole hiilineutraalia, joten sitä ei voida hiilineutraalina pitää. Samoin tässä on huolestuttavaa tämä uhanalaisten lajien tappamisen ja suojelun kynnyksen laskeminen, jota ei pitäisi tehdä.

Arvoisa puhemies! Tosiaan lähtökohtaisesti uusiutuvan energian hankkeiden vauhdittaminen on kannatettavaa, mutta sitä ei pidä tehdä luonnon ehdoilla. Sen takia itse kannatan näitä vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseeseen liittyviä sekä pykälämuutosesityksiä että sitten näitä lausumaesityksiä. Ne ovat todella tärkeitä. Erittäin tärkeätä on se, että pidetään huolta siitä, että on vahva seuranta ja vaikutusten arviointi.

On todella valitettavaa, että hallituspuolueilla ei ole ollut halua korjata näitä ongelmia valiokunnassa vesivoiman ja biomassan polton osalta.

Ja vielä lopuksi haluan korostaa tässä, että riittävät resurssit sinne valvontaan ja viranhaltijoille ovat aivan olennaisia, että me voidaan tehdä laadukkaita lupia ja laadukasta valvontaa. Ja olen huolissani siitä, että hallitus on leikkaamassa myös ympäristöhallinnosta ja näin heikentämässä edellytyksiä meidän vahvaan ympäristönsuojelun tason ylläpitämiseen, mikä on ollut meille myös valttikortti ja toivottavasti on tulevaisuudessakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hieman sarkasmin puolelle menevät nämä vihreiden edustajien puheenvuorot, kun edustaja Kivelä vaatii, että pitää huolehtia, että ympäristö ei pilaannu ja tuotamme puhdasta energiaa, ja vesivoimakin on haitallista. Kun katsoo teidän omaa energiantuotantoanne tässä kaupungissa... Vaikka edustaja Tynkkystä naurattaa tässä vieressä, minä en kyllä nauraisi, jos italialaista myrkkyä poltetaan ilmakehään.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Ja tiedätekö, mitä tällaiset pienhiukkaset tekevät? Luin juuri yhden tieteellisen julkaisun muovin poltosta, ja siellä on niin sanottu lentotuhka, joka on niin vaarallinen aine, että pitää kuulemma betonin kanssa laittaa semmoiseen bunkkeriin se aine, jotta ei vain leviä vahingossakaan luontoon. [Mai Kivelä: Onko se Natura-alueilla?] — Ei, mutta kun te puhutte puhtaasta energiasta, niin te puhutte vain siitä, että saatte maaseudun ihmisten omaisuuden ottaa haltuun tai käyttökieltoon, mikä lienee tässä tavoitteena, mutta samalla pilaatte tämän pääkaupunkiseudun ihmisten ilmat. Ajatelkaa niitä pieniä lapsia, jotka imevät keuhkoon tätä myrkkyä koko ikänsä ja sen arimman ajan. Sen pienen lapsen keuhkot ovat niin herkäät, että sinne ei saa mitään tällaisia aineita työntää. Mutta ihan hymyillen tässä vieressä edustaja Tynkkynen toteaa, että Hoskonen puhuu omiaan.

Minä en tuollaista sallisi. Haluaisitteko omalle takapihalle, arvoisat suomalaiset, semmoisen voimalaitoksen, jonne ajetaan Italiasta oikein likaisilla vanhoilla laivoilla sitä ainetta, joka on sellaista myrkkyä, etten ikinä tulisi hyväksymään omaan kuntaani sellaista? Sitten vielä moititaan ja pilkataan minua, kun minä nostan sen esille. Pidän sitä melko loukkaavana käytöksenä. Onko näille tehty mitään ympäristövaikutusten arvioita, arvoisa edustaja Kivelä? Kertokaapa minulle. Ei varmasti ole tehty mitään arvioita, kun Yleisradion uutisissa, mitkä katsoin uudestaan nauhalta tässä yhtenä iltana, keuhuttiin, miten turvallista tämä on.

Kaverini kävi siinä satamassa, minne nämä moskat tuodaan sieltä Italiasta laivoilla, ja sanoi, että se haju oli sellainen, että ei voinut olla siinä hetkeäkään. Mitä ihmettä tämä tällainen ympäristöpolitiikka on? Edustaja Kivelää naurattaa, mutta sanon teille, että jos asuisin sen voimalaitoksen vieressä, niin kyllä hymy hyytyisi. Toivon teille kaikille hyvää terveyttä ja pitkää ikää, ja varsinkin niille pienille lapsille, jotka tätä myrkkyä imevät keuhkonsa, että saisivat sen sielun rauhan, että eivät pahasti sairastuisi.

Sitten vielä tästä vihreästä siirtymästä: Nyt kun puhutaan vihreästä siirtymästä näin kauniisti, niin miten te voitte yleensäkin puhua, että vesivoima olisi haitallista tai ei vihreää, puhdasta energiaa? Sen puhtaampaa energiaahan ei ole olemassakaan. Kyllä sotien jälkeen meidän oli pakko rakentaa niitä voimalaitoksia semmoisiin isoihin koskiin, jotta saadaan Suomi nousemaan. Silloin oltiin tilanteessa, jossa maksettiin sotakorvauksia, ja Suomi oli aivan sellaisessa tilanteessa, että ei edes kouluja pystytty rakentamaan, kun ei ollut rahaa. Sillä luotiin Suomeen teollisuus, Outokumpu Oy ja monta muuta, jolla Suomen elintaso nostettiin. Teillä on hieman historian tiedoissakin puutetta. Toivottavasti opiskelette vaikka tänä iltana Suomen historiaa ja teollisuushistoriaa. Katsokaapa vaikka Outokumpu Oy:n tarina.

Rouva puhemies! Lopuksi vielä sen verran, että kun tällaiseen ahdasmielisyyteen ja yksisilmäisyyteen törmää, jossa ihmisten elämänmahdollisuudet maaseudulla pistetään kyseenalaiseksi, [Puhemies koputtaa] ja sen jälkeen ajattelee, että jos omassa kaupungissani omalla kotiseudullani tehdään tällaista, niin kyllä se minut hiljaiseksi vetää. Jos siitä minua moititaan, niin otan moitteet vastaan, mutta ikinä en tällaista tule hyväksymään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oras Tynkkynen, vastauspuheenvuoro.

17.29 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni ei ollut alkuunkaan osallistua tähän keskusteluun, mutta kun edustaja Hoskonen edellä toistuvasti viittasi nimeeni, niin joudun nyt tähän vähän reagoimaan.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Se, mille hymyilin edustaja Hoskosen puheenvuoron aikana, oli se, että hän puheenvuorossaan viittasi vihreisiin ja sitten katsoi edustaja Kivelää, joka kuuluu tässä eduskunnassa vasemmistoliiton eduskuntaryhmään eikä vihreisiin.

Jätteenpolton päästöjä säännellään, eikä sieltä ole mahdollista tuottaa niitä päästörajoja suurempia määriä hiukkaspäästöjä. Ja kun edustaja Hoskonen puhuu siitä, että täällä me teemme päätöksiä kotiseudullamme, niin tämä keskustelussa oleva voimala sijaitsee Vantaalla, itse asun Tampereella, joten olen vähän väärä henkilö tässä edustaja Hoskosen kritiikin kohteeksi.

Muuten muistuttaisin vain siitä, että nyt keskustelussa on laki luonnonsuojelulain muuttamisesta, joka ei alkuunkaan millään muotoa liity siihen, mitä edustaja Hoskonen tässä juuri edellä puhui.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä, vastauspuheenvuoro.

17.30 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Oikeastaan edustaja Tynkkynen sanoi hyvin pitkälti ne asiat, joita itsekin olisin sanonut alkaen jopa siitä, että itsekin ajattelin, että ehkä tähän debattiin ei välttämättä kannata lähteä, vaikka oma nimi kyllä siinä mainittiin, mutta jos puheenvuoro alkaa siitä, että jopa puolue menee väärin, vaikka mekin olemme monta vuotta samassa valiokunnassa istuneet, niin onhan se hie- man erikoista sitten pyytää muita opiskelemaan historiaa, jos täällä menee toisen edustajan puolue sekä kotipaikkakunta sekä tämän esityksen sisältö nyt vähän metsään. Eli olisin näitä ihan samoja asioita kommentoinut, joita edustaja Tynkkynenkin tässä jo toi esille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Ohisalo.

17.31 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti tästä jätteenpoltosta nyt kuitenkin tähän alkuun, jotta jää pöytäkirjoihin merkinnät.

Totta kai on niin, että jätteenpolttoa pitää pystyä vähentämään ja jäte pitää maailmanlaajuisesti ja Euroopan laajuisesti ja Suomen laajuisesti saada paremmin kiertoon. Tulevaisuudessa täytyy olla vain yksi talous, ja se on kiertotalous. Sitä me vihreät ajamme ja toivomme, että jätteen määrää jatkuvasti eri toimin maailmassa vähennetään.

No, lieenee tarpeen myös tähän alkuun kertoa ja puhua yhdessä siitä, että kun me kaikki tiedämme, että vihreä siirtymä tarvitaan, yhteiskunnat pitää pystyä rakentamaan kestävämmälle pohjalle, niin sitä ei voi tehdä hinnalla millä hyvänsä. On selvää, että kun lasketaan päästöjä, myös luontokatoa pitää pystyä torjumaan samaan aikaan. Ja samalla pitää pystyä siirtymään sinne kiertotalouteen, jotta se materia kiertäisi jatkuvasti entistä enemmän ja paremmin. Ja vielä, jotta ei menisi liian helpoksi, täytyy pitää huoli siitä, että ihan jokainen ihminen pysyy mukana tässä muutoksessa. Erityisesti niitä ihmisiä, jotka nyt joutuvat mak- samaan enemmän siitä, että tässä siirtymää tapahtuu ja tehdään, pitää pystyä tässä tuke- maan.

Nythän tässä esityksessä on kyse väliaikaisen lainsäädännön vakiinnuttamisesta, ja on muistettava, että kun tätä on lähdetty valmistelemaan, niin Eurooppa on ollut valtavassa energiakriisissä ja fossiilienergiasta riippuvainen monin tavoin. Tarvitsemme energiamur- rosta, tarvitsemme uusiutuvaa puhdasta energiaa lisää, mutta yhä useampi ihminen ja on- neksi myös tutkijat, poliitikot eri puolin ovat alkaneet herätä siihen, että tämä murros ei voi

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tapahtua ilman, että huomioimme myös luonnon kantokyvyn ja pidämme huolen siitä, että siirrymme kohti sitä tavoitetta, että luontokato pysäytetään.

Tämähän näkyy monin paikoin erilaisina paikallisina kriiseinä, jotka paikalliset ihmiset myös nostavat hyvin ja tärkeästi esille. Ei voi olla niin, että akkuminaalitehdas tulee ja pilaa Itämeren tai pilaa lähivesistöt. Ei se ole vihreää siirtymää. Ja nythän tässä esityksessä sitten vihreän siirtymän hankkeissa sovellettaisiin aina periaatetta, jonka mukaan voitaisiin poiketa Natura-alueen suojelusta. Tämä tarkoittaisi, että lupa voidaan myöntää, vaikka suunnitelma merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-verkostoon. Esitetty menettely, jossa helpotetaan lupien saantia Natura-alueilla ja halutaan yhdistää lupaprosesseja, asettaa paljon painetta lupaviranomaisille. Tähän ei ole tarpeeksi resursseja. Nyt myös status tärkeän yleisen edun hankkeena antaa laajemman oikeuden poiketa uhanalaisten lajien suojelusta.

Ajattelen, että tämä esitys muodostaa nyt tarpeettoman suuria poikkeamia luonnonsuojelulain tarkoituksen eli lajien ja elinympäristöjen suojelun pääperiaatteisiin ja tämä direktiivi olisi pitänyt pystyä toimeenpanemaan kestävämmiin ympäristön, luonnon näkökulmasta. Sen takia tulen myös itse kannattamaan myöhemmin tehtäviä vastalauseita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

17.34 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Käsittelimme hyvin huolella tätä esitystä, ja mielestäni puheenjohtaja Pitko esitteli tuossa oikein hyvin.

Tässä on kysymys siitä, että me haluamme tänne lisää vihreän siirtymän hankkeita, ja niitä ei oikeastaan saa, jos me teemme mahdottomaksi tänne tulla ja rakentaa. Samanaikaisesti pitää pitää huolta luontoarvoista, niin kuin tässä on moneen kertaan mainittu. Minun näkemykseni mukaan ja kokoomuksen, SDP:n, perussuomalaisen ja keskustan näkemyksen mukaan tämä ei ole ongelmallinen, vaikkakin sitä rajakeskustelua kävimme pitkään, jopa pyysimme ympäristöministeriöltä lisää vastauksia, jotta varmasti ymmärtäisimme sen, missä kohtaa tässä mennään. Energiahankkeet aiheuttavat myös kielteisiä vaikutuksia, ja ne pitää tarkkaan arvioida. Niinpä sovimmekin, että seurataan tätä lain toteutumista jatkossa, ja on kyseessä sitten mikä tahansa uusi investointi, vihreän siirtymän investointi, niin sitä seurataan ja tapauskohtaisesti päätetään ja arvioidaan, mitkä sen luontovaiikutukset ovat. Pidän tätä oikein hyvänä esityksenä, ja siksi sen myös sellaisenaan käsitelimme ja päätimme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sirén.

17.36 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi neljää luonnonsuojelulain säännöstä, ja kysymyksessä on siis direktiivin toimeenpano. Näihin hallituksen esityksen sisältämiin muutoksiin sisältyy yksi, joka on siis aivan tällainen tekninen korjaus, ja nämä muut liittyvät arviointien yhdistämiseen, siihen, miten määritellään erittäin tärkeä yleinen etu, sekä siihen, milloin rauhoitetun eläinlajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidettäisi jatkossa tahallisenä.

Käsittelyn yhteydessä kuultiin laajasti asiantuntijoita, eri tahoja. Kysymys on haastava, mikä näkyy muun muassa siinä, että näissä asiantuntijakuulemisissa osa kannatti ja osa nosti esiin huolia. Merkilläpantavaa oli muun muassa se, että asiantuntijatkin kokivat, että on vaikea saada kokonaiskuvaa, kun tämä sääntely on sen verran pirstaleista. Kysymys on

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

juurikin siitä, millä tavalla onnistumme tasapainoilemaan vihreän siirtymän edistämisen, puhtaan energian lisäämisessä kestäväällä tavalla, myös luonto ja luontoarvot huomioiden.

Se on väistämätöntä, että kun me haluamme lisää puhdasta energiantuotantoa, niin kaikella energiantuotannolla, myös sillä uudella puhtaalla energiantuotannolla, on aina väistämättä myös haitallisia vaikutuksia ympäristölle ja luonnolle. Näitä vaikutuksia pyritään ennakoimaan, niitä pyritään rajaamaan ja niitä pyritään minimoimaan. Varmasti kuitenkin olemme yhtä mieltä siitä, että tätä puhdasta energiantuotantoa tarvitaan lisää, ja siihen hyvä lähtökohta on nimenomaan teknologianeutraalius.

Arvoisa puhemies! Yksi näkökulma, jonka haluan nostaa esille, liittyy tähän Natura-arvioinnin ja ympäristövaikutusten arvioinnin yhdistämiseen näissä uusiutuvan energian hankkeissa. Tämä oli yksityiskohta, johon on kiinnitetty huomiota ja joka aiheutti huolta tuossa käsittelyn aikana. Mutta on kuitenkin niin, että jo nyt tämä yhteisarvio on pääsääntöinen käytäntö, eikä tämä hallituksen esityksen mukanaan tuoma muutos muuta nykytilannetta juurikaan. Toisin kuin on epäilty, tällä muutoksella ei myöskään ole vaikutusta siihen, kuinka laadukkaasti tämä arviointi toteutetaan, koska näihin sisältövaatimuksiin ei tule muutoksia. Ne sisältövaatimukset pysyvät samana, vaikka arviointia yhdistetäänkin. On tietenkin tärkeää, välttämätöntä, että joka ikisen hankkeen kohdalla nämä luontovaikutukset arvioidaan huolellisesti erikseen, tapauskohtaisesti, hankekohtaisesti, ja näin aiotaan toimia.

Arvoisa puhemies! Tärkeän asian ja tärkeiden kysymysten äärellä olemme tämän hallituksen esityksen kohdalla. Kysymyksessä on sääntely, joka on varsin monimutkaista ja pirstaleista, siis tämä kokonaiskuva on pirstaleinen, niin kuin asiantuntijatkin ovat todenneet. Tämänkin takia pidän perusteltuna, että valiokunta tähän esitykseen on tehnyt tämän lausumaehdotuksen, joka on siis todellakin seurantalausuma, jolla halutaan arvioida tämän lain toimeenpanon vaikutuksia. Tämä on nähdäkseni myös hallitusohjelman mukaista. Hallitusohjelmassa erikseen todetaan, että hallitus on sitoutunut ylläpitämään jatkuvaa tilannekuvaa ja arvioita siitä, millä tavalla tavoitteita edistetään ja ovatko toimet tavoitteiden kannalta oikeita ja riittäviä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Luontokadon torjuminen ja ilmastokriisin torjuminen ovat tietysti ne kaksi kaikkein tärkeintä tehtävää, mitä tässä ajassa on, ja siinä vihreän siirtymän erilaiset ratkaisut ovat tosi tärkeitä. Mutta niin kuin tässä on monessa puheenvuorossa tullut esiin, niin se siirtymähän ei ole vihreä, jos samanaikaisesti, kun toista asiaa edistetään — eli tässä kohtaa puhumme näistä uusiutuvan energian hankkeista — aiheutetaan peruuttamatonta tuhoa luonnolle. Tästä me olemme tietysti keskustelleet jo eilenkin aika paljon täällä tässä salissa, kun käsiteltiin vihreiden välikysymystä, jossa myös vasemmisto ja SDP olivat mukana, ja myös itse asiassa tänään kyselytunnilla liittyen nyt näihin kaivoshankkeisiin.

Täytyy sanoa, että olen kyllä todella hämmästynyt siitä, että meidän ympäristöministerimme näkee, että luonnonsuojelualueet sinänsä ovat sen tyyppisiä — vähän niin kuin reservejä — alueita, joita voi tarvittaessa sitten käyttää parempiin tarkoituksiin, niin kuin vaikka kaivosalueiksi. On hyvä huomata, että tämä lainsäädäntöhän ei koske kaivoksia vaan tämä koskee siis näitä uusiutuvan energian hankkeita. Mutta ajattelen kyllä, että nii-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

denkin osalta on hyvä tehdä tarkkaa harkintaa niiden sijoittamisen osalta, sen osalta, minne niitä sijoitetaan, jotta haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Minusta on hyvä, että tässä lausumaesityksessä on nostettu nämä vesivoimahankkeet ja biomassahankkeet, se, että näiden ei pitäisi kuulua tämän lainsäädännön piiriin. On harmi, että valiokunta ei tässä ollut yksimielinen. Itse pidän tätä tosi tärkeänä lisäyksenä

Mutta sitten kun me mietitään luontokadon torjumista ja ilmastomuutoksen, ilmastokriisin, ilmaston kuumenemisen ehkäisemistä, niin kyllä se juurisyy siellä on se, että me kulutetaan tämän maapallon luonnonvaroja yli sen, mitä ne uusiutuvat. Sen takia tietysti aina näissä keskusteluissa toivoisin myös sitä vahvaa näkemystä siihen energian säästöön, kiertotalouden edistämiseen. Ei me sillä tavalla tätä asiaa ratkaista, että me vaan energiaa tuotetaan jatkossa päästöttömästi ja kuvitellaan, että jatketaan elämää, kuten ennenkin. Siinä mielessä tässä keskustelussa on hyvä aina tuoda myös tämä energian säästöpuoli esiin.

Mutta mitä tähän esitykseen tulee, niin todellakin meidän pitäisi entistä enemmän kiinnittää huomiota siihen, miten vihreää siirtymää tehdään todellakin aidosti vihreästi. Sen takia tässäkin esityksessä näen, että tämän ei tulisi koskea näitä kaikkia uusiutuvan energian hankkeita ikään kuin automaattisesti, vaan nimenomaan biomassaa ja vesivoima tulisi rajata tästä pois.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

17.44 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreän siirtymän välttämättömyydestä huolimatta, ja myös juuri sen takia, meidän täytyy olla tarkkoja siitä, miten me sitä edistämme. Me tarvitsemme paljon lisää puhdasta energiaa, mutta on kiistatonta myös, että meidän täytyy saada myös luontokato pysäytettyä ja Suomen luonnon tila kohenemaan. On mielestäni viisautta myöntää, että joskus nämä kaksi tavoitetta voivat olla myös ristiriidassa. Tähän hallituksen esitykseen, joka perustuu direktiiviin ja on kansallisesti täytännöllinen pantava, sisältyy kuitenkin myös elementtejä, jotka tarpeettomasti uhkaavat heikentää luonnon tilaa uusiutuvan energian nimissä. Siksi jätimme edustaja Kivelän kanssa valiokunnassa vastalauseen.

Yksi asia on se, että meidän on oltava tarkkoja siitä, minkälaisia vaikutuksia erilaisilla energiatuotannon muodoilla on luontoomme. Tässä valitettavasti puunpolto ja vesivoima, jotka sinänsä luokitellaan uusiutuvaksi energiaksi, erottuvat voimakkaasti haittojen osalta. Totesin eilen viimeksi tässä salissa, että se, millä tavoin vesivoima ja jokien patoaminen on myllännyt aikanaan meidän virtavesiekosysteemiämme ja hävittänyt vaelluskalakantoja, on yksi suomalaisen historian traumoja luontokansalle. Käyn kotona pohjoisessa toistuvasti keskusteluja siitä, miten vielä pari sukupolvea sitten moneen jokeen nousi lohi, mutta sittemmin se kaikki on menetetty.

Tässä hetkessä kaipaisimme määrätietoisia toimia, joilla vesivoiman haittoja puretaan ja virtavesiä ennallistetaan. Vesivoiman haitat vesiekosysteemeille ovat tiedossa, ja siksi vesivoiman rakentamista ei pidä helpottaa. Sama pätee puun ja muun biomassan polttoon. Metsäluontomme tila on todella hälyttävä. Metsäluontotyypeistä uhanalaisia on 76 prosenttia, metsien lajeista uhanalaisia on joka kolmas, ja tässä keskeinen tekijä on tapamme käyttää metsiä.

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä näkökulma on se, miten uusiutuvan energian sijoittamiseen ylipäänsä täytyy kiinnittää enemmän huomiota. Suomen kokoisessa maassa uusiutuvankin energian kohdalla lähtökohta täytyy ehdottomasti olla se, että energiaratkaisuja ei

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

sijoiteta herkkään luontoon. Tässä on oltava johdonmukainen. Meillä kyllä riittää tilaa, ja siksi asioita täytyy tarkastella koko valtakunnan tasolla, jotta hankkeet voidaan mahdollisimman hyvin sijoittaa haittoja minimoivalla tavalla. Tässä tietenkin maankäyttö, kaavoitus, alueidenkäytön suunnittelu ovat keskiössä, eikä sinänsä tällä hallituksen esityksellä siihen vaikuteta, mutta se liippaa läheltä, sillä hallitsematon maankäyttö johtaa tämänkaltaisen lain turmiollisiin lopputulemiin.

Tässä tärkeää on huomioida kokonaisuuden vaikutus elinympäristöjen eheyteen. Luonnonsuojelualueiden ulkopuolellakin meillä täytyy olla riittävän hyvät ja eheät elinympäristöt niille lajeille, jotka sellaisia tarvitsevat. Siksi tarvitaan valtakunnallista seurainta, jonka avulla voidaan varmistaa se, ettei elinympäristöjen haitallista pirstoutumista tapahdu ja että meillä on esimerkiksi riittävät ekologiset käytävät. Tulenkin seuraavassa käsittelyssä tekemään tähän liittyvän lausumaehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Mikäli vihreän siirtymän nimissä aiheutetaan vahinkoa luonnolle eikä tuota vahinkoa pystytään minimoimaan, me olemme pulassa. Tämä on lyhytnäköistä. Siksi nykyisen ehdotetun lain täytyisi sisältää vielä tiukempia rajoituksia ja reunaehtoja, ja ne ovat tämän direktiivin kansallisessa toimeenpanossa mahdollisia tehdä.

Arvoisa puhemies! Teenkin nyt vastalauseen mukaiset pykälämuutosehdotukset. Ehdotan, että 39 §:ään lisätään loppuun lause ”poislukien puun ja muun biomassan poltto sekä vesivoima” ja 83 §:ään lisätään loppuun lause ”poislukien puun ja muun biomassan poltto sekä vesivoima”.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

17.49 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Täällä nostettiin esille, että me emme saa tehdä vihreää siirtymää mahdottomaksi. Itse en kyllä yhtään ajattele, että tässä meidän vastaesityksessä olisi kyse jotenkin siitä, että tehdään vihreä siirtymä mahdottomaksi, kun jo lähtökohtaisesti tämä koko esitys koskee luonnonsuojelulain muutoksia ja näitä arvokkaita luontoalueita, joissa joka tapauksessa meillä on jo nyt jonkun verran näitä lukkoja ennen kuin tällainen poikkeaminen olisi mahdollista. Niin kuin tässä valiokunnan mietinnössä tulee esille, niin eihän tässä nyt viimeisen parin vuoden aikanakaan tällaisia hakemuksia ole tehty yhtäkään kappaletta, että tästä Natura-verkoston suojelusta poikettaisiin, joten se iso kuva vihreästä siirtymästä ei kyllä tällä esityksellä ja näillä muutoksilla, mitä me ajamme, tulisi mahdottomaksi. Mutta, totta kai, kun tehdään lainsäädäntöä ja poikkeamia, niin kyse on aina merkittävistä mahdollisuuksista sille, että avataan jotain suojelua. Sen takia tässä on ollut tärkeää olla tosi tarkkana.

Niin kuin kuultiin, tässähän on kyse hyvin pitkälti siitä, että laitetaan tätä RED kolmosta eli tätä uusiutuvan energian direktiiviä kansalliseen täytäntöönpanoon, joten osittain tässä myös liikkumatilaa ei ole, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että me emme olisi voineet harkita juuri näitä kysymyksiä, joihin tämä meidän vastalause puuttuu. Siitä me myös valiokunnassa kuulumme, että on aivan mahdollista kansallisesti rajata tätä, mitkä hankkeet tämän yleisen edun piiriin kuuluisivat. Niin kuin edustaja Pitko tässä esitti, niin näistä 39 ja 83 §:istä olisi perusteltua jättää vesivoima ja puun ja muun biomassan poltto näiden hankkeiden ulkopuolelle. Eli siis kannatan edustaja Pitkon tekemiä pykälämuutosehdotuksia.

Sanon vielä toiseksi uhanalaisten lajien suojeluun liittyen, että mietin jopa, tulisiko 70 §:ään ehdotettu uusi 5 momentti poistaa kokonaan, mutta koska sitä ei missään asian-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tuntijalausunnoissa esitetty — toki sitä pidettiin osittain ongelmallisena — emme nyt tehneet siitä esitystä vaan lausuman, jota käsitellään seuraavassa käsittelyssä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.52 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Näiden vihreän siirtymän hankkeiden osaltahan usein puhutaan siitä, että meidän luvituksen pitäisi olla sujuvaa ja esteitä pitäisi poistaa, jotta investointeja tänne saamme. Kun tässäkin keskustelussa tätäkin kulmaa tähän tuotiin esille, niin on hyvä muistaa, että luvituksen osaltahan kaikkein oleellisin on se, että siihen on riittävästi resursseja: että meillä on niitä viranhaltijoita, jotka voivat sitä luvitusta tehdä.

Tästä viime kaudella tehtiin selvitystäkin, miten luvitusta voidaan saada nopeammaksi. Pullonkaulat ovat nimenomaan siinä, että meillä ei ole riittävästi luvituksen käsittelijöitä. Tämä on se paras keino vauhdittaa näitä luvituksia. Tietysti meidän täytyy myös varmistaa, että luvitus on laadukasta jatkossakin, ja siinä niitä resursseja tarvitaan samalla tavalla kuin tietysti tarvitaan sitten myös valvontaan. Ja olen kyllä tosi huolissani siitä, että nyt tämä hallitus on hyvin merkittävästi leikkaamassa julkisesta hallinnosta, ja se tulee kyllä sitten osumaan myös tähän luvitusasiaan.

Silloin kun me itse laitamme tiukat reunaehdot siihen, miten varmistetaan, että erilaiset investoinnit eivät aiheuta luontohaittaa eivätkä vesistöhaittaa kohtuuttomasti, niin se on paras tae sille, että nämä hankkeet todellakin ovat aidosti vihreän siirtymän hankkeita. Ja se on tietysti paras tae sille, että me voidaan pitää huolta meidän suomalaisesta luonnosta, pitää huolta luonnon monimuotoisuudesta ja varmistaa, että samanaikaisesti kun haluamme uusiutuvaa energiaa ja haluamme eroon fossiilisista, niin emme tee sitä niin, että samanaikaisesti aiheutamme sitten muita haittoja.

Mutta todella investointien vauhdittamisen osalta luvituskysymys on ennen kaikkea resurssikysymys, ja tämän toivoisin hallituksenkin ymmärtävän. Nyt se, että julkiseen hallintoon tehdään niin rajuja leikkauksia, valitettavasti voi johtaa siihen, että luvitus entisestään hidastuu. Luvitusta ei missään nimessä saa ruveta heikentämään, niitä ehtoja, vaan nimenomaan panostaa resursseihin, jotta prosessit ovat riittävän nopeita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

17.54 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti: Edellinen puheenvuoro edustaja Mikkoselta oli oikein hyvä, ja jaan sen. Lisäisin sen verran, että me olemme käsitelleet valtiokunnan avoimissa kuulemisissa tätä asiaa esimerkiksi vihreän siirtymän vesistöhankkeista, ja sielläkin tämä luvitusasia on noussut esille. On tullut jo esille, että jo nyt meillä on tilanne, jossa näitä vihreän siirtymän hankkeita kaatuu oikeuskäsittelyssä, ja yksi syy tälle on se, että vanhat hankkeet, jotka esimerkiksi liittyvät vaikka metsäteollisuuteen tai muuhun, tuottavat sen verran paljon päästöjä, että sitten tavallaan tilaa näille uusille puhtaammille hankkeille ei ole. Mielestäni tämä on sellainen kysymys, että me ei olla käsitelty tätä poliittisesti hirveästi, että olisiko esimerkiksi syytä uudelleen tarkastella niitä vanhoja olemassa olevia lupia, jotka ovat tavallaan saaneet sellaisen hyödyn siitä, että ne ovat olleet siellä ensimmäisenä aiheuttamassa vaikka sitä vesistöhaittaa.

Tämä on minun mielestäni aika iso kysymys, jos meillä on tavallaan vanhaa saastuttavaa teollisuutta, joka nyt siis faktuaalisesti sitten estää tätä vihreää siirtymää, koska ei ta-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

vallaan enää ole yhtään tilaa tuottaa lisäkuormitusta sinne. Halusin tämän lisätä vielä tähän edelliseen hyvään puheenvuoroon. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 7/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa, edustaja Ovaska, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.56 **Jouni Ovaska kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Samalla esittelypuheenvuoro aivan lyhyesti — mietintökin on lyhyt ja teksti tehokasta.

Tässä hallituksen esityksessähän ehdotetaan muutettavaksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan määräaikaisesta tukemisesta annettua lakia.

Valiokunta pitää hyvänä lakiehdotuksen yleistä tavoitetta edistää vaihtoehtoisten käyttövoimien liikennekäyttöä ja siten edesauttaa liikenteen päästövähennysten saavuttamista. Valiokunta pitää kyseistä lainsäädäntöä yleisesti kannatettavana ja saadun selvityksen mukaan toimivana.

Esityksessä ehdotetaan, että kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintatuki myönnettäisiin jatkossa uudistetun de minimis -asetuksen nojalla ja siten niitä koskevissa säännöksissä huomioitaisiin uudistettu de minimis -asetus.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että eduskunnan lausuman mukaisesti lakiin palautettaisiin kaasu- ja etanolikonversioiden muuntotukea koskevat pykälät huomioiden muu ehdotettua sääntelyä koskeva voimassa oleva lainsäädäntö.

Saadun selvityksen mukaan esityksellä ei ole vaikutuksia valtiontalouteen.

Valiokunta pitää hyvänä, että esityksen tarkoituksena on EU-lainsäädännön muutoksen huomioimisen lisäksi eduskunnan lausuman huomioon ottaminen ja käytettävissä olevien määrärahojen mahdollisimman tehokas käyttö.

Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttumattomana.

Arvoisa rouva puhemies! Mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Eskelinen.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

17.58 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, valiokunnassa ei lain sisältö ollut tietyiltä osin yksimielinen, ja teen lopuksi sitten lakiesityksiin vastalauseen muutosehdotuksineen.

Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen siirtyessä fossiilisista polttoaineista kestäviin on tärkeää pyrkiä säilyttämään teknologianeutraali lähestymistapa. Uuden teknologian yleistymistä auttavat erilaiset tuet muutoksen alkuvaiheessa. Yhteiskunnan on järkevää tukea puhtaamman energian käyttöönottoa niin raskaan kuin henkilöliikenteenkin osalta. Olemassa olevan henkilöautokannan kannalta on tärkeää tarjota kansalaisille mahdollisuuksia kestävämpiin ratkaisuihin matalalla kynnyksellä. Hallituksen toiminta vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivien ajoneuvojen hankintatuessa ja henkilöautojen muuntotuessa on ollut varsin poukkoilevaa.

Poukkoilevalla politiikalla hallitus vesittää ja jopa vaarantaa vaihtoehtoisten kotimaisien polttoaineiden kehittämisen ja markkinoille pääsemisen edellytyksiä. Kaikilla ei ole varaa hankkia uutta sähköautoa, ja nykyisiä polttomoottoriautoja on mahdollista muuntaa kaasu- ja etanoliautoiksi, jotka toimivat kotimaisilla vähäpäästöisillä polttoaineilla.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää paketti- ja kuorma-autojen vaihtoehtoisen käyttövoiman hankintatuen hakupäiväksi 31.12.24 sekä ajoneuvojen muuntotuen hakemisessa 15.12.24. Erityisesti valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan hakuaika on aivan liian lyhyt. Hakuajan pidennystä puoltavat ajoneuvokannan uudistamisen tarkeys, raskaan liikenteen käyttövoimamurroksen liikkeelle saaminen, yritysten investointivarmuus ja se, että tukiin jo aiemmin myönnetty kolmivuotiset siirtomäärärahat saataisiin täysimääräisinä käytettyä.

Hallituksen esityksen perusteella vuodesta 2012 lähtien eduskunta on tehnyt päätökset yhteensä 38 miljoonan euron rahoituksesta muuntotukiin. Aiemmin budjetoidusta määrärahasta on Liikenne- ja viestintäviraston arvion mukaan yhä käyttämättä 2,4 miljoonaa euroa. Kyseessä on vuonna 2022 myönnetty kolmivuotinen siirtomääräraha täyssähköautojen hankintatukiin sisältäen myös kaasu- ja etanolikonversioiden tuet, joten muuntotukea voitaisiin tukea yhä vuoden 2022 talousarvionmuutoksen puitteissa. Katsomme, että määräraha olisi käytettävä kokonaan eduskunnan aikoinaan sille päättämiin tarkoituksiin.

Hallituksen esityksessä on myös etanoliautoilukonversion muuntotuen esitys 200 eurosta, mutta erityisesti etanoliautoilun konversiokustannukset ovat nousseet aika reippaasti, ja arvio on tällä hetkellä 800:sta 1 000 euroon. Olemme valiokuntakäsittelyssä esittäneet etanolituen konversiotuen nostamista 350 euroon.

Arvoisa puhemies! Edellä esittelyllä perustelulla esitämme vastalauseen muutosehdotuksineen, että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi 1 §:n 2 momentin kohdat 1 ja 3, joilla jatkettaisiin muuntotuen ja hankintatuen hakuaikaa, sekä kohta 7, joka koskee etanoliautoilun konversion korotettua muuntotukea. Näiltä osin esitän vastalauseita, ja tulemme kakkoskäsittelyssä myös esittämään vastalauseen lausumaehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

18.02 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eskelinen tässä edellä avasi tätä asiaa niin perusteellisesti, etten ala niitä kaikkia yksityiskohtia toistamaan, mutta tosissaan tämä opposition kritiikki liittyy vahvasti tähän etanolikonversioiden muuntotukeen, ja itse koen, että kyseessä on ollut tämmöinen mahdollisuus laajemmalle kansalle

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

osallistua tähän liikenteen reiluun siirtymään, tehdä niitä ilmastotekoja, kuten Eskelinen ilmaisi äsken, ja se sähköauto on vielä kuitenkin monelle liian tyyris hankinta, ja siksi vähän ihmettelen tätä.

Kyseessä ei ole mikään valtavan iso asia, mutta jostain syystä kuitenkin on valittu sitten tällainen linja, että esimerkiksi tämä määräaika on tehty näin kapoiseksi, kun me nyt täällä kesäkuussa tätä käsittelemme ja jo joulukuussa loppuu mahdollisuus tukea hakea, niin jokainen ymmärtää, että se ei ole kovin kummoinen aika. Ja kun sitä rahaa on tähän varattu, niin siitä syystä myös on ihan aiheellinen tämä tuen määrän pohdinta. Edustaja Eskelisen esittämä korotus kolmeen ja puoleen sataan euroon ei ole ollenkaan ylimitoitettu, ja kun ajatellaan, että jos tämä aikaikkuna nyt jää näin kapeaksi, niin eikö se olisi kuitenkin ilmaston ja ympäristön etu, että sitten saataisiin mahdollisimman paljon sitä laarissa olevaa rahaa käytettyä näihin ilmastotekoihin, mutta ilmeisesti se ei nyt tässä asiassa ole hallituksen tavoite.

Näistä syistä ja muutamasta muusta, kuten tästä poukkoilevasta politiikasta, joka haittaa kuluttajan mahdollisuuksia näihin tarttua, kannatan vahvasti näitä edustaja Eskelisen tekemiä muutosehdotuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mikkonen.

18.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On tosi hyvä, että annetaan erilaisia mahdollisuuksia siihen, miten voi vähentää autoilun päästöjä. Suomi on laaja maa, ja tiedämme, että yksityisautoilua monissa paikoin tarvitaan — vaikka esimerkiksi tuolla Pohjois-Karjalassa, josta itse tulen. Se, että ihmisillä olisi mahdollisuus myös se vanha auto muuntaa ympäristöystävällisemmäksi, on minusta semmoinen hyvä käytännön teko, ja on hienoa, että tätä on tuettu, ja on tärkeää, että tätä voitaisiin tukea todella jatkossakin. Nämä tuethan ovat olleet varsin suosittuja silloin, kun nämä viime kaudella olivat käytössä, niin että selvästikin näille tarvetta ja kysyntää on.

Tässä salissa usein puhutaan siitä, miten me voidaan varmistaa, että kansalaiset pystyvät tekemään myös parempia valintoja ja että ne valinnat ovat myös kansalaisille edullisia ja niihin kannustetaan. Minun mielestäni tämän tyyppiset välineet ovat tarpeellisia ja tärkeitä. Todellakin on hyvä, että pystyisimme tällaista tukea jatkossakin myöntämään. Todella, kun tähänhän on myös rahaa sinänsä ollut varattuna, niin on tietysti järkevää, että tämä raha tähän myös kohdennettaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Furuholm.

18.06 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä tästä kiireestä tavallaan haudata tämä tuki: Pidän sitä siinäkin mielessä ihmeellisenä, kun juuri hetki sitten saatiin tämä laajempi tulkinta sille, että tätä tukea voi hakea myös uudempiin autoihin. Tästä näkökulmasta pidän kyllä ihmeellisenä, että tavallaan on tehty työtä sen eteen, että helpotetaan tämän tuen hakemista, mutta nyt siitä halutaan sitten mahdollisimman nopeasti eroon. Tämä on tässä hallituksen politiikassa jälleen yksi tämmöinen ehkä todella pieni nyanssi, joka ei tue tämmöistä eteenpäin menevää ilmasto- ja luontopolitiikkaa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

6. Välikysymys hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikasta

Välikysymys VK 5/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt jatketaan 5.6.2024 pidetyssä täysistunnossa keskeytettyä hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikkaa koskevan edustaja Maria Ohisalon ynnä muiden välikysymyksen VK 5/2024 vp käsittelyä. — Keskustelu siis jatkuu. — Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Hopsu, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.51 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Keskustelu jäi tosiaan eilen jonkun verran kesken, ja ajattelin jatkaa nyt kaivosaiheesta, josta kyselytunnilla jo jonkun verran keskusteltiin. Vierailin toukokuussa Savonlinnan lähellä Laukunkankaan entisellä kaivosalueella tutustumassa pilaantuneeseen luontoon. Laukunkankaalla oli nikkeli- ja kuparikaivos, joka suljettiin vuonna 94, kun se oli toiminut 10 vuotta. Näiden 10 vuoden jälkeen louhosjäte, ylimääräinen louhosaine, jäi maastoon vedelle alttiiksi ja valuma ympäristöön, vaikka pinnalta se asiallisen näköisesti peiteltiin. Tutustuimme myös luvatta kaivettuun ojaan, jota pitkin vesi on valunut vuosia nyt lähijärveen, ja tämä Särkijärvi on valitettavasti kuollut. Kaloja ei enää ole, ja mökkiläisten mökkijärvi tuhoutunut.

Miten hallitus aikoo varmistaa, etteivät kaivokset tuhoa arvokasta luontoamme, etteivät ne käynnisty alueilla, joita kansalaiset haluavat suojella, kuten Viiankiaapa, joka nousi kyselytunnilla ja eilen keskusteluun, tai Saimaan kauniit rannat? Miksei tässä kohtaa vanhojen metsien osalta hallituksen käyttämä argumentti omaisuudensuojasta paina? Kaivosvarauksen voi tehdä kenen tahansa maalle, vaikka omistaja kuinka haluaisi suojella metsänsä tai säilyttää mökkirantansa tai vaikka olisi ostanut sen maan juuri sitä varten, että haluaa sen säilyttää ja suojella.

Entä miten, hallitus, toimitte, että osaaminen luonnon kannalta turvallisesta kaivostekniikasta vahvistuisi? Esimerkiksi pohjarakenteiden osalta kaatopaikkoja säädellään Suomessa tarkasti, rakennusmääräykset ovat olemassa, ja niitä valvotaan, mutta kaivostoiminnassa säätely on hyvin kevyttä. Meillä yksi suuri ongelma on kaivosten jätevesien käsittely, sillä Suomessa pohjavesi on kaikkialla nopeasti vastassa ja vesistöjä on ympärillä paljon. Tämän vuoksi Suomi ei ole itse asiassa mikään ideaali, helppo tai halpa paikka toteuttaa kaivostoimintaa turvallisesti. Olemme nähneet surullisia esimerkkejä siitä, miten kaivosten vesien käsittely aiheuttaa valtavia ympäristökatastrofeja. Myöskään valvontaa ja valvontaosaamista ei ole riittävästi.

Entä, hallitus, miten toimitte, että Suomeenkin jäisi enemmän tuottoa maaperämme mineraalien kaivamisesta? Kaivosveron korotus tehtiin, mutta se on kyllä olematon, vaikka juuri sillä olisi voitu rahoittaa luonnonsuojelua vaikka 50 tai 150 miljoonan euron edestä. Kaivosveron korottaminen nykyisestä 0,6 prosentista 5 prosenttiin toisi veron kansainväliselle tasolle.

Entä miten, hallitus, edistätte kiertotaloutta, jotta emme yhä tulevaisuudessa kuluttaisi yli planeetan rajojen? Nämä mineraalit, joita meidänkin maaperässämme on, voi kaivaa sieltä maasta vain kertaalleen. Vihreän siirtymän aiheuttama tarve mineraaleille vain ko-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

rosta kaivostoiminnan tiukkojen rajojen asettamisen tärkeyttä, jotta luontoa saadaan suojeltua ja ympäristövahingoilta välttyään ja jos näitä vahinkoja sattuu, korjausvastuu on selvä ja sen toteutuminen esimerkiksi riittävillä vakuuksilla on varmistettu. Tässä sääteltyssä päästiin viime kaudella vasta alkuun, ja olisi erittäin tärkeää, että hallitus jatkaa säätelyn edistämistä. Nykyinen tilanne on liian löperö, ja todella arveluttavat ratkaisut juuri vesienkäsittelyssä menevät lain mukaan läpi. Haluaisinkin kysyä ympäristöministeriltä — joka kyllä oli täällä eilen ihan hienosti paikalla mutta valitettavasti ei nyt ole — että mitä hallitus tekee, jotta kaivostoiminnan haittoja ehkäistään nykyistä paremmin, etenkin jos ja kun kaivoksiin suhtaudutaan tänäänkin kuullun suopeasti.

Vielä: Eilen vietettiin YK:n ympäristöpäivää. YK:n yleiskokous julisti kesäkuun viidennten päivän maailman ympäristöpäiväksi vuonna 72. Siitä lähtien teemapäivä on tarjonnut jokavuotisen mahdollisuuden keskusteluun ympäristön merkityksestä, tarpeesta suojella luontoa ja välttämättömyydestä säilyttää elinympäristömme elinkelpoisena ja lajistoltaan moninaisena, jotta sekä nykyiset että tulevat sukupolvet voivat siitä nauttia. Päivän tarkoituksena on myös rohkaista ihmisiä ympäristöä vaaliviin toimiin sekä kannustaa jokaista tarkastelemaan omia luontoon liittyviä asenteita ja toimintatapoja. Täällä eilen moni kertoi siitä, kuinka arvostaa näitä toimia, ja me arvostamme sekä niitä konkreettisia toimia mutta myös poliittisia toimia ja niitä kansalaisyhteiskunnan toimia, jotka toimivat vaikuttaakseen ympäristöön ja luonnonsuojeluun.

Toivon todella tulevien sukupolvien vuoksi, että hallitus tarkastelee asennetaan luontoon, ympäristöön ja planeettamme kantokykyyn ja etenkin toimiensa riittävyystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

18.57 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin jatkaa vielä tästä vanhojen metsien kysymyksestä, mikä eilen nousi tämän välikysymyksen keskustelun aikana median kautta tänne saliin. Mediassa kerrottiin, että hallitus olisi hyväksynyt kriteerit, jotka ovat niin tiukat, että niiden sisälle ei mahdu esimerkiksi Etelä-Suomesta juuri lainkaan metsää. Olemme nyt vuorokauden odottaneet hallitukselta vastauksia tähän, pitääkö tämä paikkansa. Koska asiaa ei ole missään vaiheessa kiistetty, niin oletan, että median kertomat tiedot vanhojen metsien kriteereistä pitävät paikkansa. Tämä on aikamoinen vaalipetos, sillä vielä ennen vaaleja pääministeri Petteri Orpo sanoi, että vanhat metsät tulee suojella, ja hallitusohjelmaankin tämä kirjattiin. No, nyt puhutaan enää vanhojen metsien suojelemisesta ja puhutaan jostain uskottavasta määrästä, ei enää kaikista. Näyttää siltä, että uskottavaksi määräksi riittää hyvin pienikin määrä, vaikka se ei tieteellisesti uskottava olisikaan. Olen tähän äärimmäisen pettynyt. Suomalaiset haluavat suojella vanhoja metsiä. Tutkijoiden mukaan meidän ehdottomasti täytyisi suojella viimeiset ikimetsät, ja itse henkilökohtaisesti ajattelen myös, että haluaisin jättää tuleville sukupolville edes hieman jäljelle niitä pirstaleisia, pieniä ikimetsiä, mitä myös täällä Etelä-Suomessa vielä on jäljellä.

Toinen asia, minkä nostaisin vielä keskusteluun, mihin emme myöskään ehkä saaneet eilen vastausta, on nämä ilmastodenialistiset eli ilmastomuutosta kiistävät puheenvuorot, joita kuulimme perussuomalaisilta tässä salissa eilen. Kysyin silloin kokoomuksen eduskuntaryhmän jäseniltä, mitä te kommentoitte näihin ja ovatko nämä syy siihen, minkä takia ilmastopolitiikan edistäminen hallituksessa on niin vaikeaa, että ette edes ole yhtä mieltä siitä, onko ilmastomuutos totta. Toivoisin, että voisimme saada tähän vielä vastauksen

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

ja vähän valaa luottoa siihen, että Suomen ilmastopolitiikka edelleenkin perustuu parhaaseen tutkittuun tietoon.

Kolmanneksi nostaisin asian, mihin olen aivan äärimmäisen pettynyt, nimittäin siihen, että puheet eivät vastaa lainkaan sanoja. Me olemme nyt vuoden odotelleet niiden hallitusohjelman sinänsä hyvien kirjausten toteutumista, kirjauksia muun muassa luontopositiivisuudesta ja luontokadon pysäyttämisestä. Kun me kysymme täällä, mitä te aiotte tehdä näiden tavoitteiden toteuttamiseksi, te luette niitä hallitusohjelman kirjauksia mutta ette kerro, mitä konkreettisesti ollaan tekemässä. Samaan aikaan voisin luetella pitkän listan niistä asioista, mitä luontokadon kiihdyttäviä toimia meille on tänne eduskuntaan tuotu tai mitä te olette EU:ssa edistäneet. Eli kyllä, aivan vahvasti näyttää siltä, että luontopolitiikka on negatiivisen puolella, mikäli te ette tuo meille niitä esityksiä tänne saliin. Jos kuunnellaan tässäkin tutkimusta, niin on aivan selvää, että esimerkiksi Luontopaneelin mukaan toistaiseksi hallituksen toimet eivät hidasta luontokatoa — siis ne eivät ehkä riitä luontopositiivisyyteen, mutta ne eivät edes hidasta luontokatoa. Hallitus on istunut vuoden eikä ole tuonut yhtään uutta keinoa luontokadon pysäyttämiseen. Viimeksi kehysriihessä olisi ollut tähän paikka, mutta hallitus ei tehnyt sielläkään yhtään uutta luontotoimea, vaan pelkästään heikennyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.01 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Ei ole yhtään yllätys, että vihervasemmistosta kritisoidaan sitä, että Orpon hallitus toi maalaisjärjen mukaan luonto- ja ilmastopolitiikkaan. Tälle hallitukselle ihmiset ovat tärkeämpiä kuin ideologia.

Suomen päästöt ovat globaalissa mittakaavassa mitättömät — tämän toin eilen esille — ja kansalaistemme elinkustannukset ovat jo ennestään korkeat. En näe mitään syytä kurittaa suomalaisia ylikireillä ilmastotavoitteilla tai lietsoa nuoriimme yhtään enempää ilmastoaahdistusta.

Yksi esimerkki edellisen hallituksen ideologisesta ilmastokiihkosta oli Ilmastorahaston perustaminen. Kuten nykyinen elinkeinoministeri Rydman on todennut, Ilmastorahaston sijoituskriteerinä on ollut lähinnä hankkeiden potentiaalinen päästövähennys ja vähemmän huomiota on kiinnitetty siihen, kuinka jatkorahoituskelpoisia hankkeet ovat olleet — pelkkää rahan haaskausta siis. Onneksi tämä nykyhallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti toukokuussa lopettaa tämän aivan turhan rahaston ja keskittyä sijoituksiin, joita punnitaan niiden todellisten taloudellisten kannattavuuksien perusteella. Onneksi Orpon hallitus on jo hallitusohjelmassaan linjannut, että sen tekemät ilmastotoimet eivät saa nostaa kansalaisten arjen kustannuksia tai heikentää elinkeinoelämän kilpailukykyä — aivan loistava kirjaus.

Näistä kustannuksista: Omasta mielestäni kaikkien ilmastotoimien tulisi olla täysin kustannusneutraaleja ja lisäksi yrityksille ja kansalaisille vapaaehtoisia. Kansalaisia ei tulisi pakottaa nielemään ilmastoideologian tämmöisiä turhia ja kalliita vaatimuksia. Esimerkiksi sähköautoista ollaan EU-tasolla ajamassa tällaista järkyttävän hintaista pakkopullaa, vaikka niiden akkujen valmistaminen on kaikkea muuta kuin ympäristöystävällistä ja eettistä ja vain rikkaat voivat näitä ostaa. Järkevämpi ja kaikille parempi olisi kehittää perinteisen bensiinin rinnalle vapaaehtoiseksi vaihtoehdoksi vaikkapa edullisempia synteettisiä polttoaineita eikä takertua yksittäiseen ongelmalliseen teknologiaan. Teknologianeutraalisuus onkin yksi tämän hallituksen tärkeistä teollisuuspoliittisista linjauksista. Samoin vii-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

me hallituksen vimmainen vihreä siirtymä näkyy nyt suomalaisten sähkölaskussa. Energiatietoisuuden mukaan hintojen vaihtelu [Jenni Pitkon välihuuto] on Suomessa Euroopan rajuinta. Yhtenä tekijänä on fossiilisten energiatuotannon väkisin alasajo. Muualla Euroopassa sitä on vielä jäljellä.

Arvoisa puhemies! Opposition haaveilemasta ilmastopolitiikan linjasta on ollut suomalaisille enemmän haittaa kuin hyötyä. Orpon hallituksen politiikan prioriteetit ovat hyvästä syystä aivan toisella tasolla. Nyt mennään talous ja Suomen kansa ensin. — Kiitos. [Laura Huhtasaari: Hyvä, Kaisa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tynkkynen, Oras.

19.05 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Kiitän edellä puhunutta edustaja Garewewia selvästä artikulaatiosta. Muuten kiitokset valitettavasti jäävätkin aika vähiin. — Eilen välikysymyskeskustelussa käytettiin yhteensä 177 puheenvuoroa. Kuuntelin niistä jokaisen, ja se oli hyvin opettavainen kokemus. Paljosta olimme silloin eri mieltä, niin kuin tietysti demokratiaan kuuluukin, mutta samalla olimme aika monesta asiasta aika samaa mieltä, ja aina välillä tässä salissa on hyvä pysähtyä myös niiden asioiden ääreen, joista löydämme yhteisiä näkemyksiä.

Eilisen keskustelun perusteella me kaikki täällä arvostamme suomalaista luontoa, puhdasta vettä ja puhdasta ilmaa. Hyvin laajasti tässä salissa kannatetaan politiikkaa, joka on teknologianeutraalia ja kustannustehokasta. Laajalti oli myös tukea sille ajatukselle, että ilmastopolitiikan ja luontopolitiikan pitää olla oikeudenmukaiseksi koettua ja laajasti tässä yhteiskunnassa hyväksyttyä. Paljon mahdollisuuksia nähtiin myös uudessa teknologiassa ja vihreän siirtymän teollisissa investoinneissa. Selvä enemmistö edustajista, eivät toki kaikki, niin kuin tänäänkin täällä on jälleen kuultu, tunnisti ja tunnusti myös ilmastokriisin ja luontokadon niiksi vakaviksi uhiksi, joita ne ilman muuta ovatkin. Ja selvä enemmistö edustajista, jälleen kerran eivät kaikki, tuli tänne tukemaan sitä tavoitetta, joka myös hallitusohjelmassa on, että Suomen pitää olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, ja myös sitä tavoitetta, että luontokato on pysäytettävä vuoteen 2030 mennessä.

Itse ajattelen, että tältä pohjalta meillä pitäisi olla edellytykset löytää aika laaja enemmistö monille ilmasto- ja luontotoimille, jotka veisivät meitä kohti näitä laajalti kannatettuja tavoitteita, ja siksi tässä puheenvuorossa ajattelin keskittyä ratkaisuihin, joilla voisimme mennä eteenpäin. Käyn eilisen kahdeksan tunnin keskustelun jälkeen nyt ripeästi läpi kahdeksan mahdollista ratkaisua:

Ensinnäkin eilisessäkin keskustelussa kannettiin huolta siitä, että Suomessa tapahtuu metsäkatoa erilaisen rakentamisen alta, muun muassa kun aurinko- ja tuulivoimaa rakennetaan paljon. Hyvä keino puuttua tähän metsäkatoon olisi maankäytön muutosmaksu, joka myös hallitusohjelmassa on mainittu. Se lisäisi kannustimia tehostaa maankäyttöä niin, että ei suotta ja syyttä metsää muuteta johonkin muuhun käyttöön, ja sitä kautta auttaisi torjumaan metsäkatoa.

Energia- ja muiden ympäristö- ja haittaverojen sitominen indeksiin olisi hyvin laajalti ekonomistien kannattama ajatus. Se ei tarkoittaisi näitten verojen tasokorotusta, vaan ainoastaan sitä, että niitten verojen taso pysyisi entisellään. Sitten jos on poliittinen päätös joko korottaa tai laskea näitä veroja, niin se voidaan aina tehdä erikseen kulloisenkin poliittisen enemmistön mukaan.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Kollegat edellä ovatkin jo puhuneet kaivosteollisuudesta ja siihen liittyvistä riskeistä. Kaivosveron merkittävä korotus olisi ilman muuta paikallaan, jotta Suomi olisi lähempänä kansainvälisiä verrokkejaan.

Ympäristölle haitallisia tukia meillä on edelleen miljardiluokkaa vuositason valtion budjetissa, ja nyt kun valtiontalouden tila on niin tukala kuin se on, on erittäin painavat perusteet näitä haitallisia yritystukia karsia.

Ekologisesta kompensatiosta myös ministeri Mykkänen on puhunut lämpimästi, mutta ainoastaan vapaaehtoisessa muodossa. Itse ajattelen niin, että ekologinen kompensatio tulisi asettaa velvoittavaksi. Isossa-Britanniassahan nyt näin on vähän aikaa sitten tehtykin, ja sieltä on saatu hyvin lupaavia alustavia kokemuksia.

Hallitusohjelman kiinnostavin avaus ilmasto- ja luontopolitiikassa on ajatus takarajan asettamisesta teollisille hiilidioksidin pistelähteille. Jos hallitus tämän hallitusohjelman kirjauksen mukaisen aloitteen aikanaan toteuttaa, niin se voi olla merkittävä harppaus, ihan kansainvälisestäkin huomiota herättävä edistysaskel ilmastotyössä.

Vihreän siirtymän investointien vauhdittaminen edellyttää sitä, että viranomaismenettelyt ovat sujuvia, ja tässä edellä sitäkin on jo sivuttu. Sitä voidaan edistää monin tavoin, mutta ei vähiten sillä, että meillä on riittävät voimavarat viranomaisilla käytössä, jotta voidaan hakemukset käsitellä nopeasti ja sujuvasti.

Kahdeksantena ehdotuksena esitän, että Suomeen tulisi säätää ilmastolakia vastaava luontolaki tukemaan luontotyötä.

Kaikille näille kahdeksalle ehdotukselle yhteistä on se, että ne eivät maksaisi käytännössä mitään valtiolle, vaan päinvastoin jopa säästäisivät rahaa, auttaisivat torjumaan velkaantumista ja tasapainottaisivat julkista taloutta samalla kun ne edistäisivät ilmasto- ja luontotyötä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.10 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi haluan lämpimästi kannattaa edustaja Tynkkysen äsken nostamia, äärimmäisen hyviä ehdotuksia. Toivottavasti hallituksessa oltiin kuulolla ja tartutaan näihin ehdotuksiin.

Olemme täällä nyt toista päivää puhumassa luonnosta ja ilmastosta, yhdeksättä tuntia itse asiassa. Tämä on kyllä niin tärkeä aihe, että se aivan ansaitusti ansaitsee näin suuren huomion tässä salissa.

Kun mietin tätä nykyistä hallitusta, niin totean, että odotukseni Orpon hallituksen ympäristö- ja ilmastopolitiikasta eivät toki alun alkaenkaan olleet kovin korkealla. Orpon hallitus leikkaa luonnonsuojelun rahoituksesta ennätysmäisesti. Orpon hallitus myös ensimmäistä kertaa kasvattaa ilmastopäästöjä tietoisesti omilla päätöksillään. Vähäisetkin lupaukset luonnontilan parantamiseksi ollaan pettämässä. Hallitus on pettänyt lupauksensa suojella valtion vanhat metsät, ja suojelukriteereistä tehdään niin tiukat, että suojeltavaa ei juuri löydy.

Kaivoksista aiheutuvat haitat ovat yleisesti tiedossa. Kaivosten prosessivedet saastuttavat vesistöjä pitkienkin matkojen päässä kaivoksista. Silti tämä hallitus ei näe, että kaivoksissa olisi mitään ongelmaa, ja on jopa valmis harkitsemaan kaksinkertaisesti suojellun Viiankiaavan suojelun purkua kaivoksen tieltä. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Suomalaista luontoa voi suojella vain Suomessa. Kesä mökkien avohakkuut, rehevöityneet ja tummat järvet ja sinileväinen merivesi, sään ääri-ilmiöt, ku-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

ten pitkään jatkuva helleaalto ja kuivuusjaksot, ovat meille kaikille valitettavan tuttuja ilmiöitä. Saimaan puhdas vesistö, Itämeren rannikot Haminasta Turun saaristoon, Kolin kansallismaisemat ja Lapin tunturit ovat kaikki suomalaisille rakkaita luontokohteita. Meillä kaikilla on varmasti oma suosikkipaikkamme Suomen luonnossa, oli se sitten tunnettu luontokohde tai oman takapihan lähimetsä. Näistä paikoista on kyse, kun puhumme suomalaisen ympäristön tilan parantamisesta.

Poliittisten päättäjien vastuulla on huolehtia siitä, että myös tulevat sukupolvet pääsevät nauttimaan suomalaisesta puhtaasta ja monimuotoisesta luonnosta. Luonto- ja ilmastopolitiikan tulee perustua tutkittuun tietoon.

Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen ympäristöpolitiikka ei ole uskottavaa ja vastuullista. Suomalaiset ja suomalainen luonto ansaitsevat parempaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

19.13 Krista Mikkonen vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Todellakin eilen keskustelimme kahdeksan tuntia hallituksen luonto- ja ilmastopolitiikasta. Käteen jäi oikeastaan se, että hallitus edelleen sanoo pitävänsä kiinni näistä tavoitteista, siitä, että luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä ja Suomi on ilmastoneutraali vuonna 2035, mutta emme kyllä kuulleet oikeastaan mitään sellaisia konkreettisia keinoja, miten nämä tavoitteet oikeasti saavutetaan. Päinvastoin hallituksen politiikalla tehdään monia sellaisia päätöksiä, joilla esimerkiksi luontokatoa uhkaa tulla vaan lisää eikä suinkaan saada sitä parannettua.

Silloin aikoinaan kun hallitusohjelma julkaistiin, niin siellä oli pari sellaista ilahduttavaa luontolupausa, joita olemme tietysti nyt sitten kovasti odotelleet, sitä milloin ne konkretisoituvat. Toinen todellakin oli tämä valtion vanhojen metsien suojeleminen, ja se on nimenomaan muodossa ”suojellaan valtion vanhat metsät”, mikä siis tarkoittaa niitä kaikkia. No, jo eilen ministeri Mykkäsen puheessa puhuttiin enää vanhoista metsistä elikkä vain osasta. Ja todellakin sen väläkysymyskeskustelun aikana saimme lehdistön kautta tietää, että näistä kriteereistä, joita on valmisteltu, tuli umpipoliittiset ja ne ovat niin tiukat, että niihin kriteereihin ei käytännössä juurikaan mitään metsiä löydy suojeltavaksi. Tämä on minusta kyllä todella valitettavaa. Ymmärrän hyvin kokoomuksen entisen puheenjohtajan, Pertti Salolaisen, tuohtumuksen siitä, miten tämä lupaus, jonka kokoomus antoi, on nyt sitten petetty.

No, olin ilahtunut siitä, että ministeri Mykkäsenkin aloituspuheessa erikseen nostettiin esiin Palokin koskien purkaminen, joka on toinen merkittävä luontolupaus tai oikeastaan se toinen luontolupaus, joka hallitusohjelmaan on kirjattu. Nyt odotan kyllä innolla sitä, näemmekö tämän lupauksen konkretisoituvan. Valitettavasti tähän mennessä asiaa on vain potkittu eteenpäin. Mitään konkreettista päätöstä ei ole tehty. Samanaikaisesti kuitenkin vesivoimayhtiö on siellä suunnittelemassa ja tilaamassa uutta turbiinia tähän voimalaitokseen, jolloin ei tietenkään tämä padon purku olisi mahdollista, ja he eivät ole siitä ollenkaan innostuneita. Tässä tarvitaan nyt aidosti hallitukselta tahtoa toteuttaa tämä päätös. Näitten vanhojen metsien osalta näyttää siltä, että sitä tahtoa ei ollut riittävästi. Nyt todella toivon, että Palokin koskien purun osalta sitä tahtoa löytyy, ja sitä pitäisi ruveta löytymään varsin pikaisesti, jotta tämä päätös todellakin konkretisoituu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

19.17 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Minusta me olemme jo yli sen pisteen, jossa meidän pitäisi täällä kertoa ekologisen kriisin vakavuudesta ja ylipäättään siitä, että tällainen kriisi on käynnissä, koska on vuosi 2024 ja kyllä jokainen ihminen tämän jo tietää — kyllä minä uskon, että myös ministerit tietävät, hallituspuolueiden ihmiset tietävät — kuinka vakavasta asiasta tässä on kyse, eksistentiaalisesta asiasta, ilman että sitä pitäisi täällä jälleen kerran kertoa. En tiedä, ehkä ongelma on sitten se, että tiedetään mutta ei olla aidosti sisäistetty tätä asiaa. Mutta joka tapauksessa on jokseenkin surullista, että jälleen kerran täällä on jouduttu käyttämään useiden edustajien toimesta aikaa sellaisten käytännössä tieteellisten tosiasioiden läpikäymiseen, kun meidän pitäisi yhteiskuntana olla hyvin vahvasti siinä moodissa, että keskitytään siihen toimintaan, keskitytään niihin ratkaisuihin, eikä siihen, että kuunnellaan täällä täysin paikkansapitämättömiä puheenvuoroja.

Minä itse lähdän siitä, että ympäristö- ja luontokysymyksissä on kyse itseisarvoisesta asiasta ja että luonnolla ja muilla lajeilla ylipäättään itsessään on arvoa. Mutta olisi kyllä ihan suotavaa ymmärtää, että ympäristöpolitiikassa on kyse myös ihmisten hyvinvoinnista ja elinmahdollisuuksista, ihmisoikeuksista ja ylipäättään siitä, onko meillä mahdollista kehittää vakaita yhteiskuntia, onko meillä mahdollista edistää mitään sosiaalisia hankkeita. Niin kuin täällä kuultiin, laitettiin ihmiset ja ympäristökysymykset vastakkain, mikä on täysin absurdi lähtökohta, ja sen takia tämänkin perusfundamentin toivoisin, että ei tarvitsisi lähteä näistä tavallaan itsestäänselvistä lähtökohdista.

Ajattelen, että se keskeinen kysymys jokaisen päättäjän kohdalla on se, miten aikoo itse omalla vahtivuorollaan toimia, omalla vuorollaan, kun on mahdollisuus käyttää valtaa, toimia, ja jos käyttää sen oman mandaattinsa siihen, että levittää täällä väärää tietoa, käyttää oman aikansa ilmastotoimien, ympäristötoimien jarruttamiseen, niin minusta se on kyllä sen tason vastuuttomuutta, että suoraan sanottuna eivät riitä sanat, joita täällä saa lausua, sen kuvailemiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

19.20 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Hallitus laatii kriteerit vanhojen metsien osalta tutkitun tiedon pohjalta. Vanhojen metsien suojelu on tärkeää, koska osa lajeista tarvitsee ympärilleen vanhan metsän. On kuitenkin hyvä muistaa, että osalle lajeista riittää, että on vanhoja puita. Näitä ovat muun muassa säästöpuut, ja siksi myös luonnonhoitotoimilla on tärkeä rooli monimuotoisuuden turvaamisessa. Suojelun lisäksi metsäluonnon monimuotoisuutta turvataan osana metsien hoitoa arjen metsätaloudessa.

Suojeluhan perustuu lähtökohtaisesti tässä vapaaehtoisuuteen, ja se on hyvä asia, mutta siinä, onko se aidosti vapaaehtoista, tärkeää on, että tämä aito vapaaehtoisuus myös toteutuu, koska esimerkiksi metsäteollisuus ei sitten osta puita sellaiselta alueelta, missä kriteerit toteutuvat, joten näin sitten metsänomistaja joutuu taloudellisen käytön ulkopuolelle, halusi metsänomistaja sitä sitten tai ei halunnut. Näin ollen meidän valtion kassa on tyhjä, jos sitten yritetään saada rahaa muuta kautta, plus sitten tulevat tämä taloudellinen toimeliaisuus ja tämä kasvu, mitä me todella kipeästi tarvitsemme. EU:n suojelluista metsistä hän puolet sijaitsee Suomessa. Suomessa on 75 prosenttia maapinta-alasta metsää, joten kyllä meillä on paljon metsää, ja pidetään metsästä hyvää huolta.

Lisäksi välillä tulee sellainen olo varsinkin tuolta vihreältä suunnalta, että ikään kuin Suomi olisi jotenkin ilmastopahis, ja tähän nyt ei lainkaan pidä paikkaansa. Suomi on oikein poikkeuksellinen ilmastohyvis. Kävimme tässä Sitran matkalla Yhdysvalloissa ja

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Nasassa. Siellä katsoimme karttaa, ja siellä suurimmalla osalla maita oli hyvin punaista, ja sitten oli vähän keltaista, ja Suomi oli siellä vihreänä. Eli Suomi on jo hiilinielu, ja tämä Nasan kertomus siitä, että Suomi on hiilinielu, ei ole satua vaan se on täyttä totta, ja siinä ei myöskään ole minkäänlaisia poliittisia laskelmia mukana. Muistan kyllä, että LU-LUCF:nkin osalta ovat laskelmat vaihdelleet.

Siis kyllä siellä aika paljon myös politiikkaa pistetään mukaan, ja sitten päätetään aina joskus vähän vuosilukuja, mihin verrataan, ja näin. Kyllä nämä ilmastotoimet EU:ssa hyvin pitkälle ovat myös politiikkaa. Siellä ei suinkaan aina ole tätä, että pidättäytyttäisiin tieteellisessä tiedossa. Lisäksi usein EU:ssa rangaistaan niitä maita, jotka ovat jo tehneet asioita hyvin. Siitä ei palkita EU:ssa vaan heiltä odotetaan vielä enemmän, ja sitten jos hiilinielut ihan vähän laskevat, niin heitä sitten rangaistaan. Itse asiassa olen iloinen siitä, että meillä on tällainen realistinen näkökulma tähän ilmastopolitiikkaan. [Puhemies koputtaa] Me haluamme suojella Suomen metsiä ja ilmastoa ja omaisuudensuojaa, mikä on tärkeä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

19.23 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että käymme tässä salissa perusteellista keskustelua siitä, onko Orpon hallitus aidosti sitoutunut ilmaston kuumenemisen ja luontokadon pysäyttämiseen. Eilen keskustelu jatkui kahdeksan tunnin ajan, ja nyt tosiaan tässä yhdeksättä tuntia mennään, ja valitettavasti hallituksen linja ei lainkaan tässä tämän keskustelun kuluessa ole vakuuttanut. Täytyy sanoa, että tätä keskustelua kuunnellessa on herännyt kysymys, mikä se tässä ilmastopolitiikassa on. Hallitus on omien sanojensa mukaan sitoutunut ilmastolain mukaiseen hiilineutraaliustavoitteeseen 2035, ja tänäänkin tässä salissa on kuitenkin kuultu hallituspuolueen edustajan suusta varsin rajua ilmastodeniäismia. On vaikea nähdä, mihin muuhun tällä tähdätään kuin populistiseen äänien kalasteleluun. Edustaja Pitkon lailla toivon, että saamme kuulla myös pääministeripuolue kokoomuksen kannan tällaisiin ilmaston kuumenemisen kieltäviin puheisiin hallituskumppaneiden riveistä.

Itse mietin näitä puheita kuunnellessa niitä vanhuksia, jotka kärsivät viikkotolkulla kestävistä helteistä pahimmillaan henkensä menettäen, tai niitä maanviljelijöitä, joiden satoja sään ääri-ilmiöt uhkaavat, niitä skenaarioita siirtolaisvirroista, jotka lähtevät liikkeelle, kun suuri osa maapallosta muuttuu elinkelvottomaksi. En usko, että näitä ihmisiä paljon lämmittää se, että julistetaan, että ihmiset ovat tärkeämpiä kuin ideologia.

Jotta ilmaston kuumeneminen voidaan pysäyttää, tarvitaan kaikkien maiden toimia. Suomi voi olla ilmastopolitiikassa ja ilmastotoimien tekijänä kokoaan suurempi. Ministeri Mykkänenkin puhuu paljon siitä hiilikädenjäljestä, siitä, että sitä pitää kasvattaa. Elinkeinöelämä näkee valtavasti mahdollisuuksia erilaisten ilmastotoimien liiketoimintapotentiaalissa, siinä, että me voidaan viedä näitä ratkaisuja myös muihin maihin ja sillä tavalla auttaa muita maita vähentämään päästöjään. Mutta se, jos me täällä keskitytään puhumaan siitä, että meidän päästöillä ei ole merkitystä ja meidän ei tarvitse sen takia tehdä mitään, että me ollaan jo tehty osamme, ei vie tätä globaalia ongelmaa kohti ratkaisua. Ja itse minä näen ja todella toivon, että hallitus myös osaltaan näkee sen, että Suomi tässä on aktiivinen, jatkaa edelläkävijyyttä niin EU:ssa kuin globaalisti näiden keskeisten ihmisten kohta-lonkysymysten, kriisien ratkaisussa.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Arvoisa puhemies! Vielä haluan myös puhua näistä vanhoista metsistä. Eilen kävi ilmi, että hallitus ei ole lunastamassa lupaustaan valtion vanhojen metsien suojelusta. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus suojelee jäljellä olevat, kansalliset kriteerit täyttävät valtion luonnontilaiset vanhat metsät ja varmistaa riippumattoman kriteeristön valmistumisen nopealla aikataululla. Nyt vuosi on kulunut, ja eilen saimme lehdistä lukea, että kriteerit ovat valmistuneet ja ne on jo kaikkien hallituspuolueiden osalta kuitattu. Suuri pettymys on, että kriteerit on laadittu maa- ja metsätalousministeriön ehdoilla ympäristöministeriön asiantuntemus sivuuttaen. Tämähän on hallituksen näkemys riippumattomuudesta, tieteesen perustuvista kriteereistä? On vastoin hallituksen omia linjauksia ja lupauksia, että se on nyt määrittelemässä vanhat metsät niin tiukasti, ettei suojeltavaa Etelä-Suomesta juuri löydy. Suorastaan irvokasta on, että Orpon hallituksen kriteerien mukaista lahopuun määrää ei löydy edes monesta kansallispuistostamme. Ilman vanhojen metsien merkittävää lisäsuojelua luontokatoa ei ole mahdollista Suomessa pysäyttää. Ja on myös tärkeää muistaa se, että luonnonsuojelulle on kansalaisten vankka tuki. Meidän metsät ovat myös suomalaisille laajasti rakkaita.

Edustaja Huhtasaari nosti esiin metsätalouden monimuotoisuustoimet, ja niillä on paikansa, niitä tarvitaan. Se on hyvä, että metsätaloussektorilla ollaan myös tähän monimuotoisuushaasteeseen herätty. Mutta meillä on suuri joukko lajeja, jotka tarvitsevat nimenomaan sitä vanhaa metsää, ja silloin yksittäiset säästöpuut, niin tärkeitä kuin ne joillekin lajeille voivat olla, eivät voi korvata sitä vanhan metsän elinympäristöä, jota monet lajit tarvitsevat.

Ympäristöministeri Mykkänen on suoraan todennut, että hallitus peilaa näitä luonnonsuojelutavoitteita ja -toimiaan talouteen. Tänäinkin kuulumme kyselytunnilla valtiovarainministerin puhuvan painokkaasti sen puolesta, että hallituksen tärkein tehtävä on talouden tasapainottaminen. Tämä osoittaa sen, että luonnonsuojelu ei ole hallituksen agendalla sellaisella painoarvolla kuin sen tulisi olla, jos me mietitään näitä ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä, sitä, mitä meillä on tässä edessämme ratkottavana.

Olen todella pettynyt siihen, että tiedepohjaisuuden heittäminen romukoppaan on kokoomukselle ok. Vetoan vielä hallitukseen, että toteutatte hallitusohjelman kirjauksen riippumattomien kriteerien laatimisesta koskien valtion vanhojen metsien suojelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

19.29 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmasto kuumenee, lajeja meidän ympäriltämme häviää ja luonto köyhtyy. Me ihmisinä olemme osa luontoa, ja silti tälle hallitukselle luonto tuntuu olevan jotain jossain muualla, ja ilmastoonkaan emme oikeastaan pystyisi vaikuttamaan, vaikka nämä ovat elämämme perusedellytyksiä, joita pitäisi turvata entistä vahvemmin. Talous menee aina kaiken edelle, mutta rahaa on vaikea syödä, juoda ja hengittää.

Täällä salissa käytettiin eilen yli 170 puheenvuoroa, ja tänään jatkuu. Osa niistä oli myös täysin ilmastodenialistisia puheenvuoroja — tämä on jatkunut myös tänään —, siis puheenvuoroja, joissa kiistetään ilmastokriisin olemassaolo tai vähintään sen akuuttius. Se, että tällaisia pidetään perussuomalaisen riveistä, ei sinänsä yllätä, mutta se, mikä yllättää ja vetää erittäin synkäksi, on se, että kukaan muista hallituspuolueista ei kiistänyt näitä puheenvuoroja. Joku kyllä kehuskeli tänään olleensa salissa eilen kahdeksan tuntia, kirjoitti siitä oikein blogiinsakin mutta ei sen kahdeksantuntisen työpäivänsä aikana kuitenkaan

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tullut sanoneeksi, että ei, minulle ei ole ok, että näin elintärkeä asia kiistetään, ja kyllä, haluan tehdä enemmän. Ei yksikään edustaja sanonut, että ei meidän hallituksemme vähättele tutkittua tietoa. Mutta niinhän se on, tämä hallitus on laitaoikeistoon kerran kasattu ja toimii, kuten laitaoikeisto, kun toimii muuallakin. Vähätellään ympäristökriisejä, lällätellään ihmisille, jotka ovat pallomme tulevaisuudesta huolissaan, ja lisätään fossiilienergiasta riippuvaisuutta. Fossiilienergia paitsi saastuttaa, sillä myös rahoitetaan sotia ympäri maailman, ja se on, kuulkaa, töitä Putinille ja heidän kaltaisilleen. Se ei ole eteenpäin katsovan liberaalin demokratian työtä, ja tämä linja uhkaa nyt laajeta muuallekin Eurooppaan ja maailmaan. Tämä on aito riski meidän turvallisuudellemme ja meidän tulevaisuudellemme. Ja tulevaisuudesta puheen ollen, jos minä en tänään vaikuttaisi, minä en voisi katsoa minun lastani silmiin, kun hän jonain päivänä kysyy, mitä sinä, äiti, silloin teit, kun sinä sait vaikuttaa näihin asioihin — silloin minä en voisi katsoa häntä silmiin. Ja en suoraan sanottuna ymmärrä, miten te hallituksessa voitte katsoa teidän lapsianne silmiin, kun omalla vahtivuorollanne jätätte toimimatta, jätätte omien lastenne tulevaisuuden turvaamatta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sirén.

19.32 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen tosiaan oli eilen täällä pitkään salissa käymässä keskustelua välikysymyksestä, jonka oppositio on jättänyt koskien luonto- ja ilmastopolitiikkaa, ja vastasi mielestäni varsin seikkaperäisesti ja kattavasti kertoen niistä toimista, joita hallitus on tehnyt ja suunnitellut tälle kaudelle hallitusohjelmansa mukaisesti.

Kuten todettua, tämä välikysymyksen aihe on todella tärkeä, merkittävä. Kyseessä on meidän aikamme suuret viheliäiset ongelmat, joiden ratkaiseminen on meidän aikamme päättäjien vastuulla, meidän vastuullamme. Ja nämä ongelmat on ratkaistava faktapohjaisesti, tutkittuun tietoon perustuen. Tämä on myös hallituksen linja. Hallitus haluaa ja on sitoutunut siihen, että suojelemme lisää luontoa ja edistämme siirtymää pois fossiilitaloudesta.

Arvoisa puhemies! Paljon on puheenvuoroja käytetty liittyen näihin vanhoihin metsiin ja niiden suojeluun. Kerrataan nyt ensin, mitä hallitusohjelmassa asiasta sanotaan. Hallitusohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan jäljellä olevat kansalliset kriteerit täyttävät valtion luonnontilaiset vanhat metsät suojellaan. Olin itse tätä kyseistä kirjausta neuvottelemassa, ja pidän sitä yhtenä hallitusohjelman merkittävimmistä luonnon kannalta. Ja pidän myös tärkeänä, että tästä kirjauksesta pidetään kiinni. Tässä kirjauksessa viitataan todellakin näihin kansallisiin kriteereihin, ja niihin on viitattu myös useissa puheenvuoroissa. Useissa puheenvuoroissa keskustelua on käyty todellakin eilen välikysymyksen aikana julki tulleen iltapäivälehdessä uutisen perusteella. Mutta hallitus ei ole siis näistä kriteereistä vielä tehnyt päätöstä, ja kun ne ovat valmiit, niin ne lähetetään vielä lausuntokierrokselle, ja tässä edetään ihan normaalin prosessin mukaisesti.

Tässä vaiheessa voi kuitenkin sen verran sanoa, että ajattelen niin, että tällä kaudella me tulemme siirtämään pysyvään suojeluun enemmän valtion metsää kuin esimerkiksi viime kaudella tehtiin. Pidän tärkeänä, että arvokkaimmat valtion metsät saadaan pysyvään suojeluun, mitä ei ole aikaisemmin kyetty tekemään, ja nyt hallitus tätä hallitusohjelman kirjauksen pohjalta edistää. Tämä vanhojen metsien suojelu on laaja kokonaisuus, ja se on herättänyt ymmärrettävästi paljon keskustelua ja paljon avoimia kysymyksiä erityisesti näihin kriteereihin liittyen, jotka siis hallitusohjelmassa on myöskin mainittu. Niihin kritee-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

reihin liittyy paljon odotuksia, paljon mielenkiintoa, ja niillä onkin iso merkitys. Näiden kriteereiden pohjalta ne metsät, jotka täyttävät nämä kriteerit, suojellaan tiukasti luonnon-suojelualueina. Ja on tärkeää, että nämä kriteerit myös laaditaan niin, että ne pohjautuvat tutkittuun tietoon. Mutta tämä kokonaisuus kaikinensa on vielä kesken. Yksityiskohtia ei ole mahdollista käydä täällä salissa läpi niin kauan, kun kokonaisuus on vielä kesken. Ja aikanaan, kun se valmistuu, siitä käydään asiallisesti prosessin mukainen keskustelu. Mitään hehtaarimääriä on hyvin vaikea arvioida, ennen kuin me tiedämme nämä kriteerit täsmällisesti ja ennen kuin inventaariot on toteutettu. Mutta suojelua joka tapauksessa hallitus on lisäämässä, ja se on keskeinen viesti.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä näistä Palokin koskista, jotka edustaja Mikkonen nosti esille. Hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että Palokin kosket ennallistetaan uhanalaisten kalakantojen elvyttämiseksi. Tämä on historiallinen, todella merkittävä virtavesiteko ja luontoteko. Minulla on ollut mahdollisuus myös vierailla tuolla alueella itse asiassa edustaja Mikkosen kanssa yhdessä. Tällä on iso potentiaali paitsi luontoarvojen myös matkailun näkökulmasta. Ja tätäkin hallitusohjelman kirjausta hallitus edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

19.37 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Vasta hiljattain on kansainvälisessä oikeusjärjestelmässä tunnustettu ihmisoikeutena oikeus puhtaaseen, terveelliseen ja kestäväan ympäristöön. Puhtaan ympäristön yhteys ihmisoikeuksiin ja ympäristöteeman edistäminen niin Suomessa, Euroopassa kuin globaalisti ovat merkityksellisiä. Ilmastonmuutoksen vuoksi yhä useammin tapahtuu luonnonkatastrofeja ja ympäristötuhoja. Luonnon monimuotoisuudesta on huolehdittava, etteivät tulevat sukupolvet tutustu metsiin vain saduissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

19.38 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Eilen jäi kesken myös puheenvuoro Itämeren koskien. Itämeren monimuotoisuus on rehevöitymisen takia uhattuna, ja merenpohjassa on jo nyt laajoja alueita, joilla ei enää ole lainkaan elämää. Ekosysteemin yksipuolistuminen tekee Itämerestä entistä haavoittuvamman ilmastonmuutoksen myötä muuttuville olosuhteille. Itämeren meriluontotyypeistä noin neljännes on arvioitu uhanalaiseksi. Etenkin rannikolla tilanne on huono: rannikoiden luontotyypeistä uhanalaisia on jo puolet. Itämereen päätyvästä tyypestä lähes viidesosa tulee yhdyskuntien jätevesistä. Silti tehostettua typenpoistoa ei toistaiseksi vaadita edes kaikilta rannikolla sijaitsevilta jätevedenpuhdistamoilta.

Toinen ongelma on vesien valumat ja tummuminen. Monin paikoin ojitetuilta soilta valuva humus on tehnyt koti- ja mökkirannoista todella tummia. Sinilevättömistä uintikesistä haaveilee moni suomalainen. Olisinkin kaivannut hallitukselta vastausta, miten ajatella suomalaisten lähivesien käyvän tulevina vuosina, kun vesiensuojelusta näin radikaalisti leikataan.

Hallitukselle haluaisin jättää myös sen viestin, että näistä monista yksittäisistä, tarpeellisista luontotoimista — tai niiden puutteesta, jos niin valitsette — jää se teidän kädenjälkenne. Perustelette leikkauksia taloudessa lasten tulevaisuudella. Ette halua jättää velkaa,

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

mutta vielä pahempaa, korjaamatonta velkaa on se, jos jättää ilmasto- ja luontotoimet tekemättä ajallaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

19.40 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin joihinkin täällä aiemmissa puheenvuoroissa esitettyihin väitteisiin ja mielipiteisiin vastata:

Ensinnäkin onko Suomen tai suomalaisten päästöillä merkitystä ilmastonmuutoksen kokonaisuudessa? Tässähän täytyy katsoa historiaa, eli kuka on ilmastonmuutoksen aiheuttanut, kuka on siitä vastuussa, ja sitä kautta miettiä myös, kuka tekee päätöksiä missäkin vaiheessa. Jos katsotaan Suomen osuutta maailman mittakaavassa kaikista kumulatiivisista päästöistä, niin me olemme henkilöä kohti maailman kärkeä — kun siis otetaan huomioon väkimäärä. Eli vaikka yksittäisinä suomalaisina henkilökohtaisesti emme tietenkään kaikista päästöistä olekaan vastuussa, mitä meitä ennenkin on jo tehty, niin joka tapauksessa me olemme aika suuressa vastuussa siitä, miten ilmasto on lämmennyt.

Tämä mekanismi, miten ilmakehään päässeet kasvihuonekaasupäästöt lämmittävät ilmastoa, on tietenkin tiedetty jo kymmeniä vuosia, mutta vasta nyt olemme alkaneet todella toimia. Suomessa päästöt ovat onneksi lähteneet laskuun, mutta ajattelen, että siitä syystä, että me olemme kokoamme suuremmassa vastuussa sen aiheutetun kuorman kautta, meidän täytyy olla maailman kärkeä myös ilmastonmuutoksen torjunnassa, päästöjen hillinnässä ja hiilinielujen kasvattamisessa. Nyt uhkaa käydä niin, että me olemme tipahtamassa kärjestä, me emme ole enää edelläkävijöitä emmekä välttämättä myöskään sitten saa niitä edelläkävijöille koituvia hyötyjä, mitä vihreästä siirtymästä voisi meille koitua.

No, muutama asia, jotka haluaisin nostaa esille:

Täällä hallituspuolue perussuomalaisten kansanedustajat mielellään luettelevat niitä ilmastotoimia, joita he ovat peruneet ja joita he eivät tee, mutta olisi myös mukava kuulla, mitkä ovat niitä ilmastotoimia, mitä te aiotte tehdä. Täällä esimerkiksi haaveiltiin synteettisten polttoaineiden perään vaihtoehtona sähköisille polttoaineille, ja muistuttaisin, että te olette juuri hidastaneet jakeluvaikeutta, joka olisi tuonut markkinoille synteettisiä, kehittyneitä polttoaineita ja biopolttoaineita.

Suomalaisten kaltaiset yritykset hyötyvät kireästä ilmastopolitiikasta. Tämä on elinkeinoelämän viesti. Jos me haluamme kestäväää talouskasvua, meidän kannattaisi ajaa myös EU:n tasolla kireää ilmastopolitiikkaa.

Lopuksi haluaisin vielä sanoa, että kun täällä kovasti toistetaan, että ollaan jo kerrottu, mitä aiotaan tehdä, mutta jos tiedemaailma sanoo, että nämä päätetyt toimet eivät riitä, niin eikö silloin hallituksen tulisi myöntää, että meidän täytyy tehdä vielä enemmän. [Puhemies koputtaa] Sen haluaisin kuulla ja voida luottaa siihen, että näin myös tulee tapahtumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu.

19.44 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Pidän tässä vastauspuheenvuoron edustaja Ohisalolle ja muillekin, kun täällä kummallisesti nyt väitetään, että täällä oltaisiin kielletty ilmastonmuutos ja muuttuminen. Itse olin koko eilisen päivän tässä salissa ja seurasin näitä keskusteluja aktiivisesti, ja ehkä olin kriittisin tähän koko ilmastokeskusteluun, ja jos näissä nyt minun puheisiini viitataan, niin haluan pitää tähän vastauspuheenvuoron.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Eli tämä ei pidä paikkaansa, että täällä oltaisiin kielletty tai minä olisin kieltänyt ilmastomuutoksen. Nimenomaan olen sanonut täällä, että ilmasto muuttuu ja tulee aina muuttumaan. Se on itsestäänselvyys. Luettelin täällä eri asioita, mitkä muuttavat ilmastoa, ja olen tuonut esille sen faktan, että ilmakehässä on 0,04 prosenttia hiilidioksidia, ja tuosta hiilidioksidimäärästä 96 prosenttia syntyy ihan ilman mitään ihmisen toimia — luonnosta, meristä — ja neljä prosenttia on sitä, mitä ihmiset aiheuttavat, ja näistä neljästä prosentista Suomen päästöt ovat vain 0,1 prosenttia. Joka tapauksessa Suomen päästöt ovat niin pienet, että sillä ei ole mitään merkitystä tähän globaaliin ilmastoon. Vaikka me lopetettaisiin eläminen täällä Suomessa, niin ilmaston lämpenemiseen ja muutoksiin eivät vaikuttaisi millään tavalla nämä meidän ilmastoteot. Tätä olen tuonut selkeästi esille, mutta koskaan en ole sanonut, että ilmasto ei muuttuisi tai ei tulisi muuttumaan. — Kiitos. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

19.46 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! No, siinäpä olikin sitten esimerkki juuri siitä ilmastodenialismista, jota täällä on kritisoitu. Mutta minun lähtökohtani on se, että minä en suostu käymään tätä keskustelua. Minä olin ympäristöjärjestössä töissä ja päätin jo silloin, kun oltiin tätä keskustelua käyty vuosikausia, että tämän aika on nyt jo ohi, että meillä ei yksinkertaisesti ole aikaa tällaiseen keskusteluun, vaan on keskityttävä ihan muuhun. On vastuutonta siirtää keskustelu tälle tasolle.

Sitten sen lisäksi tämä toinen suuri hallituspuolueiden narratiivi täällä on nyt ollut kauniit sanat ja puheet luonnon puolesta, mutta kun niitä sanoja ei tue se toiminta eikä tue se, että oltaisiin niiden sanojen takana, niin tässä on valtava ristiriita. Me ei olla kuultu... Täällä esimerkiksi edustaja Sirén kyllä joitain asioita nosti esille, mutta eihän se riitä. Eihän se ole ne lisätoimet, joita ovat peräänkuuluttaneet myös meidän tiedeyhteisöjen edustajat. Me ei olla millään tasolla kuultu sitä, miten hallitus aikoo noudattaa edes ilmastolakia, joka on siis lakiin kirjattu, niin että on hyvin todennäköistä, että nähdään sitten varmaan politiikkoja tuolla oikeudessa, jos näitä tavoitteita ei tulla noudattamaan. Me ei olla kuultu uskottavia toimia siihen, miten ratkaistaan tämä nielukysymys, joka on aivan keskeinen. Ilman sitä ei voi tehdä uskottavaa ilmastopolitiikkaa. Me ei olla kuultu toimia lajikadon pysäyttämiseksi, joka on myös sitoumus — saati, että oltaisiin jollain polulla kohti luontopositiivisuutta, mikä on se, mitä hallitus sanoo tavoittelevansa.

Se, mitä minä en haluaisi nähdä, on se, että me täällä hyväksyttäisiin, että vain todetaan, että no eihän näihin tavoitteisiin olla pääsemässä, koska sehän on juuri se, mitä esimerkiksi perussuomalaiset toivovat. Hehän toivovat, että me täällä sitten todettaisiin, että ei tule onnistumaan.

Eli ei käy. Niin kauan kuin nämä tavoitteet ovat olemassa, nämä sitoumukset ovat olemassa, silloin te olette velvollisia tekemään niiden mukaista politiikkaa. Niin se vähän on. Me ollaan myös kuultu näitä ratkaisuja. Me tiedetään, että niitä on. Niitä tuo tiedeyhteisö meille jatkuvasti. Ja kyse ei ole siitä, että ei tiedettäisi, mitä tässä voisi nyt seuraavaksi tehdä. Ongelma on ennen kaikkea poliittisen tahdon puute, valitettavasti. Sen takia on tosi kyseenalaista puhua täällä kauniisti luonnosta ja sitten samaan aikaan käytännössä siis heittää näitä ratkaisuehdotuksia roskakoriin, olla tuomatta niitä tänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

19.49 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Garedeu, te edellä väititte, että ette kiellä ilmastonmuutosta, ja kun te näin teitte, te osoititte, että ette edes ymmärrä, mitä sana ”ilmastonmuutos” tarkoittaa. Ilmastonmuutos tarkoittaa ihmisen aiheuttamaa muutosta ilmastossa, ja te eilisessä keskustelussa väititte, että ihmisen vaikutukset ilmastoon vaihteluihin ovat joko hyvin pienet tai olemattomat. Ensinnäkään tämä ei pidä alkuunkaan paikkaansa, mutta jos te näin uskotte, niin te nimenomaan kiellätte ilmastonmuutoksen. Tämä on aivan klassista ilmastodenialismia ja sen ytimessä, suorastaan sanakirjamääritelmä siitä.

Te toistitte tänään myöskin sen täysin virheellisen väitteen, että ilmakehän hiilidioksidista neljä prosenttia olisi peräisin ihmislähteistä. Jos te olisitte vaivautunut kuuntelemaan eilistä keskustelua, niin olisitte kuullut, kun eilen kerroin, että tämä ei pidä paikkaansa, vaan ilmakehään kertyneestä hiilidioksidista 34 prosenttia on peräisin ihmislähteistä. En kuitenkaan halua haaskata kollegoiden aikaa toisin kuin edustaja Garedeu toistamalla niitä puheenvuoroja, joita täällä on edellä käyty. Jos te ette malta kuunnella käytyä keskustelua, niin lukekaa se edes eduskunnan pöytäkirjoista, jotta teidän ei tarvitse tulla tänne toistamaan täysin virheellisiä väitteitä.

Edustaja Huhtasaari esitti, että Suomi on ilmastopolitiikassa edelläkävijä, ja se pitää osin aivan paikkansa. Ennen kuin päädyin takaisin tänne eduskuntaan pienen tauon jälkeen, olin mukana tekemässä muun muassa selvitystä, jossa vertailtiin eri Pohjoismaiden ilmastopolitiikkaa, ja hyvä verrokki Suomelle voi olla vaikka Ruotsi. Ruotsissa on tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä, ja tätä on aika yleisesti tulkittu väärin niin, että Ruotsin tavoite olisi löysempi, mutta koska Ruotsin tavoite määritellään eri tavalla, niin itse asiassa se on tiukempi kuin meillä Suomessa. Jos Ruotsi määrittäisi oman hiilineutraaliustavoitteensa samalla tavalla kuin Suomi, niin Ruotsi olisi hyvin lähellä hiilineutraaliutta jo tänään, vuonna 2024 — ei 2035, ei 2045, vaan jo nyt. Ruotsin hiilineutraaliustavoite on siis tosiasiallisesti tiukempi kuin Suomen.

Ruotsissa, toisin kuin Suomessa, maankäyttösektorin hiilinielut eivät ole merkittävästi vähentyneet viime vuosikymmenien aikana. Ruotsin näytöt hiilinielujen suhteen ovat siis Suomea paremmat. Ja kun tämä hallitus kovin mielellään puhuu teknisistä hiilinieluista, niin Ruotsissa puheiden sijaan on siirrytty jo tekoihin. Asuin Tukholmassa aivan Värtanin voimalaitoksen naapurissa, ja se on maailman ensimmäisiä ison mittakaavan BECCS-laitoksia, siis laitoksia, jotka polttavat biomassaa energiantuotannossa, ja se biogeeninen eli bioperäinen hiilidioksidi siitä voimalasta otetaan talteen ja sijoitetaan pois ilmakehää kuumentamasta.

On siis niin, että Suomi on ilmastopolitiikan edelläkävijä joillakin osa-alueella, mutta joissakin toisissa taas jäämme vaikkapa Ruotsin kaltaisista verrokkimaista aika selvästi jälkeen.

Edustaja Huhtasaari myös toisti usein esitetyn väitteen, jonka mukaan Suomi olisi jo kokonaisuutena hiilinielu, ja viittasi tässä Nasan tietoihin. No, tätä Nasan lähdettä on aika seikkaperäisesti purettu monissa julkisissa lähteissä, joten en tässä mene nyt siihen sen syvemmin. Totean vain, että Nasa on siis mitannut sitä, kuinka paljon meidän metsät ja yli-päättään Suomi sitoo hiilidioksidia, mutta siinä ei ole otettu huomioon sitä, kun meidän metsiä hakataan ja sitten niistä hakatuista tuotteista se hiilidioksidi vapautuu uudelleen ilmakehään. Totta kai, jos kokonaisvaikutusta halutaan ymmärtää, pitää ottaa nämä molemmat puolet huomioon.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Myös kun puhutaan Suomen hiilineutraaliudesta, niin siihen lasketaan paitsi hiilidioksi-
di myös muut kasvihuonekaasut, siis metaani, dityppioksidi, F-kaasut ja muut, ja näitä täs-
sä Nasan laskelmassa ei myöskään oteta huomioon. Sen takia sitä ei voida käyttää arvioi-
maan sitä, missä määrin Suomi olisi nyt jo kokonaisuutena hiilineutraali.

Usein keskustelussa pohditaan, onko pienen Suomen toimilla merkitystä, ja tässä ihan
perusilmakehäfysiikan ymmärrys auttaa löytämään vastauksen äärelle. Jokainen ilmake-
hään päätyvä hiilidioksiditonni kuumentaa ilmastoa tismalleen samalla tavalla riippumatta
siitä, mistä maasta se on lähtöisin ja mistä lähteestä se on peräisin. Pekingissä ilmakehään
päätyvä hiilidioksiditonni kuumentaa ilmastoa yhtä paljon kuin Helsingissä ilmakehään
päätyvä hiilidioksiditonni tai Detroitissa tai Rio de Janeirossa. Kääntäen tästä seuraa se,
että jokainen päästötonni, joka onnistutaan vähentämään missä päin maailmaa tahansa, vä-
hentää ilmaston kuumentamista ja sen haittoja yhtä paljon. Sen takia jokaisella vähennetyl-
lä päästötonnilla on väliä, ja sen takia jokaisella ilmastoteolla on väliä riippumatta siitä,
missä päin maailmaa se tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

19.54 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa sitä juurisyytä, jonka takia
olemme tilanteessa, että ilmasto kuumenee ja luonto köyhtyy: käytämme luonnonvaroja yli
maapallon kestäväyyden. Hallitus on huolissaan taloudellisesta velasta mutta ei näytä kanta-
van lainkaan huolta siitä ekologisesta ja sosiaalisesta velasta, jonka hallituksen politiikka
kerryttää. Myös näiden velkataakkojen pitäisi olla politiikanteon ytimessä.

Nostan esiin Kestävyyspaneelin tuoreen politiikkasuosituksen, jossa haetaan ratkaisuja
kestävyysmurroksen toimeenpanoon. Kestävyyspaneeli tähdentää, että jos keskitymme
ratkomaan yksisilmäisesti talouskriisiä, syvennämme samaan aikaan muita olennaisia kes-
tävyyskriisejä: ilmaston kuumentamista, luontokatoa ja yhteiskunnallista eriarvoistumista.
Meidän pitäisi tässäkin salissa puhua paljon enemmän siitä, miten... — Nyt automaattinen
tekstinsyöttö saa tänne kummallisia sanoja. — ...miten sovitamme nykyisen talousjärjes-
telmän maapallon ekologisiin rajoihin niin, että samalla pystymme säilyttämään pohjois-
maisen hyvinvointivaltion. Uskon, että se on meidän kaikkien tavoite tässä salissa.

Tarvitsemme uusia hyvinvoinnin mittareita ja irtautumista materian kuluttamisesta.
Kestävyyspaneeli ehdottaa oikeudellisesti sitovien ja konkreettisten rajojen asettamista
ylikulutukselle ja eriarvoistumiselle. Ilmastolaki on konkreettinen esimerkki siitä, että kun
päästövähennystavoitteen kirjaa lakiin, niin se ohjaa yhteiskunnan eri sektoreiden toimin-
taa. Olen itsekin esittänyt ja vihreät ovat paljon puhuneet siitä, että luonnonvarojen kulut-
tamiselle olisi tärkeää myös asettaa konkreettisia tavoitteita, jolloin se ohjaisi yhteiskun-
nan eri sektoreiden toimintaa siten, että luonnonvarojen kulutusta vähennetään. Viime kau-
della hyväksytyssä kiertotalousohjelmassa sellaisia jo saatiinkin, mutta sitä kunnianhimon
tasoa olisi tärkeää nostaa. Ajattelen Kestävyyspaneelin lailla, että meidän on mahdollista
tehdä Suomesta kestävyysmurroksen onnistuja, mutta se edellyttää, että me tunnistamme
ja tunnustamme ne luonnon asettamat reunaehdot, ja se ei onnistu, jos keskitymme katso-
maan peräpeiliin ja uskottelemme, että kaikki voi jatkua niin kuin ennenkin.

Arvoisa puhemies! Vielä haluan nostaa tähän keskusteluun sen, että myös elinkeinoelä-
mä on erittäin sitoutunut Suomen ja Euroopan hiilineutraaliustavoitteisiin, koska se näkee,
että vihreä siirtymä on eurooppalaisen elinkeinoelämän etu, ja ajattelen, että tätä viestiä
hallituksen ainakin soisi kuulevan herkällä korvalla. Teknologiateollisuus ry:n puheenjoh-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

taja Jaakko Eskola kirjoitti muutama päivä sitten Helsingin Sanomissa: ”Päättävän EU-vaalikauden kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on kannustanut teollisuuden edelläkävijöitä tekemään pitkän aikavälin investointeja hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi. Yritykset ovat innovoineet uusia energiankulutusta ja päästöjä vähentäviä ratkaisuja, rakentaneet pilottilaitoksia ja tehtaita sekä etsineet uutta rahoitusta skaalatakseen toimintaansa ja päästökseen aiempaa laajemmille, kestäville markkinoille. Vihreän siirtymän putoaminen EU:n prioriteettien kärjestä olisi paha takaisku.” Tämä viesti on mielestäni tärkeää myös hallituksen kuulla.

Eli EU on pitkään ollut ympäristötavoitteiden veturi, joka on kirittänyt muuta maailmaa, ja todella toivon, ettei hallitus nyt tätä lähde omalta osaltaan kyseenalaistamaan ja romuttamaan. Toki sitä on nyt jo tapahtunut, mutta se suunta olisi nyt syytä kääntää ja nähdä myös ne mahdollisuudet Suomelle olla tässä murroksessa edelläkävijänä sitä tekemässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo.

19.59 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella meidän vahtivuorollamme panostimme keskimäärin yli sata miljoonaa euroa vuosittain lisää rahaa luonnonsuojeluun, siis jokaisena neljänä vuotena, ja tämä oli historiallisen suuri panostus suomalaisen luonnonsuojeluun.

Uudessa luonnonsuojelulaissa vahvistimme tiukasti suojeltujen luontotyyppien suojaa, toimme vapaaehtoisen ekologisen kompensaaion osaksi lainsäädäntöä ja kasvatimme Suomen Luontopaneelin roolia. Uudessa laissa kiellettiin myös esimerkiksi uhanalaisimpien lajien metsästysmuistojen tuonti EU:n ulkopuolelta. Malminetsintä kiellettiin kansallispuistoissa, luonnonpuistoissa ja Punkaharjun luonnonsuojelualueella.

Uusi kansallispuisto avattiin Sallaan. Tiilikkajärven kansallispuiston pinta-ala yli kaksinkertaistettiin. Uusia isoja luonnonsuojelualueita perustettiin muun muassa Inariin ja Paltamoon.

Varmistettiin miljoonatuet kunnille ja järjestöille luonnon monimuotoisuutta vahvistaviin toimiin.

Metso-suojelua tehtiin, ja soita suojeltiin.

Ympäristöministeri Krista Mikkosen käynnistämällä Helmi-ohjelmalla suojeltiin, ennallistettiin, kunnostettiin ja hoidettiin arvokkaita elinympäristöjä.

Korotimme luonto- ja ympäristöjärjestöjen rahoitusta.

Metsä on koti tuhansille lajeille, ja lisäsimme myös metsiensuojelun rahoitusta. Laajensimme ensimmäistä kertaa vapaaehtoisen metsiensuojelun myös Pohjois-Suomeen.

Satsasimme kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden reitteihin ja rakenteisiin.

Uudistimme eläinten hyvinvointilain.

Elvytimme vaelluskalakantoja ja turvasimme niille tärkeitä vapaana virtaavia vesistöjä.

Nimitimme Luontopaneelin edistämään tieteen ja politiikan vuoropuhelua. Luonnonsuojelulaissa myös vahvistimme Luontopaneelin roolia ja myös heidän resurssejaan.

Vahvistimme vesiensuojelua koko maassa vesiensuojelun tehostamisohjelmalla. Suojelimme erityisesti Itämeren vähentämällä merta rehevöittävää ravinnekuormitusta. Käynnistimme Saaristomeri-ohjelman, jonka tavoitteena on kohentaa Saaristomeren heikkoa tilaa.

Suojelimme kaiken muun lisäksi 30 000 hehtaaria valtion omistamia pääosin metsäisiä maita ja soita eri puolilta Suomea.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Asetimme valtion omistamia maa- ja vesialueita hallinnoivalle Metsähallitukselle tavoitteen hiilinielujen ja peitteellisen metsänkasvatuksen osuuden kasvattamisesta.

Valmistelimme lainsäädäntöä maankäytön muutosmaksulle, joka vähentäisi metsäkattoa — ja sen voisi myös tämä hallitus nyt ottaa käyttöön.

Sitouduimme yhdessä maailman maiden kanssa Montrealissa pysäyttämään luontokadon vuoteen 30 mennessä.

Teimme päätöksen turkistarhauksen investointituesta luopumisesta.

Lisäsimme merkittävästi hiilensidontaa edistävien luonnonhoitotoimien rahoitusta.

Valmistelimme maankäytön muutosmaksua ja metsälain ilmastoarviointia.

Aloitimme yli 60 lintukosteikon kunnostamisen.

Laadimme pölyttjästrategian.

Ajoimme verkkokalastuskieltoa saimaannorpan levinneisyysalueelle.

Asetimme maataloudelle 29 prosentin päästövähennystavoitteen vuoteen 35 mennessä.

Ja edistimme EU:n asetusta luonnon tilan parantamiseksi — siis tätä ennallistamisasetusta, jonka tämä hallitus on nyt päättänyt kaataa ja jota siis Unkari lähti vastustamaan ja sen jälkeen Suomen hallitus lähti Unkarin tielle ja perässä vastustamaan myös. Tällä hetkellä emme tiedä, mikä on ennallistamisasetuksen tulevaisuus. Voi olla, että sitä ei saada lainkaan, mutta hallitus ei ole myöskään esittänyt mitään vaihtoehtoisia toimia.

Tässä oli nyt vain joitain esimerkkejä siitä, mitä teimme viime hallituskaudella luonnon-suojelun puolella. Erikseen ovat sitten kaikki ne toimet, joita teimme ilmastokriisin torjumiseksi. Tässä on nyt teille, hallituspuolueiden edustajat, listaa siitä, mitä työtä kannattaisi jatkaa, ei ottaa takapakkia. Mutta se ongelma tulee siinä, että te olette ottaneet tältä työltä rahat ja te ette ole antaneet sellaisia lainsäädäntöesityksiä, joilla luontokatoa aidosti voitaisiin pysäyttää, eikä niitä näytä paljon olevan tulossakaan tällä kaudella tänne eduskuntaan. Toivon, että tämä puheenvuoro kuunneltiin edes näiden kahden edustajan toimesta, jotka hallituspuolueita täällä nyt edustavat tässä kohtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

20.03 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Itseäni häiritsee tässä keskustelussa välillä se, että kun me sanomme, että tulee pysäyttää luontokato, niin vastaukseksi saamme siihen, että ”no me teemme vähän”, ”me teemme enemmän” tai ”vähän vähemmän, mutta emme täysin ole tekemättä”, että ajatellaan, että vähäkin riittää. Ja toki vähän on parempi kuin vähemmän, mutta jos meillä on aidosti tavoitteena pysäyttää luontokato vuoteen 2030 ja sen jälkeen kääntää Suomi luontoposiitiviseksi, silloin vähän ei riitä. Vähän saattaa jopa kiihdyttää luontokatoa, koska toisaalla meillä on ilmastomuutos, joka vie koko ajan meitä, tekee tästä tilanteesta vielä haasteellisemman ja heikentää luonnon tilaa. Me tarvitsemme aidosti konkreettisia toimia, me tarvitsemme mitattavia tavoitteita, me tarvitsemme suojeltavia hehtaareja, me tarvitsemme konkretiaa siihen, jotta me voimme arvioida, tulemmeko me pääsemään siihen tavoitteeseen. Siksi itseäni ei helpottanut, että aikaisemmassa kokouksen edustajan puheenvuorossa sanottiin, että vanhoja metsiä tullaan suojelemaan tai että niitä suojellaan enemmän kuin mitä on nyt suojeltu. Se ei välttämättä ja todennäköisesti tule riittämään siihen tavoitteeseen pääsemiseen.

Haluaisin nostaa vielä tämän vesiensuojelun, josta nyt tänään ei olla keskusteltu, ja eilenkin mielestäni keskustelu jäi kesken. Täällä edustaja Aalto-Setälä silloin sanoi, että kun on vähän rahaa, se kannattaa keskittää johonkin ja tehdä asiat siellä hyvin. Olen samaa

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

mieltä, että asiat kannattaa tehdä tehokkaasti ja hyvin silloin, kun johonkin toimeen aletaan, mutta ajatus siitä, että me voisimme torjua luontokatoa tekemällä vain yhtä asiaa josakin, on kyllä mahdoton ajatus. Nythän hallitus leikkaa vesistönsuojelun rahoitusta jopa kaksi kolmasosaa siitä aikaisemmalla kaudella olleesta rahoituksesta. Sen lisäksi hallitus on ottanut oikein tämmöiseksi kärkitehtäväkseen edistää vesivoimaa Suomessa. Se on saanut vesivoiman energiatukien piiriin, ja juuri tänään keskustelimme muun muassa luonnonsuojelulain muutoksesta, missä helpotetaan vesivoiman rakentamista luonnonsuojelun rauhoitusmääräysten osalta. Eli toisaalla myös tuhotaan luontoa, ja kun se tarkoittaisi yhä suurempaa tarvetta suojella sitä toisaalta, niin sitten sanotaan, että ei sillekään ole rahaa.

Toivoisin, että meillä olisi yhteinen tilannekuva siitä, että nykyiset toimet eivät riitä, vaan me tarvitsemme enemmän. Ja olen valmis itse ainakin yhteistyöllä etsimään niitä kustannustehokkaita keinoja, mihin me saamme myös vaikka sitä yksityistä rahaakin mukaan silloin, kun valtiontaloudessa on tiukat ajat. Mutta vain sanomalla, että kyllähän me tehdään jo jotakin, nämä tavoitteet eivät edisty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

20.07 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa esille tämän keskustelukulttuurin, kun täällä ollaan nyt eilisestä lähtien puhuttu tästä ilmastoasiasta ja ilmastokeskustelusta. Täällä tuotiin hyvin selkeästi esille, että ei haluta lähteä siihen keskusteluun, että suomalaisten päästöt ovat aivan olemattomat eikä sillä ole globaalia vaikutusta. Ilmastokeskustelu on mielestäni Suomessa hyvin yksipuolista. Kriittiset ja realistiset mielipiteet yleensä vaiennetaan tavalla tai toisella. Ilmastokeskustelussa ei huomioida, että ilmastomalleihin ja -menetelmiin liittyy aina myös epävarmuuksia eivätkä ne pysty kertomaan absoluuttista totuutta.

Tieteellisen tiedon kehittyminen voi muuttaa myös tätä yleistä tulkintaa ilmastomuutoksesta. Kansainvälisen hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin, IPCC:n, ilmastoreporttien tieteellisessä osiossa tutkimusten epävarmuuksia ei peitellä. Niiden pohjalta tehdyissä päättäjille suunnatuissa poliittisissa yhteenvedoissa niitä ei kuitenkaan esitellä. Myös mediassa saamme jatkuvasti nähdä ja kuulla nimenomaan siitä, miten ihmisen aiheuttama ilmastomuutos on aiheuttanut milloin mitäkin katastrofia. Tämä välillä tuntuu suorastaan aivopesulta, ja uutisointi on saanut monet kokemaan syyllisyyttä, ja erityisesti nuorten keskuudessa on ilmastoahdistusta. Tämän pitäisi oikeasti loppua. Vielä järkyttävämpää on se, että on tuotu esille jopa ajatus, että lapsettomuus olisi ilmastoteko, ja tämä on kyllä hyvin surullista.

Lisäksi on unohdettu täysin tämän vihervasemmistolaisen ilmastopolitiikan kielteiset ja haitalliset vaikutukset. Vihervasemmisto yrittää hinnalla millä hyvänsä olla hiilineutraali, eikä lasketa näitä todellisia kustannuksia eikä tehdä edes riskiarviointeja. Kustannuksista ei piitata pätkääkään. Mitä tämä hiilineutraalisuus oikein maksaa? Mikä on tämän lystin hinta? Jos tämä hiilineutraalisuus ei maksa mitään, niin minustakin kansalaiset voivat, totta kai, vapaasti elää niin kuin haluavat. Eli kustannusneutraali hiilineutraali toiminta on ihan jees, mutta mitkä ovat tämän ilmastokiihkon seuraukset? Tämä ideologia vaikeuttaa kansalaisten elämää ja aiheuttaa kärsimystä siihen aivan turhaan. Nämä ylikireät tavoitteet johtavat teknologisesti ja taloudellisesti vääriin ratkaisuihin, jotka vaikuttavat kansalaisten elämään ja talouteen energia-, liikenne- ja maankäyttöasioissa. Tämä merkitsee kohtuuton kustannusten nousua kotitalouksille, yrityksille ja myös Suomen valtiolle.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Arvoisa puhemies! Nyt on tosiaan aika ottaa järki käteen ja laittaa talous ja Suomen kansalaiset etusijalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

20.10 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Minusta keskeistä on ymmärtää se, kuinka kokonaisvaltaisesta ja valtavasta kriisistä on kyse ja kuinka silloin myös sen toiminnan ja ratkaisujen tulee vastata tätä mittakaavaa. Eli käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että me tarvitaan aivan valtavaa ekologista jälleenrakennusta. Se tarkoittaa sitä, että mikään yksittäinen suunnitelma tai päätös ei tule riittämään, vaan meidän täytyy aidosti saada kaikki sektorit ja kaikki toimialat mukaan ja muuttaa kestäväksi se toiminta. Sen takia meillä pitäisi koko ajan olla mahdollisimman kokonaisvaltainen ja tavallaan holistinen ote näihin kysymyksiin, eikä ympäristökysymystä voi typistää joksikin erilliseksi politiikan osaksi, varsinkin sellaiseksi, jonka voi sitten tiputtaa, jos tulee muita prioriteetteja. Valitettavasti tällä hetkellä mielestäni politiikassa edelleen liikaa ajatellaan, että tämä nyt on vain yksi prioriteetti muiden joukossa, kun aidosti tämä ei vastaa sitä tilannekuvaa. Samaan aikaan se tarkoittaa sitä, että meidän täytyisi katsoa kaikkea meidän lainsäädäntöä, kaikkea meidän valtion varojen käyttöä siitä näkökulmasta, miten me pystytään siirtymään tästä saastuttavasta ja ilmastoa kuumentavasta ja luontoa tuhoavasta toiminnasta kohti sitä ekologisesti kestävää yhteiskuntaa.

No, tähänkin meillä olisi silti paljon ratkaisuja, ja myös sellaisia ratkaisuja, jotka hyödyttäisivät kaikkia. Minä nostan nyt yhden esimerkin, joka on minulle henkilökohtaisesti rakas, joka on siis se, että mielestäni Suomessa pitäisi hyvin määrätietoisesti ja johdonmukaisesti lähteä muuttamaan tätä meidän ruokajärjestelmää kestäväksi, niin että me aidosti siirrettäisiin se painopiste kasvipohjaiseen ruuantuotantoon ja kulutukseen. Tiedän myös, että meillä on lähimaita, joissa on jo havahduttu siihen, että tämän ruokajärjestelmän on pakko muuttua, ja silloin on ehkä kotimaisen tuotannon etu, jos tätä lähdetään tekemään niin, että politiikka tukee sitä muutosta.

Esimerkiksi Tanskassa on jo tällainen selkeä suunnitelma kasvipohjaisen ruokajärjestelmän luomisesta, ja siihen myös on osoitettu merkittävästi investointivaroja. Se, miksi minä sanoin, että tämä on hyvä esimerkki sellaisesta ratkaisusta, joka hyödyttäisi monella tapaa, on juuri se, että me voisimme kasvipohjaisen ravinnon kautta hyvin selkeästi tuottaa sekä niitä ilmastohyötyjä mutta myös valtavasti luontohyötyjä. Me vaikuttaisimme eläinten oikeuksiin ja samalla me myös edistäisimme ihmisten hyvinvointia siinä mielessä, että ihmisillä on oikeus saada terveellistä ruokaa. Myös tuotaisiin työtä ja toimeentuloa ihmisille Suomeen, koska fakta on kuitenkin se, että tämän tuotannonkin pitää muuttua.

Arvoisa puhemies! Halusin vielä erikseen puhua näistä vanhoista metsistä myös sen takia, että tämä on nyt hyvin ajankohtainen ja tärkeä kysymys. Tämä jäljellä olevien vanhojen metsien suojeleminen on täysin välttämätöntä, jos me halutaan pysäyttää lajikato Suomessa. Jos me ei tehdä näin, niin silloin me käytännössä jatketaan tietoisesti suomalaisen luonnon heikentämistä ja pahennetaan sekä maalla että meidän vesissämme elävien lajien sukupuuttoon kuolemista.

Me tosiaan kuultiin eilen mediatietojen perusteella, että hallitus olisi sössimässä tämän melkeinpä ainoan lupauksensa luonnolle, jota hallitus on tehnyt. Itse vetoaisin kokoomukseen teidän ex-puheenjohtajanne tavoin eli Pertti Salolaisen tavoin, että älkää antako tämän mennä näin, älkää mokatko tätä teidän omaa lupaustanne valtion luonnonmetsien suo-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

jelusta. Minä ajattelen, että tämä on sellainen, mihin toivottavasti vielä voi saada muutoksen verrattuna niihin tietoihin, joita eilen tuli. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

20.16 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Kun hallitus aina puhuu siitä, että ihmisille ei saa aiheutua kuluja siitä, että ilmastokriisiä ja luontokatoa ratkotaan, niin silloin ratkaisu ei kuitenkaan ole se, että ei tehdä mitään, vaan ratkaisu on se, että tuetaan ihmisiä samalla, kun toimitaan — tehdään molempia yhtä aikaa. Mutta ei, hallitushan itse asiassa päinvastoin leikkaa pienituloisimmilta ihmisiltä monin eri tavoin ja leikkaa esimerkiksi energiatehokkuuden rahoitusta, kuten lopettaa kuntien öljylämmityksestä luopumisen tuet. Hallitus lopettaa asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen tuet, ja hallitus leikkaa myös energiatuesta. Nämä tuet olivat erittäin käytettyjä ja suosittuja viime kaudella. Näillä nimenomaan tuettiin myös kotitalouksia tässä siirtymässä. Ja kun hallitus sitten lisää näin riippuvuutta fossiilienergiasta, niin se tulee aidosti maksamaan näille ihmisille myöhemmin paljon, paljon enemmän.

Mehän ollaan nyt nähty jo, että kun Suomi on uskaltanut jo aikaa sitten alkaa panostamaan uusiutuvaan energiaan, on meillä sähkö eurooppalaisittain keskimäärin edullisimmasta päästä, kun katsotaan keskiarvoja. Ja kyllä, vaihteluita on, mutta sitä pitää meidän tasata. Siirtymähän kannattaa tehdä nyt eikä vasta silloin, kun ilmasto- ja ympäristökriisit ovat kasvaneet aivan hallitsemattomiksi ja ihmisten kärsimys samalla. Mietitään vaikkapa ikäihmisiä, joille aidosti kuumat helteet aiheuttavat jo tällä hetkellä kuolemia eri puolilla maailmaa.

Ja mitä tulee vielä tähän nuorten ilmastoahdistukseen: Tämä keskustelu on käyty useasti, ja toivon, että voisimme tässä kuunnella hieman paremmin toinen toisiamme. Itse ajattelen ja kun nuorten kanssa juttelen usein, niin he sanovat, että ei tätä ahdistusta aiheuta se, että tutkijat ja osa poliitikoista kertovat, että tämä on se fakta, tämä on se todellisuus, jossa me elämme, vaan sitä ahdistusta aiheuttaa se, että poliitikot, te, joilla tällä hetkellä on hallitusvalta, te ette omalla vahtivuorollanne toimi. Se aiheuttaa nuorille tunteen siitä, että mitä minä voin tehdä, jos menee kokonaisia hallituskausia, kun päästöjä ei vähennetä, luonnon tilaa ei paranneta ja ilmastokriisi ja luontokato vain etenevät. Fakta on kuitenkin se, että me elämme tämän keskellä. Se on fakta.

Edustaja Tynkkynen täällä eilen hyvin kertoi, kuinka monia kymmeniätuhansia tutkimuksia käydään läpi näiden selvitysten, IPCC:n raporttien ja muiden taustalla. Ei ole mistään hatusta vedetyistä tiedoista kyse. Meidän tehtävämme poliitikkoina on tehdä tästä siirtymästä helpompi jokaiselle ihmiselle, tukea ihan jokaista ihmistä riippumatta omasta tulotasosta tai elämäntilanteesta, riippumatta siitä, missä päin maailmaa tämä ihminen elää ja asuu. Meidän tehtävämme on rakentaa kestävämmälle pohjalle kaikki, miten me ihmisinä elämme tämän pallon päällä, ei lopettaa niitä asioita, joita me tällä hetkelläkin teemme — asumme, liikumme syömme — mutta sen kaiken voi ja se pitää tehdä kestävämmällä tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

20.19 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt kun te olette, edustaja Garedew, täällä salissa, niin minulla on teille hyvin yksinkertainen kysymys. Kun te puheenvuoros-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

sanne viittasitte hallitustenvälisen ilmastopaneelin, IPCC:n, raportteihin, niin oletteko lukenut niitä? Oletteko lukenut IPCC:n laajoja arviointiraportteja tai niistä laadittuja synteesiraportteja tai niistä tehtyjä teknisiä yhteenvedoja tai mainitsemianne yhteenvedoja päätöksentekijöille? Oletteko lukenut IPCC:n erityisraportteja eri aiheista? Ja voitteko kertoa, mitä näistä raporteista olette lukenut, kun niihin täällä viittaatte?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

20.20 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kyllähän fakta on se, että kaikkein kalleinta on se, jos ilmastotoimet jätetään tekemättä ja ilmaston kuumeneminen jatkuu kiihtyvällä tahdilla, mitä nyt on nähty. Eli on aika turha vedota ilmastotoimien taloudellisiin vaikutuksiin, kun asia on nimenomaan päinvastoin.

Ja sitten jos katsotaan vaikka Suomen mahdollisuuksia löytää kestävää liiketoimintaa myös siitä, että ollaan edelläkävijöitä näissä toiminnoissa, niin Suomihan on tässä nimenomaan se voittaja, koska meillä on osaamista, meillä on semmoista yritystoimintaa, meillä on mahdollisuus kehittää näitä teknologioita. Edellytyksenä sille, että niille on markkinat, on se, että tehdään toimia sekä täällä kansallisesti että sitten kannustetaan myös globaalisti siihen, että mahdollisimman paljon on vaatimuksia ja edellytyksiä sille, että näitä teknologioita otetaan käyttöön.

Se viesti, joka tulee yritysmaailmasta, on yhä vahvemmin se, että tehkää ilmastotoimia, vaatikaa tämmöistä tiukkaa ilmastopolitiikkaa, koska suomalaiset yritykset pystyvät sitten kehittämään entistä enemmän sitä teknologiaa, jolle löytyy markkinoita maailmalla. Ja nyt on riskinä se, että tämä hallitus omalla vahtivuorollaan menettää nämä mahdollisuudet, jos tingitään siitä kunnianhimon tasosta sekä täällä kansallisesti että sitten globaaleissa neuvottelupöydissä. Tämä viesti pitäisi kyllä hallituksen nyt ymmärtää. Tämä viesti tulee vahvasti tuolta yritysmaailmasta. Luulisi, että juuri kokoomusvetoinen hallitus on se, joka kuuntelee tätä liike-elämän viestiä, eikä voi olla niin, että tämä hallituksen kunnianhimon taso on sitten tässä asiassa liian matala.

Ja mitä tulee sitten siihen vastuuseen ja syyllisten löytämiseen, niin kyllä kysymys on nimenomaan siitä, että vastuu on poliittisilla päätöksentekijöillä luoda semmoinen toimintakenttä, jossa ihmisten ja kuluttajien on mahdollisuus tehdä niitä ympäristövastuullisia valintoja. Nythän on ongelmana se, että tämä hallitus tekee kaikenkattavasti hirveän eriarvoistavaa ja syrjäyttävää politiikkaa, myöskin näitten ilmastotoimien osalta se on hyvin syrjäyttävää.

Täällä edustaja Ohisalo hyvin kuvasi sitä, että jos miettii viime hallituksen toimintaa ja tämän hallituksen toimintaa, niin ero on juuri siinä, että tämä hallitus ei edes yritä pitää ihmisiä mukana tässä kestävyysmurroksessa, joka on väistämätön. Se on erittäin suuri karhunpalvelus nimenomaan suomalaisille, sekä kuluttajien taloudelliselle tulevaisuudelle että meidän yrityselämän tulevaisuudelle ja kilpailukyvyille, jos tingitään näistä ilmastotoimista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

20.23 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Meillä on ollut mielenkiintoinen keskustelu ilmastosta, ja täällä vieläkin on paljon ihmisiä, jotka uskovat tähän, voisiko sanoa, ilmastouskontoon. Välillä tuntuu, että tämä saa ihan tämmöiset mittasuhteet, tämä ilmastoagen-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

da. Mutta vaikka toiset siihen uskovat ja toiset eivät, näitä tavoitteita pitäisi vähintäänkin kohtuullistaa. Suomen tulisi edetä kohti tätä hiilineutraalisuutta asteittain, teknologian kehittymisen ja taloudellisen edun pohjalta sekä Suomen kokonaisuus huomioon ottaen. Uusi teknologia kehittyy jatkuvasti. Vetyteknologia, pienydinvoimalat voivat olla kustannustehokasta arkipäivää jo hyvin pian.

Tässä maailmanajassa, kun lähellä käydään sotaa ja meidän oma kansa on kärsinyt juuri energiakriisin takia, tulisi ottaa käyttöön kaikki keinot, millä saisimme oman maan talouden kuntoon, pidettyä teollisuuden kilpailukykyisenä ja saisimme investointeja tänne Suomeen, että me autetaan tavallisen ihmisen arkea. Sen takia turve on kotimainen luonnonvara, joka tulisi ehdottomasti ottaa käyttöön ainakin huoltovarmuuskysymyksessä, ja siitä olenkin tehnyt toimenpideoitteen. Lihaa tulee saada syödä normaalisti, sillä kasvavat lapset tarvitsevat ja me aikuisetkin tarvitaan proteiineja. Lentomatkailu tulisi saada kasvuun. Myös polttomoottoriautot ja autoilu kuuluvat Suomeen, eikä niitä tulisi ollenkaan rajoittaa tai rahastaa.

Vaikka täällä varmasti on hyvin selväksi käynyt, että itse en usko ollenkaan tähän, että Suomen hiilineutraalisuudella nyt voitaisiin tämä koko ilmasto ja planeetta pelastaa, niin silti ajattelen, että kiertotalous on tietenkin kannatettavaa, koska se on kustannustehokasta. Kannatan, totta kai, kaikkea kierrätystä ja vastustan tuhlausta. On myös viisasta varautua ilmaston erilaisiin muutoksiin, koska ilmasto muuttuu ja tulee aina muuttumaan. Ja me kaikki haluamme varmasti nauttia puhtaasta luonnosta. Se on täällä hyvin selkeästi tullut esille, että me kaikki arvostamme meidän puhdasta Suomen luontoa, ja sitä tulee myös suojella kohtuudella. Luontoa ei saa tuhota, ei roskata, ja eläimiäkin pitää suojella. Ja on ihan viisasta päästä eroon fossiilisesta polttoaineesta, mutta tärkein asia siinäkin on Suomen ja koko Euroopan huoltovarmuus ja eroon pääseminen Venäjä-riippuvuuksista.

Arvoisa puhemies! Suomen hiilidioksidipäästöt ovat jo laskeneet vuodesta 1990 lähtien 35 prosenttia. Eikö tämä jo riitä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

20.26 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä haluan ensin edellisen puhujan puheeseen kommentoida sen verran, että eivätkö kotimaiset uusiutuvat energiat ole juuri sitä kotimaista huoltovarmuutta, juuri sitä kansallisen edun, myös sen, nimissä tehtävää työtä, joka auttaa meitä irtaantumaan diktaattorimaisista fossiilisia polttoaineita myyvistä valtioista. Jos näin on, niin sitten ei varmaan olisi kannattanut laskea bensiinin verotusta ja nimenomaan hidastaa sitä kehitystä kohti uusiutuvia energioita ja pois fossiilisista polttoaineista tai heikentää jakeluvelvoitetta, jossa nimenomaan oltaisiin tuotu kaikkien kuluttajien saataville kotimaista biopolttoainetta ja kotimaista sähköpolttoainetta. No, hienoa, jos me voimme löytää näistä yhteistyön välineitä, koska itse ajattelen vahvasti niin, että kotimainen uusiutuva energia on huoltovarmuuskysymys, se on myös kilpailukykykysymys, ja toivoisin, että myös tämä hallitus ja eduskunta niiden eteen toimisivat.

Haluaisin sanoa vielä loppuun sanasen kansallisesta luontostrategiasta, jota paraikaa työstetään ja joka on itse asiassa vähän tämmöinen paperinmakuinen dokumentti, eikä se tässäkään keskustelussa ole kovin paljon vilissyt. Mutta se on itse asiassa työkalu, millä me osoitamme, että me tulemme Suomessa täyttämään ne kansainväliset sitoumukset, mihin me olemme luontokadon torjunnassa sitoutuneet.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Hallitus on sanonut, että se ei halua suojella hehtaareja vaan laatua. Mutta fakta on se, että jos me haluamme varmistaa luontokadon torjumisen onnistumisen ja me haluamme sitä laatua, niin itse asiassa meidän täytyy nimenomaan mitata niitä luontotyyppihehtaareja. Millään muulla oikeastaan ei ole väliä kuin sillä, että me saamme riittävän määrän tietynlaisia luontotyyppihehtaareja oikeista paikoista Suomesta suojeltua.

Yksi asia myös, mikä mielestäni pitäisi tähän kansalliseen luontostrategiaan sisällyttää, on myös toimimattomuuden kustannukset. Jos me jätämme tekemättä tarpeelliset teot, millä me pysäytämme luontokadon ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen, niin silläkin on hinta. Täällä on usein sanottu, että meillä ei ole varaa tehdä niitä toimia, millä me pysäytämme luontokadon, mutta ei meillä myöskään ole varaa jättää toimimatta. Se kustannus vain tulee vähän myöhemmin, se jää tulevien hallitusten maksettavaksi. Tämä on ehkä politiikan ikuisuusongelma, miten me näkisimme myös ne kustannukset vähän pidemmällä kuin kolmen tai neljän vuoden päästä, mutta erityisesti luonto- ja ilmastopolitiikassa meidän on pystyttävä katsomaan kauemmaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

20.29 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei ole vielä juurikaan puhuttu kuntien ja kaupunkien roolista ilmasto- ja luontotyössä. Ministeri Ikonen täällä eilen totesi, että erityisesti suomalaiset kaupungit ovat ilmastotyön edelläkävijöitä, ja monessa kunnassa ja kaupungissa on herätty myös jo luonnon monimuotoisuustyöhön. Omassa kotikaupungissani Espoossa kirjattiin viime kuntavaalien jälkeen strategian tavoite luonnon monimuotoisuuden elpymisestä ja luonnon kokonaisheikentymättömyyden saavuttamisesta vuoteen 2035 mennessä. On todettu, että tavoite on haastava kaupungille, joka kasvaa tuhansilla asukkailla vuodessa, mutta tämä tavoite, kun se on strategiaan kirjattu, ohjaa nyt viranhaltijoita sitä kohti pyrkimään.

Tämä kirjaus on tärkeä myös lähiluonnon turvaamiseksi. Me tiedetään, että lähiluonnolla on tutkitusti tärkeä merkitys ihmisten hyvinvoinnille, eli me voidaan parhaimmillaan luonnon monimuotoisuutta vaalimalla sekä parantaa luonnon tilaa että rakentaa viihtyisämpää asuinympäristöä ja parantaa ihmisten hyvinvointia. On tärkeää huomata, että monimuotoinen, vihreä asuinympäristö tai kaupunkiympäristö on myös ympäristö, joka auttaa meitä sopeutumaan ilmastomuutoksen vaikutuksiin, kuten kuumuuteen tai rankkasaateisiin, hulevesien imeyttämiseen ja niin edelleen.

Eli nämä ovat todella laajoja ja monisyisiä kysymyksiä, jolloin meidän kannattaa nimenomaan kokonaisuutena miettiä, miten me rakennetaan sellaista kestävää yhteiskuntaa, joka on hyvä sekä ihmisille että luonnolle ja jossa pystytään tämän maapallon rajoissa elämään.

No, ministeri Ikonen nosti esiin siinä omassa puheenvuorossaan valtion keinoja edistää kuntien ilmastotyötä, mutta valitettavasti hän unohti kertoa sen, että hallitus on päättänyt poistaa ilmastolaista velvoitteen kunnille tehdä ilmastosuunnitelmat. Tämä on todella valitettava päätös ja yksi esimerkki hallituksen tempoilevasta ilmastopolitiikasta. Juuri kun kunnat olivat alkaneet näitä suunnitelmia valmistella, ne, joissa niitä vielä ei ollut, hallitus veti maton alta ja vei tämän kirjauksen poistamisen myötä myös rahoituksen, jolla tätä kuntien työtä oli ajatus tukea. Tämä ei ole kyllä kovin viisasta eikä anna hyvää viestiä sinne kuntiin ja kaupunkeihin siitä, että tätä työtä arvostettaisiin.

Vielä kommentoin lyhyesti tätä kestävää ruokamurrosta, jota muun muassa edustaja Kivelä tässä hyvällä puheenvuorollaan valotti. Kysehän ei ole siis siitä, mitä kukakin saa syö-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

dä tai ei saa syödä, vaan kyse on siitä, mikä on se kestävä tapa tuottaa ruokaa tulevaisuudessa Suomessa. Tänään meillä oli maa- ja metsätalousvaliokunnan seminaari maaseutupolitiikan tulevaisuudesta, ja siellä yhtenä asiantuntijapuheenvuorona esiteltiin ruuantuotannon tulevaisuutta. Sielläkin nousi esiin, että ne mahdollisuudet ja se potentiaali meillä on erityisesti kasviproteiinien tuotannossa, kaurassa ja marjoissa. Eli meidän kannattaisi nyt miettiä, mikä on se meidän kestävä ruuantuotannon tapa tässä maassa ja miten me voidaan parhaiten myös saada sellaista arvonlisää, jolla on vientipotentiaalia ja jolla me saadaan myös sitä kautta tuloja maaseudulle ja tuloja meidän viljelijöille ja tuettua samalla niitä ilmastotoimia ja sitä, [Puhemies koputtaa] että voidaan kestävästi tätäkin meidän luonnonvaraa käyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

20.33 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kommentoida vielä muutamia huomioita, mitä täällä on nostettu muiden puheenvuoroissa.

Ensinnäkin tästä Suomen roolista ja osuudesta suhteessa näihin globaaleihin kriiseihin: On totta, että kyse on isoista globaaleista kriiseistä, mutta eihän täällä ole vaadittu muuta kuin sitä, että Suomi tekee oman osansa. Emmehan me ole täällä vaatineet, että Suomi esimerkiksi päästöjä vähentää muuten kuin sen oman osuutensa, mikä kaikkien tietenkin täytyy tehdä. Ja samalla tavalla luontopolitiikan suhteen vaatimus on suomalaisen luonnon suojele ja suomalaisen lajikirjon suojele, joita, niin kuin täällä on tuotu esille, ei kyllä voi myöskään tehdä kukaan muu kuin me.

Sitten tästä epävarmuudesta, jonka edustaja Garedeu nosti esiin, että ei hyväksytty epävarmuutta tässä ilmastokeskustelussa: Eihän se niin ole. Se epävarmuushan on aivan merkittävä tekijä ilmastopoliittisissa skenaarioissa. Sen takia meillä ylipäätensä on erilaisia skenaarioita, kun katsotaan tulevaisuuteen. Minä olen itse ollut mukana kirjoittamassa yhtä tieteellistä artikkelia ilmastomuutoksen vaikutuksista, ja siinäkin — jo sen artikkelin nimessä — nostetaan esille, että tämä epävarmuus on se yksi merkittävin tekijä, joka tulee vaikeuttamaan sitä ilmaston kuumenemisen vaikutuksiin vastaamista. Ja tämä epävarmuus on erityisen kohtalokasta niille ihmisille, jotka saavat elantonsa esimerkiksi suoraan maasta tai jotka ovat riippuvaisia esimerkiksi meidän vesivarannoista ja niistä muutoksista, joita ilmastokriisi aiheuttaa. Eli itse näen, että tämä epävarmuus on ihan keskeinen tekijä ja mukana näissä keskusteluissa.

No, sitten puhuttiin ilmastouskonnosta, mutta eihän täällä ole vaadittu muuta kuin sitä, että hallitus pitäisi lupauksensa siitä, että tehdään tutkittuun tietoon pohjaavia päätöksiä. Uusin esimerkki on tietenkin nämä metsäkriteerit: meille piti tulla riippumattomat, tieteen pohjaavat kriteerit, mutta ei tullut, vaan lähdettiin sotkemaan niitä poliittisesti. Sen takia olisi ollut aiheellista kysyä hallitukselta, missä on tämä riippumattomaan tietoon perustuva päätöksenteko. Ja olisin halunnut kysyä myös Mykkäseltä siitä, aiotaanko sitten tehdä erillisiä päätöksiä valtion mailla, lisäisiä suojelupäätöksiä, kun nämä kriteerit on nytten tyritty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

20.36 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Olen jäänyt miettimään, kun hallitusohjelmassa todetaan, että ilmastotoimet eivät saa aiheuttaa kustannuksia kotitalouksille tai

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

yrittäjille, että miten hallitus suhtautuu siihen, että tämä ilmaston kuumeneminen aiheuttaa jo nyt merkittäviä kustannuksia kotitalouksille ja yrityksille, ja jos ei tehdä mitään, niin ne kustannukset vain koko ajan kasvavat. Olen ollut tässä talossa vuodesta 15 asti, ja mietin, onkohan ollut yhtään semmoista vuotta, jolloin ei oltaisi jouduttu miettimään, miten esimerkiksi maataloustuottajille on pitänyt joku erillinen tukipaketti koota sen takia, että satomenetykset ovat olleet niin suuria, ja ne ovat aina johtuneet jostakin tällaisesta sää-ääri-ilmiöstä, mitä ilmastomuutos nimenomaisesti vahvistaa. Joskus on ollut liian kuivaa, joskus on ollut liian märkää, on ollut erilaisia syitä. Jotenkin vaan todellakin ajattelen niin, että mitä pidemmälle me niitä toimia siirretään ja vitkutellaan ilmastotyössä, sitä kalliimmaksi se tulee, ja tähän on tietysti ihan jo tutkittuakin tietoa. Juuri ilmestyi raportti, jossa arvioitiin, että tällä hetkellä globaalisti ne tuhot, joita ilmaston kuumeneminen jo aiheuttaa, ovat kuusinkertaisia suhteessa siihen, mitä me tarvittaisiin, jotta me pystyttäisiin ilmaston kuumenemista hillitsemään sinne alle kahteen asteeseen, puolentoista asteen pintaan. Ja näinhän se on. Ja kun me tiedämme, että täällä pohjoisessa ilmasto kuumenee vielä keskimääräistä enemmän, niin meillä nämä tuhot ovat vielä suurempia.

Oikeastaan haluan nyt ennen kaikkea puhua vielä enempi luonnon monimuotoisuudesta, koska valitettavasti minusta — näidenkin lienee nyt jo kymmenen tunnin aikana, mitä tästä teemasta on puhuttu — tämä luontopolitiikka ja luonnon monimuotoisuus ovat jääneet kuitenkin vähemmälle. Myös ympäristö- ja ilmastoministeri Mykkäsen omassa puheessa ja omissa toimissa se jää varsin paljon vähemmälle kuin ilmastokysymykset, ja se on kuitenkin aivan yhtä tärkeää. Se on yhtä lailla meidän tulevaisuuden kannalta kriittistä, miten me luonnon monimuotoisuudesta huolehdimme.

Tällä hetkellä lajeja häviää noin 100—1 000 kertaa nopeammin kuin viimeisten miljoonien vuosien aikana. Tähän johtuu myös ihmistoiminnasta, siitä, että ihmiset ovat muuttaneet niin paljon luonnonympäristöjä, on otettu valtavia määriä luonnonympäristöjä käyttöön ja sillä tavalla kavennettu muiden eliöiden elinmahdollisuuksia. Ja itse asiassa Maailman terveysjärjestö WHO:han on arvioinut, että 60 prosenttia tartuntataudeista on peräisin eläimiltä ja luontokato edistää näiden tautien leviämistä merkittävästi. Yli puolet maailman bruttokansantuotteesta on riippuvaista luonnosta ja sen palveluista. Esimerkiksi jos pölytys, jota meidän ruuantuotannolle erilaiset pölyttäjähyönteiset tekevät, katoaa, sen arvo on noin 600 miljardia, ja siksi se, että me pidetään huolta luonnon monimuotoisuudesta ja lajistosta, on äärimmäisen tärkeää. Se on myös taloudellinen kysymys meille ja meidän hyvinvointikysymys, vaikka itse ajattelen, että se on myös tietysti jo sinänsä itseisarvo, että huolehdimme luonnon monimuotoisuudesta.

Globaalisti luonnolle haitallisia tukia maksetaan noin 4 000—6 000 miljardia dollaria vuodessa, kun samanaikaisesti luontoa suojelevia toimenpiteitä ja investointeja tehdään noin 78—143 miljardilla dollarilla vuodessa. Eli nämä luonnolle haitalliset tuet ovat yli 40-kertaisia, ja tässä ihan yhtä lailla meidän pitäisi kääntää tämä toisinpäin. Miten Suomessa nämä miljoonat menevät, en tiedä tarkkaa lukua, mutta se me tiedetään, että Suomessakin ylipäänsä ympäristölle haitallisia tukia on miljardeja. Ja jos me pystyisimme näitä vähentämään ja tätä rahaa kanavoimaan niin luonnon monimuotoisuuden edistämiseen kuin myös ilmastokriisin torjuntaan, me pääsisimme jo huomattavasti pidemmälle. On harmillista, että hallitus ei ole tähän työhön tarttunut, vaan päinvastoin se on nykyin tällä hallituskaudella luonut uusia ympäristölle haitallisia fossiilitukia.

Nyt minun viisi minuuttiani taisi mennä loppuun, niin jatkan vielä seuraavassa.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

20.42 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! On olemassa uskonasioita ja on olemassa tutkittua tietoa, ja siinä on se ero vihreiden ja perussuomalaisten ja tämän hallituksen välillä. Me teemme politiikkaa pohjaten sen tutkittuun tietoon, hallitus, perussuomalaiset uskonasioihin.

Ja mitä tulee siihen huoltovarmuuteen, niin sitä ei ole suomalaisen lihan laivaaminen Kiinaan, sitä ei ole eläimille ja luonnolle kestävä turkistarhaus, sitä ei ole fossiilitaloudessa riippuminen eikä riippuvaisuuden kasvattaminen, sitä ei ole miljardikaupalla lappavat yritystuet, jotka ovat haitallisia luonnolle ja ilmastolle mutta itse asiassa myös meidän taloutemme uusiutumiselle.

Kuten eilen sanoin, tälle hallitukselle löytyy siis aina tekosyy olla tekemättä, aina jokin tekosyy jättää tekemättä. Ja tälle hallitukselle ilmasto ja luonto eivät ole niin tärkeitä, että niiden puolesta käytettäisiin kunnolla, aidosti, niitä pelimerkkejä. Ja se, jos mikä, on käsittämätöntä tässä maailmanajassa, kun ilmasto kuumenee, luontokato laukkaa, lajeja meidän ympäriltämme häviää, ilmasto kuumenee niin, että me näemme jo niitä sään ääri-ilmiöitä ympäri maailmaa. Ne koskettavat jo vaikkapa suomalaisia viljelijöitä kuivuuden vuoksi. Me emme voi sulkea silmiämme näiltä asioilta. Nämä ovat tosiasioita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

20.43 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Yksi konkreettinen esimerkki Petteri Orpon hallituksesta siitä, miten se on tehnyt ja ottanut maalaisjärjen käyttöön, on se, että poistettiin kuntien lakisääteiset, aivan turhat ilmastosuunnitelmat. Tällä myös säästettiin rahaa valtion kassasta. Tämä vei myös paljon byrokratiaa kuntien hallinnossa.

Itse toivoisinkin, että kunnissa alettaisiin tekemään toimenpiteitä nyt aivan toiseen suuntaan tämän vihervasemmistolaisen aikakauden jälkeen. Kunnissa voitaisiin alkaa laskemaan hiilineutraalisuuden kustannuksia ja voitaisiin luopua kokonaan näistä kuntien ylikireistä hiilineutraalisuustavoitteista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

20.44 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä tuohon edelliseen vain semmoinen kommentti, että tämä velvoite kuntien ilmastosuunnitelmista, jotka kunnat voivat tehdä yksin tai seutukunnittain tai muiden kuntien kanssa, todellakin kirjattiin viime kaudella ilmastolakiin, ja sehän tuli kuntien omasta toiveesta. Kunnat halusivat, että heille asetetaan tällainen velvoite, koska he myös halusivat olla aktiivisia ja halusivat olla aktiivisesti mukana ilmastotyössä, koska he näkevät sen tärkeyden ja merkityksen myös paikallisesti. Ja paikallisestihan meidän täytyy tehdä myös ilmastotoimia samalla tavalla kuin meidän täytyy tehdä luontotoimia paikallisesti.

Todella minä ajattelin, että minä jatkan vielä vähän tästä luontokatoasiasta.

Kun me mietitään Suomea ja suomalaista luonnon heikkenemistä ja luontokadon syitä, niin meillä on tietysti metsäiset lajit, metsäelinympäristöt, joissa on paljon luonnontilan heikkenemistä. Yksi syy siihen on esimerkiksi hakkuukierron lyhentyminen. Nyt hakeetaan puusto jo niin nuorena, että sinne ei vaan kerta kaikkiaan pysty syntymään tällaisia eliölajistoa ja sellaista elinympäristöä, missä vanhojen metsien lajit viihtyvät. Sen takia tie-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tysti olisi niin tärkeää, että nyt tämän päätöksen tästä valtion vanhojen metsien suojelusta hallitus veisi loppuun.

No, toinen syy tai toinen suurista syistä on nämä 1960—1970 tehdyt massiiviset soiden ojitukset, jolloin yli puolet suoalasta ojitettiin. Silloin oli tietysti ajatuksena, että metsän kasvua olisi saatu lisättyä, mutta valitettavasti osa näistä ojituksista meni aivan hukkaan. Siellä ei kasva metsää, mutta menetettiin samanaikaisesti valtava määrä suoekosysteemejä lajistoineen ja erilaisia kosteikkoja. No nyt näitä on ruvettu ennallistamaan esimerkiksi juuri tämän Helmi-ohjelman avulla — kosteikkoja ennallistetaan ja soita ennallistetaan. Tämä EU:n ennallistamisasetushan olisi ollut meille aivan oiva työkalu siinä, että me olimme tätä työtä jatkaneet, tehneet konkreettisen suunnitelman siitä, miten se edistyy. Ja tietysti se, että koko EU olisi sitoutunut ennallistamistyöhön, olisi ollut oleellista.

No, sitten minä haluan nostaa tämän — edustaja Pitko nosti esiin tämän — biodiversiteettistrategian, johon olemme myös sitoutuneet. Siinä on äärimmäisen tärkeätä, että kun siinä ovat nämä suojeluvelvoitteet, 10 prosentin tiukan suojelun velvoite, niin se katsottaisiin alueellisesti maakunnittain. Meillä on laaja maa, meillä on täällä monentyyppisiä kasvillisuusvyöhykkeitä, meillä on erilaisia elinympäristöjä Etelä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa, ja tällä hetkellä se suurin ongelma meidän luonnonsuojelussa on, että me ollaan suojeltu hyvin paljon pohjoista luontoa mutta meillä on tarvetta nimenomaan suojella eteläistä luontoa. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

No niin, jatkan täällä pöntössä, kun näköjään tätä puhetta riittää. — Tässä metsänsuojelukysymyksessähän on ollut myös se kriittinen asia, että meidän täytyisi pystyä suojelemaan eteläisiä metsiä. Ja nyt todella nämä kriteerit, mistä olemme lehdistä saaneet lukea — en tiedä, ovatko ne nyt sitten lopullisia vai eivät — ovat niin tiukat, että eteläisiä metsiä ei suojeluun tulisi. Meillä on myös se hakkuupaine eteläisessä Suomessa paljon suurempi. Meillä on metsäteollisuutta ollut todella pitkän aikaa esimerkiksi Kaakkois-Suomessa, mikä näkyy kaakkoissuomalaisessa metsässä: siellä on hyvin vähän vanhoja metsiä jäljellä, siellä on hyvin vähän sellaista metsää, jonka luontoarvot ovat suuret. Ja itse asiassa kun paljon puhutaan aina siitä, että puuntuotannollisesti hakkuumäärät ehkä voivatkin olla kestäviä ja että puu sinänsä kasvaa enemmän kuin sitä hakataan, niin meillä on Kaakkois-Suomessa nimenomaisesti niin, että meidän hakkuumäärät eivät ole edes puuntuotannollisesti kestäviä. Sen takia tietysti tämä biodiversiteettistrategian toteuttaminen niin, että katsotaan alueellisesti maakunnittain ne velvoitteet siitä 10 prosentin suojelusta ja 30 prosentin tämmöisestä kevyemmästä suojelusta, olisi äärimmäisen tärkeää, eikä katsota Suomea vain kokonaisuutena, koska jos me teemme sen vain kokonaisuutena, niin silloin meille jää äärimmäisen tärkeitä luontoympäristöjä suojelematta ja silloin siihen monimuotoisuuteen, mitä biodiversiteettistrategialla halutaan varmistaa, emme pysty. Ja tämän haluan vielä nostaa tässä keskustelun päätteeksi hallitukselle ikään kuin viestinä, että tehkää nämä kriteeristöt tai velvoitteet biodiversiteettistrategian suhteen niin, että katsokaa, että ne tehdään maakunnittaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

20.49 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tuli tässä mieleen, että mitäs täällä onkaan päätetty kolme kuukautta sitten, kun me käsitelimme ilmastovuosikertomusta. Silloinhan me todettiin yksimielisesti koko eduskunta, että lisätoimia tarvitaan, joten te, edustaja Garedeu, olette ollut täällä omalla mandaatillanne vaatimassa lisätoimia hallitukselta. Me

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

teimme ympäristövaliokunnassa mietinnön, jossa tämä lausunto tehtiin. Se hyväksyttiin yksimielisesti, ja te olette ollut täällä salissa sitä hyväksymässä, aivan kuten kaikki teidän puoluetoverinnekin. Eli ehkä siihen peilaten on hieman erikoista, että kun me ollaan täällä tuotu esille, että sanat ja teot eivät kohtaa, niin tässä kohtaa te olette siis tekojen tasolla ollut vaatimassa niitä lisätoimia ja nyt ehkä teidän puheenvuoronne täällä tänään eivät ihan vastaa sitä, että tekin olette osana teidän koko eduskuntaryhmää ollut vaatimassa niitä lisätoimia. Itsehän olisin tietenkin toivonut, että keskityttäisiin niihin eikä mentäisi taaksepäin.

Samalla on myös hyvä huomata, että Suomessa on nähty jo yksi ilmasto-oikeudenkäynti päättäjiä vastaan, ja tämän lopputuloksenahan oikeus on tuonut esille, että valtioneuvoston velvollisuus ilmastopolitiikan suhteen ja myös sen toimimattomuus voivat johtaa oikeudelliseen arvioon. Eli silloin oikeus katsoi, että oli mennyt liian lyhyt aika siitä ilmastolain voimaan tulemisesta sen arvion tekemiseen. Mutta näin tämä tietenkin poistuu, kun laki on ollut pidempään voimassa, joten suhtautuisin myös vakavasti siihen, mitä oikeus on meille viestinyt tämän ensimmäisen ilmasto-oikeudenkäynnin lopputuloksena.

Vielä viimeiseksi haluaisin nostaa esille itselleni hyvin tärkeän asian, joka on eläinten oikeudet, ja ajattelen, että se on osa tätä ympäristökokonaisuutta. Toki on myös niin, että se ei tee tästä haasteesta yhtään sen helpompaa, kun taas tuodaan yksi lisävaatimus tähän rinnalle, että myös eläinten oikeuksista pitäisi huolehtia ja myös nämä eläinoikeuskysymykset pitäisi osana tätä kokonaisuutta käsitellä. Mutta ajattelen, että meidän poliitikkoina pitää vaan olla kykeneväisiä katsomaan myös näitä kysymyksiä siltä näkökulmalta, miten me aidosti puututaan näihin hyvin isoihin eläinoikeusongelmiin ja myös edistetään eläinten oikeuksia tässä samalla. Tämä tietenkin liittyy ennen kaikkea tuotantoeläimiin, mutta myös siihen lajikatoon, joka liittyy [Puhemies koputtaa] luonnonvaraisiin eläimiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ohisalo.

20.53 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Mitä tulee kuntien ilmastosuunnitelmiin, niin onneksi suuri osa suomalaisista kunnista jo toimii ja tekee tälläkin hetkellä. Onneksi myös suuri osa suomalaisista ihmisistä elää sellaisissa kunnissa, joissa kuntien hallinnon tasolla on jo päätetty toimia.

Kunnissa siis ymmärretään, että kunnat ovat ratkaisijan paikalla ja että ei ole vaihtoehtoa jättää toimimatta paitsi taklaamalla ilmastokriisiä myös sopeutumalla ilmastokriisiin, sen vaikutuksiin, sään ääri-ilmiöihin ja muuhun. Esimerkiksi yhdyskuntasuunnittelu, liikennevälineet, energiatehokkuus rakennuksissa, energiatehokkuus hankinnoissa, uusiutuvien energialähteiden lisääminen, jätteiden vähentäminen ja kiertotalouden edistäminen — siis kaikkea tätä tehdään.

Kunnat siis nimenomaan auttavat yksittäisiä ihmisiä elämään kestävämpää elämää, ja tämäkin on teidän mielestänne väärin. Teidän pitäisi nyt kyetä päättämään, pitääkö ihmisiä tukea tässä muutoksessa vai eikö heitä pidä tukea tässä muutoksessa. Te puhutte kauniita heidän puolestaan, mutta ette ole valmiita tukemaan heitä millään tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

20.54 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kun täällä on kuunnellut esimerkiksi kahden entisen ympäristöministerin, edustajien Mikkonen ja Ohisalo, puheenvuoroja, täy-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tyy kyllä todeta, että on kyllä ympäristöministereissä eroa. Sillä todellakin on merkitystä, kuka kantaa vastuuta ympäristöministerin salkusta ja minkälaisella ymmärryksellä, osaamisella ja sitoutumisella sitä työtä tehdään — kun vertaa vaikka tänään kyselytunnilla käytyyn debattiin, jossa nykyinen ympäristöministeri tuntui enemmän olevan kaivosteollisuuden edun ajaja kuin varsinaisesti ympäristönsuojelija ja luonnon puolustaja.

Olen kyllä erittäin surullinen siitä, kun tässä nyt tämän viimeisen vuoden aikana useampaan kertaan olen törmännyt siihen, että perussuomalaiset todellakin ilakoivat ja kehuskelevat sillä, kuinka helppoa oli ensimmäisenä aloittaa kuntien ilmastotoimista säästämällä ja niitten velvoitteiden karsimisella, kun oma taustani on se, että tulen siis Lappeenrannasta, joka on ollut tämmöinen perinteisen savupiipputeollisuuden paikkakunta, joka on tässä viimeisen kymmenen vuoden aikana tehnyt vahvan siirtymän siihen, että meillä on panostettu kunnianhimoiseen ilmasto-ohjelmaan ja ilmastotavoitteisiin ja sen rinnalla sitten pystytty nimenomaan valitsemaan strategian kärjeksi energia- ja ympäristöteknologian edistäminen. Sen kautta meille on tullut valtavasti uusia työpaikkoja nimenomaan näille aloille, ja kun samalla koko ajan tiedämme, että esimerkiksi metsäteollisuuden näkymät eivät välttämättä Suomessa ole niin kovin hyvät, niin sitten meillä on pystytty nimenomaan strategisesti valitsemaan tulevaisuutemme kannalta kestävämpää suuntaa, tässä myös taloudellisesti kestävämpää suuntaa.

Ja sitten yhä enemmän meidän maakunnassamme on tämän ilmastoheräämisen lisäksi havahduttu siihen, että myös luontokato ja monimuotoisuuden katoaminen ovat iso ongelma. Esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa nyt ensimmäistä kertaa viime vuosina on surtu siitä, että olemme ainut maakunta, jossa ei esimerkiksi ole kansallispuistoa. Nyt laajasti yli puoluerajojen kaikki ovat sitoutuneet siihen edunvalvontatavoitteeseen, että myös Etelä-Karjalassa olisi jatkossa tällainen merkittävä luontokohde, joka sitten myöskin tukisi muun muassa luontomatkailua — sen lisäksi, että se olisi tietystikin luonnon kannalta erittäin tärkeätä, että meidän luonnon monimuotoisuus, joka todellakin on hälyttävällä tasolla, niin kuin edustaja Mikkonen tässä hyvin kuvasi... Tilanne on siis huono, mutta parempaan suuntaan voimme mennä, mikäli määrätietoisesti siihen pyrimme. Näin yhä useampi meidän maakunnassamme siihen sitoutuu, mutta toivottaisiin tietenkin, että valtio tässä olisi vahvana kumppanina tukemassa tätä työtä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

20.57 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Olen tosiaan täällä aiemminkin sanonut, että jos yksin saisin päättää — mikä ei ole todellisuutta — niin heittäisin nämä ilmastotavoitteet romukoppaan. Mutta juuri täällä, juuri ennen tätä puheenvuoroa sanoin, että näitä tavoitteita tulisi vähintäänkin kohtuullistaa, elikkä pitäisi mennä asteittain tähän hiilineutraalisuuteen teknologian kehittyminen, taloudellinen etu ja Suomen kokonaisuus huomioon ottaen. Tämä linja on täysin hallitusohjelman mukainen, sillä Orpon hallitus on kirjannut hallitusohjelmaan, että tämä hallitus ei tee omilla poliittisilla päätöksillään semmoisia päästövähennyspäätöksiä, jotka nostavat kansalaisten arjen kustannuksia tai vaikeuttavat yritysten kilpailukykyä, eli tämä on täysin hallitusohjelman mukaista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

20.58 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Haluaisin lopuksi sanoa vielä: Haluaisin ensinnäkin kiittää ministeri Mykkästä, joka oli täällä eilen kuusi tuntia keskustelemassa meidän kanssamme. Se oli mielestäni rakentava panos häneltä tähän keskusteluun. Muutoin en kyllä voi sanoa hallituspuolueiden puolustaneen kovinkaan hyvin täällä hallituksen toimia. Emme saaneet vastausta, miten hallitus tulee luontokadon torjumaan ja ilmastonmuutosmuutosta hillitsemään, joten on vaikea nähdä, että hallitus nauttisi tämän jälkeen ainaakaan vihreän eduskuntaryhmän luottamusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

20.59 **Oras Tynkkynen vihr:** Arvoisa puhemies! Kun te, edustaja Garedew, täällä puhutte talouden edusta, niin kuuntelisittepa joskus suomalaisia yrityksiä ja elinkeinoelämän järjestöjä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 37/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 7/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Sirén, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 **Saara-Sofia Sirén kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen nyt työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle työvoimapalveluiden uudelleenjärjestämiseen liittyvien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esitykseen sisältyy muutoksia useisiin eri lakeihin ja myös teknisluonteisia korjauksia.

Tavoitteena on edistää työvoimapalveluiden järjestämisvastuun sujuvaa siirtoa kuntiin sekä lisätä asiantuntijan harkintavaltaa työnhakijan palveluprosessissa. Resursseja pyri-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

tään siis kohdentamaan niihin työnhakijoihin, jotka tarvitsevat enemmän henkilökohtaista palvelua, vähentämättä merkittävästi palveluprosesseja ja työnhakuvelvollisuutta koskevalle uudistukselle arvioituja työllisyysvaikutuksia. Työvoimaviranomaisen mahdollisuutta siirtää sopimuksella toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijalle työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia tehtäviä laajennettaisiin koskemaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi muussa laissa työvoimaviranomaiselle säädettyjä tehtäviä.

Esityksellä täsmennetään asiakastietojen käsittelyä ja käyttöoikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevaa sääntelyä. Asiakastietoja voidaan käsitellä nykyisten käyttötarkoitusten lisäksi KEHA-keskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden ja valtakunnallisen työvoimapalveluiden ja työttömyysturvan neuvontatehtävän hoitamiseen. Lisäksi KEHA-keskuksen tiedonsaantioikeuksia täydennettäisiin.

Järjestämisvastuun siirtymiseen liittyviä siirtymäsäännöksiä täydennetään henkilöstön siirtymisen, siirtyvien sopimusten sekä tuki- ja korvauspäätösten ja niihin liittyvien vastuiden osalta. Muutoksilla on tarkoitus edistää työvoimaviranomaisen toiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä ja selkeyttää niille siirtyviä tuki- ja korvauspäätöksiä koskevaa sääntelyä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään puoltaa lakiesitysten hyväksymistä osittain muutettuina.

Nykyisen asiakaspalvelumallin toteutuma asiakastapaamisten sekä työnhakuvelvoitteiden osalta on jäänyt kolmanneksen arvioitua alemmalle tasolle. Nykyinen asiakaspalvelumalli ei mahdollista yksilöllisten palveluiden tarjoamista asiakkaille, jotka palvelusta eniten hyötyisivät. Suurin kritiikki kohdentui palveluprosessin kaavamaisuuteen ja byrokritiaan, joka on suoraan pois työn ytimestä eli asiakkaiden työllistymisen tukemisesta. Samat havainnot ovat nousseet esille myös Valtiontalouden tarkastusviraston selvityksessä.

Työnhakijalla säilyy jatkossakin velvollisuus edistää työllistymistään sen ajan, kun hän on asiakkaana TE-toimistossa, siis vuoden 25 alusta lähtien työvoimaviranomaisella, ja kuuluu työttömyysturvajärjestelmän piiriin. Työnhakuvelvollisuutta asetettaessa otetaan huomioon työnhakijan mahdollisuudet työllistyä lyhytkestoiseen työhön. Velvollisuutta voi täyttää myös hakemalla alle kaksi viikkoa kestävää työtä. Laissa säädetyillä perusteilla haettavien työmahdollisuuksien määrää voidaan alentaa tai jättää hakuvelvollisuus kokonaan asettamatta. Työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen joko määräajaksi tai toistaiseksi, jos hän ilmoittaa väärä tai puutteellisia tietoja tai muulla vastaavalla tavalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle järjestetä keskusteluja laissa tarkoitetulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on kannatettu esityksen mukaista ehdotusta työnhakijan palveluprosessin keventämisestä. Tämän on nähty mahdollistavan työvoimaviranomaisten rajallisten asiantuntijaresurssien kohdentamista nykyistä tarkoituksenmukaisemmin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työvoimapalveluiden asiantuntijan harkintavaltaa asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa lisätään ja tuki saadaan kohdennettua niille asiakkaille, jotka apua eniten työllistyäkseen tarvitsevat ja palvelusta eniten hyötyvät. Työllistymisessä tukea tarvitsevat työttömät työnhakijat on entistä tehokkaammin saatava ohjattua palvelupolulle, joka johtaa työllistymiseen.

Valiokunta korostaa työvoimapalveluiden ydintehtävän olevan auttaa työnhakijoita työelämään, ja palveluprosessia tulee kehittää tukemaan tätä tavoitetta optimaalisella tavalla.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Palveluprosessin keventämisen yhteydessä on varmistettava vapautuvien resurssien kohdentuminen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valiokunta pitää tarpeellisenä sääntelyn täydentämistä esityksen mukaisesti niin, että työllisyysalueen kuntien välillä tapahtuvat valtiolta siirtyneen henkilöstön siirrot katsotaan liikkeenluovutukseksi vuoden 2025 loppuun asti. Täydennys tarvitaan valtiolta siirtyvän henkilöstön aseman turvaamiseksi, koska työvoimapalveluiden organisointi on kesken ja järjestelyjä kuntien välillä saatetaan tehdä vielä siirtohetken jälkeen.

Asiantuntijakuulemisissa nousi esiin epätietoisuutta asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksiin liittyen. Valiokunta toteaa, että käyttöoikeus voidaan myöntää työvoimaviranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle. Käyttöoikeus on rajattava sisällöltään, laajuudeltaan ja valtuuksiltaan siihen, mikä on henkilön tehtävien kannalta välttämätöntä. Valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja kehitetään yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa ottaen huomioon käytettävissä olevat määrärahat. Toistaiseksi ei ole kuitenkaan määriteltä toimintatapaa, jolla yhteistyötä voidaan toteuttaa läpinäkyvästi, oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti. Työvoimaviranomaisilla tulee olla tiedossa prosessi- ja toimintatavat, joilla ne saavat mahdolliset tietojärjestelmätarpeensa nostettua kehittämisen agendalle, sekä myös kriteerit, joiden perusteella kehityshankkeet priorisoidaan.

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintöön sisältyy siis joitakin pieniä pykälämuutoksia. Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 5—8, 11 ja 13.

Lisäksi päätösehdotuksena on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset 1—4, 9, 10 ja 12.

Tämä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö oli yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Lyly.

18.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Juuri niin kuin valiokunnan puheenjohtaja äsken totesi, tämä valiokunnan mietintö on yksimielinen. On erittäin tärkeää, että TE-palveluja kohdennetaan paremmin — nykyistä paremmin — ja niitä viedään siihen suuntaan, että niitä kohdennetaan niihin henkilöihin, jotka tarvitsevat eniten palveluja. On tarkoituksenmukaista vähentää palveluja niiltä kohdin, joissa työllistyminen tai esimerkiksi asepalvelus tai perhevapaa on nähtävissä kolmen kuukauden kuluessa. Kaikki tietävät, mitä siellä on tapahtumassa, joten niitä työnhakukeskusteluja ja muita voidaan vähentää, ja tässä on sentyypillisistä uudistuksista kyse.

Sinänsä, kun katsotaan palvelutarpeiden muutoksia, nämä palvelutarpeet — kun turvaa on aika paljon muutettu tässä viimeisten kuukausien aikana ja vielä tulee muutoksia — erityisesti kohdentuvat niihin kohtiin, missä näitä asioita tehdään, jotta ihminen työllistyisi nopeammin ja paremmin. Se on tämän kohdentamisen ainut ja tärkein syy. Sitten vältettäisiin semmoinen tilanne, että ihminen joutuisi köyhyysloukkuun, kun pudotaan työttömyys-turvan varalle, jota on nyt leikattu kohtuullisen paljon. Eli työllistytään nopeammin ja vältetään köyhyysloukkuun putoaminen.

Tällä hetkellä työnhakukeskusteluissa on tällainen ongelma, että alkutyönhakukeskustelu käydään, mutta täydentäviä keskusteluja ei pystytä siinä määrin käymään kuin niitä pitäisi käydä. Yritämme auttaa sitä asiaa kohdentamalla näitä niukkoja resursseja niihin kohtiin, missä tarvetta on. Sitten tietenkin palvelutarve tulee koko ajan kasvamaan. Siinä, kun työttömyys pitkittyy, on palvelutarvetta.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tärkeintä on tässä se, että henkilöstö siirtyy nyt valtiolta kunnille ja näille työllisyysalueille. Heidän siirtoaikansa, liikkeenluovutuksensa on koko ensi vuosi juuri sen syyn vuoksi, että näitä palveluja järjestellään varmaan ensi vuonna ja niitä tarkennetaan, ja on tarkoituksenmukaista, että tämä viedään siihen suuntaan.

Tärkeä asia tämän yhteydessä on se, että valtio huolehtii niistä velvollisuuksista, jotka tänä vuonna tulevat, ja huolehtii niistä myöskin jatkossa niin, että resursseja työvoimahalinnon ja työvoimapalveluiden osalta valtionosuusjärjestelmässä pidetään ajan tasalla. Nämä kysymykset ovat niitä, joihin sitten jatkossa tulemme palaamaan.

Esitys on yksimielinen, ja kannatamme tätä esitystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 37/2024 vp sisältyvien 1.—13. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2023

Kertomus K 12/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelua, valtuuskunnan varapuheenjohtaja, edustaja Sirén, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.19 Saara-Sofia Sirén kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto on Euroopan vanhin ja laajin ihmisoikeusjärjestö. Sen tärkein tehtävä on varmistaa ihmisoikeuksien toteutuminen jäsenvaltioissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen sisältämien velvoitteiden kautta. Viime kädessä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin valvoo tämän toteutumista.

Tämä käsittelyssä oleva kertomus käsittelee parlamentaarisen yleiskokouksen ja sen Suomen valtuuskunnan toimintaa viime vuodelta, mutta ajattelin valtuuskunnan tuoreena varapuheenjohtajana ottaa esiin myös joitakin ajankohtaisia aiheita.

Tänä vuonna 75 vuotta täyttävä Euroopan neuvosto perustettiin rauhanprojektina. Toisen maailmansodan raunioille perustetun järjestön mukaan rauha saavutetaan tukemalla demokratiaa, edistämällä oikeusvaltiota ja varmistamalla kaikille yhtäläiset oikeudet. Tämä on pohja, jolle länsimaiset demokratiamme on rakennettu. Myös Suomi ja suomalaiset ovat hyötäneet ja hyötävät Euroopan neuvostosta, sen yli 200:sta oikeudellisesti sitovasta sopimuksesta ja sen arvoperustaisesta näkökulmasta.

Kun Suomi liittyi järjestöön 1989, suomalaisille taattiin ihmisoikeussopimuksen sisältämät oikeudet sekä mahdollisuus valittaa valtion toiminnasta ihmisoikeustuomioistui-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

meen. Otamme helposti näitä oikeuksia itsestäänselvyyksinä, mutta niitä kannattaa ja on tärkeää puolustaa.

Arvoisa puhemies! Tänään tilanne näyttää erilaiselta. Euroopassa käydään taas sotaa. Ihmisoikeuksia, demokratia-aatetta ja oikeusvaltioperiaatetta ja koko sääntöperusteista maailmanjärjestystä haastetaan monelta suunnalta. Euroopan neuvosto on omalla toiminnallaan osoittanut olevansa toiminta- ja päätöksentekokykyinen silloin kun tarvitaan. Venäjän erottaminen järjestöstä pian Venäjän hyökättyä Ukrainaan oli merkittävä teko.

Vuonna 2023 järjestettiin Reykjavíkissa huippukokous, johon osallistuivat miltei kaikki Euroopan neuvoston 46 jäsenmaan valtiojohdon edustajat, Suomesta tasavallan presidentti. Tärkeässä huippukokouksessa valtiojohtajat vahvistivat sitoutumisensa Euroopan neuvoston perusarvoihin sekä sitoutuivat tukemaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuinta.

Lisäksi Euroopan neuvosto perusti vahinkorekisterin, jonka tarkoituksena on sementoida Venäjän vastuuvellisuus sodasta.

Seuraavasta askeleesta eli kompensatiomekanismista ja erityistuomioistuimesta puhutaan jo. Tuki Ukrainalle on vahva, ja Ukraina on ollut yleiskokouksen agendalla jokaisessa istunnossa. Parlamentaarinen yleiskokous tukee sekä Ukrainan taistelua vapauden puolesta että Ukrainan sisäistä kehitystä muun muassa kohti EU-jäsenyyttä.

Yleiskokous oli vahvasti mukana edistämässä Reykjavíkin huippukokousta ja tämän mainitun vahinkorekisterin perustamista. Yleiskokouksella on merkitystä Euroopan neuvoston rakenteessa sekä aloitteentekijänä että myös päätöksentekijänä. Yleiskokous kykenee nostamaan esiin sellaisia asioita, jotka ovat vasta nousemassa esiin keskusteluun.

Kertomusvuonna on hyväksytty päätöslauselmia ja suosituksia oikeusvaltion tilasta, seksuaalisesta väkivallasta sodan välineenä, ympäristöstä ja ihmisoikeuksista sekä teknologian ja tekoälyn vaikutuksista. Lisäksi on keskusteltu maahanmuuttajien välineellistämisestä, Gazan tilanteesta sekä Kosovon jäsenyyshakemuksesta. Myös Vuoristo-Karabahin sotaa ja sen seurauksia on käsitelty laajasti muun muassa valtuuskunnan puheenjohtajan Kimmo Kiljusen toimesta Armenia-raportoina. Euroopan neuvoston merkitys EU-jäsenyyden odotustilana on vahvistunut Ukrainan, Moldovan ja Georgian EU-jäsenyysprosessien myötä.

Arvoisa puhemies! Suomen valtuuskunta on näkyvä ja aktiivinen toimija yleiskokouksessa. Valtuuskunnan puheenjohtaja Kiljunen toimi poliittisen komitean varapuheenjohtajana ja valmisti komitealle Valko-Venäjän kansallista prosessia käsittelevän raportin. Sen yhteydessä yleiskokous vahvisti suhteitaan Valko-Venäjän demokraattisiin voimiin, ja he osallistuvat nykyään yleiskokouksen istuntoihin. Tavoitteena on tukea ja edistää demokraattista kehitystä niin, että kun Valko-Venäjä on siihen valmis, demokraattiset prosessit olisivat pystyssä. Tämän vuoden tammikuussa Valko-Venäjän demokraattisten voimien edustajat kokoontuivat täällä eduskunnassa kahden päivän seminaariin, jossa pääsivät keskustelemaan yhteisestä näkemyksestä.

Yleiskokous tarjoaa myös alustan heille, jotka haluavat edistää demokraattista kehitystä Venäjällä, ja tänä vuonna on tarkoitus perustaa Venäjä-yleisraportoin tehtävä yleiskokouksen poliittisen komitean alaisuuteen.

Suomen valtuuskunta myös seuraa Suomen asioiden etenemistä. Kun riippumattomaan hoitoon ja pakkolääkitykseen liittyvän EIT-tuomion toimeenpano Suomessa viivästy, valtuuskunta järjesti asiasta kuulemisen ja kirjelmöi hallitukselle. Asia on nyt hoidettu, eikä Suomi joutunut EN:n tarkkailuluokalle.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Euroopan neuvoston rooli on kasvanut, sillä vaikka puolustus ja kova turvallisuus eivät kuulu sen toimialaan, on järjestö onnistunut löytämään omat keinonsa pehmeän turvallisuuden edistämiseksi. Järjestö ei ole riippuvainen konsensuksesta, ja se saa päätöksiä aikaan. Euroopan neuvosto esimerkiksi hyväksyi tekoälyä ja ihmisoikeuksia koskevan yleissopimuksen 17.5.2024, ja tämä on ensimmäinen laatuaan. Se on esimerkki siitä, miten ajankohtainen Euroopan neuvosto on. Myös ilmastonmuutoksen vaikutuksista ihmisoi-
keuksiin on tekeillä yleissopimus.

Arvoisa puhemies! Kolmen viikon päästä me pääsemme äänestämään Euroopan neuvoston uudesta pääsihteeristä, ja äänestyksen lopputuloksella todellakin on merkitystä EN:n näkyvyyden ja koetun relevanssin kannalta. Samalla viikolla Suomen valtuuskunta järjestää sivutapahtuman ennakoinnin merkityksestä resilienssin vahvistamisessa, ja pääsemme esittelemään Suomen hyvää esimerkkiä.

Suomi on kokoaan suurempi maa Euroopan neuvostossa, ja Suomen valtuuskunta pitää Suomen lippua korkealla. Tämän kevään aikana Suomen valtuuskunnan jäsenistä ja varajäsenistä peräti neljä on valittu raportoijiksi komiteoissa. Se taitaa itse asiassa olla jonkinlainen ennätys. Tämä antaa näkyvyyttä Suomelle ja aidon mahdollisuuden meille vaikuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.26 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme oleva Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus viime vuodelta on kattava katsaus tämän Euroopan vanhimman ja laajimman ihmisoikeusjärjestön toimintaan niin Suomen kuin muiden jäsenmaiden näkökulmasta. Euroopan neuvoston tärkein tehtävä on varmistaa ihmisoikeuksien toteutuminen sen jäsenvaltioissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen sisältämien velvoitteiden kautta, ja viime kädessä Euroopan ihmisoikeustuomiois-
tuin valvoo tämän toteutumista.

Ihmisoikeuksia, demokratia-aatetta ja oikeusvaltioperiaatetta onkin viime vuosina haastettu, kun joissakin maissa hyväksytyt lait ovat vieneet kehitystä taaksepäin. Teknologinen kehitys, sosiaalisen median vakiintuminen ihmisten ensisijaisena tiedonlähteenä ja yleisen turvallisuustilanteen aiheuttama pelko vaikuttavat ihmisten suhtautumiseen perusoikeuksiin. Parlamentaarinen yleiskokous onkin muistuttanut ihmisoikeuksien jakamattomuudesta. Valtion vahvuus tulee siitä, miten se kohtelee kansalaisiaan ja mahdollistaa heidän vapautensa toimia, vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnan kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston toimialaan eivät kuulu puolustusasiat, mutta järjestö on ollut avainasemassa konfliktien ehkäisemisessä Euroopan mantereella ja edistänyt demokraattista turvallisuutta. Venäjän oikeudeton hyökkäyssota Ukrainaan on tuonut sodan ja rauhan, vahinkorekisterin ja kompensatiomekanismit jokaisen neuvoston kokouksen pöydälle. Parlamentaarisen yleiskokouksen tuki Ukrainalle, Ukrainan suvereniteetille ja alueelliselle koskemattomuudelle on vankkumaton.

Sota on myös tuonut näkyväksi sen, että rauhan saavuttamiseksi yhteiskuntien tulisi olla oikeudenmukaisia ja vapauksiin perustuvia. Euroopan neuvoston parissa on kannettu suurta huolta kalleimman hinnan sodasta maksavien ukrainalaisten tilanteesta ja oikeudettomista pakkosiirroista ja venäläistämistä.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Useiden samanaikaisten ja maailmanlaajuisten kriisien ja epävarmuuksien vuoksi nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin ongelmat ovat lisääntyneet. Yleiskokous onkin päätöslauselmassaan muistuttanut oikeuden terveyteen jäävän toteutumatta ilman mielenterveyttä. Siksi jäsenmaita kehoitetaan vahvistamaan mielenterveydellistä hoitoa ja ehkäisemään mielenterveysongelmia vahvistamalla lapsia ja nuoria tukevia toimia.

Arvoisa puhemies! Suomen delegaation edustajat ovat toimineet aktiivisesti niin yleiskokouksen istunnoissa kuin komiteoissa korostaen eri ihmisryhmien arvostamista ja ihmisarvon jakamattomuutta. Demokraattiset arvot ja oikeusvaltioperiaate ovat viime vuosina kokeneet takaiskuja useissa Euroopan maissa. Viime vuoden aikana komiteoissa on erityisesti keskusteltu rajat ylittävistä sortamisesta, tiedustelusta, suvaitsemattomuuden lisääntymisestä, haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojaamisesta, hybrdivaikuttamisesta sekä poliittisista vangeista.

Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous seuraa demokratiakehitystä myös järjestön lähialueilla. Keskusteluja niin Valko-Venäjän, Lähi-idän ja Kosovon tilanteista on käsitelty neuvoston istunnoissa. Suomen valtuuskunnan jäsenillä on tärkeitä luottamus- ja raportointitehtäviä neuvostossa, mikä mahdollistaa myös Suomelle tärkeiden asioiden esille nostamisen parlamentaarisen yleiskokouksen työssä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

18.30 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Haluaisin valtuuskunnan viimevuotisena jäsenenä nostaa muutaman aiheen, joita Euroopan neuvostossa käsiteltiin. Yksi on oikeus puhtaaseen luontoon, puhtaaseen ympäristöön ja ihmisoikeuksien ja ilmaston vuoropuhelu, jonka säätelyä kehitetään entisestään. Myös keskustelu ecociden, luonnontuhonnan, kriminalisoinnista on ollut siellä Euroopan neuvoston keskustelussa. Soisin, että näitä teemoja viedään eteenpäin ja vahvistetaan.

Keskustelu, johon sain itse osallistua, oli nuorten osallisuuden vahvistaminen, ja sain tehdä siitä myös raportin. Toivon, että tuleva valtuuskunta vie tätä myös eteenpäin. Euroopan neuvosto on vanha organisaatio ja voisi myös itse näyttää esimerkkiä siinä, kuinka nuoret otetaan sinne komiteatyöskentelyyn mukaan jatkossa.

Mutta sitten yksi huolenaihe: Siinä Euroopan neuvosto tekee hyvää työtä, ja he ovat ottaneet kansalaisyhteiskunnan vahvasti huomioon ja raportteja valmistellessa kansalaisyhteiskuntaa kuullaan, järjestökenttää kuullaan, mutta tämä kehitys täällä meidän kotimaassamme ja Suomessa ei minun mielestäni vastaa sitä standardia ja tasoa, jonka Euroopan neuvosto on asettanut. Kansalaisyhteiskunta on historian saatossa nähty ja määritelty monin eri tavoin. Nykyisin käsitteellä viitataan yhteiskunnan osaan, joka ei ole osa julkista valtaa eikä yksityis sektoria, ja kansalaisyhteiskunta eroaa luonteeltaan ja toimintalogiikaltaan yksityisestä ja julkisesta sektorista. Tuntuu jotenkin, että nyt vallalla oleva hallitus ei tätä kansalaisyhteiskunnan arvokasta roolia näe, ja useampikin kansalaisyhteiskunnan edustaja on sekä rahoitusleikkauksien että kuulemisprosessien heikkenemisen vuoksi ollut yhteydessä ja kantanut tätä huolta. Toivoisin, että Euroopan neuvoston valtuuskunnan jäsenet voisivat olla myös niitä, jotka painokkaasti puolustaisivat kansalaisyhteiskunnan roolia täällä meilläkin. Se on kuitenkin juuri se taho, joka ihmisoikeusrikkomuksia, marginaalisten ryhmien oikeuksia ja huolia niistä nostaa esiin, ja se on myös se taho, joka meidän demokratiaa vahvistaa.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

10. Ylen hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023

Kertomus K 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 6/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

11. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2023

Kertomus K 4/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 7/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelua, edustaja Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.33 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Hyvä puhemies, edustajat! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön Sitran vuoden 2023 toimintakertomuksesta.

Sitra määrittelee itsensä tulevaisuustaloksi. Se aloitti työnsä vuonna 1967 tutkimus- ja kehitysrahoittajana ja on kehittynyt vuosikymmenten aikana monipuoliseksi ajatushautomoksi, kokeilujen edistäjäksi ja yhteistyöalustaksi. Tulevaisuustalolle muutosten seuraaminen ja ennakointi on olennaista myös sen oman organisaation ja toimintatapojen kehittämisessä.

Talousvaliokunta antaa vuosittain mietintönsä Sitran kertomuksesta. Rahasto on eduskunnan vastattavana oleva itsenäinen julkisoikeudellinen rahasto, jonka hallintoa valvoo ja toiminnan periaatteista päättää eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. Rahaston tavoitteena on edistää Suomen vakaata ja tasapainoista kehitystä, talouden määrällistä ja laadullista kasvua sekä kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä toimimalla erityisesti sellaisten hankkeiden toteuttamiseksi, jotka vaikuttavat kansantalouden voimavarojen käyttöä tehostavasti tai tutkimuksen ja koulutuksen tasoa kohottavasti taikka jotka selvittävät tulevaisuuden kehitysvaihtoehtoja. Talousvaliokunta korostaa Sitran itsenäistä roolia ajatuspajana ja arvioi mietinnössään Sitran toiminnan painopisteitä ja kehittämistarpeita yleisesti.

Sitran toiminta vuonna 2023 on perustunut vuonna 2020 linjattuun strategiaan, ja samalla on käynnistynyt työ uuden strategian laatimiseksi. Sitran teemoina ovat olleet reilu datatalous, demokratia ja osallisuus sekä kestävyysratkaisut. Ennakoinnissa ja koulutustoi-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

minnassa keskeisiä kohokohtia ovat olleet Megatrendit 2023 -katsaus, kestävän talouspolitiikan johtamiskurssi ja uuden EU:n tulevaisuuden johtamiskoulutuksen käynnistyminen.

Vuonna 2023 valmistui reilun datatalouden kansallinen tiekartta. Työhön osallistui yli 700 asiantuntijaa, ja verkosto käynnisti yli 20 uudistusta muutoksen vauhdittamiseksi. Reilua datataloutta Sitra on pyrkinyt edistämään myös useiden käytännönläheisten kokeilujen kautta. Näistä esimerkkejä ovat muun muassa digitaalisten hoitomuotojen kokeilut, sata-maliikenteen älykäs ohjaus ja digitaaliset tuotepassit. Sitra on edistänyt datataloutta myös EU:n tasolla julkistamalla seuraavalle komissiolle suosituksia Euroopan datastrategiaksi sekä edistämällä terveysdatan hyödyntämistä.

Demokratian ja osallisuuden teemassa Sitra on kokeilut uusia menetelmiä esimerkiksi toteuttamalla hyvinvointialueilla niin sanotun puntaroivan demokratian kokeiluja asukaspaneelien muodossa. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös käynnissä olevaan työhön lainsäädäntöprosessien läpinäkyvyyden kehittämiseksi. Tarkoituksena on luoda valtioneuvoston käyttöön uusi lainsäädäntöhankeiden digitaalinen suunnittelumalli.

Kestävyysratkaisujen osalta Sitra on kehittänyt konkreettisia työkaluja yritysten luontojalanjäljen laskentaan. Sitra on mukana myös alan EU-vaikuttamistyössä. Sitran edelläkävijyys kiertotaloustyössä on saanut laajaa kansainvälistä huomiota, ja Sitran osaamista on hyödynnetty esimerkiksi YK:n piirissä kiertotalousratkaisujen työkalupakin koostamisessa.

Hyvä puhemies! Talousvaliokunta on aiemmin Sitran toimintaa arvioidessaan kiinnittänyt huomiota tarpeeseen linkittää Sitran työtä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon eri tasoilla ja siten hyödyntää työn tuloksia nykyistä laajemmin. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2023 toiminnassa monet elementit ilmentävät tämän tavoitteen toteutumista varsin monipuolisesti. Sitran toiminnan tulee näkyä ja sen työn tuloksia on tärkeää hyödyntää kaikilla päätöksenteon tasoilla ja maantieteellisesti kattavasti paikallinen, alueellinen, kansallinen, EU:n ja kansainvälinen taso huomioon ottaen.

Sitralla voi olla merkittävä osa myös innovaatiotoiminnan ja järjestelmän osana. Sitran tehtävänä tässä on toimia ennen muuta sillanrakentajana ja vahvistaa tki-päätösten tietopohjaa ja innovaatiojärjestelmän kykyä toimia strategisesti.

Sitran toimintavapaus itsenäisenä tulevaisuustalona edellyttää vastinparikseen uskottavaa ja jatkuvaa toiminnan arviointia ja mittareiden kehittämistä. Toisaalta on tunnistettava myös se, että Sitran toiminnan luonteeseen sisältyy oikeus epäonnistua, eikä merkittävä osa sen työn tuloksista ole kvantitatiivisin mittarein arvioitavissa. Lisäksi toiminnan tulosten käyttöönotto ja hyödyntämisen laajuus jää viime kädessä muiden tahojen päätöksenteosta riippuvaiseksi.

Sitran uusi strategia julkaistaan tässä kuussa. Se ajoittuu tilanteeseen, jossa monet viimeaikaiset kehityskulut haastavat Sitraa uudistumaan. Suuria yhteiskunnallisia ongelmia, jotka vääjäämättä näkyvät myös Sitran työn suuntaamisessa, ovat muun muassa väestön ikääntyminen, talouden kasvun tyrehtyminen sekä muuttunut turvallisuusympäristö. Vaikeassa ympäristössä on tärkeää keskittyä olennaiseen, ja Sitran lakisääteinen perustehtävä on entistäkin ajankohtaisempi. Tässä ajassa korostuu myös tuon tehtävän yhteiskunnan resilienssiä vahvistava merkitys. Samalla Sitran tulee olla entistäkin notkeampi reagoimaan mahdollisiin uusiin yllätyksiin ja epäjatkuvuuksiin ja suuntaamaan tarvittaessa toimintaansa uudelleen nopeastikin. Tähän tarvitaan myös strategisempaa, koko Sitran toiminnan läpileikkaavaa ennakkointia.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Talousvaliokunta korostaa myös jatkuvuuden merkitystä niillä aloilla, joilla Sitra on luonut edelläkävijänä asiantuntemusta, jota on perusteltua hyödyntää laajasti ja pitkällä aikajänteellä. Sitran toiminnassa on kyse myös ratkaisujen löytämisestä pitkän aikavälin haasteisiin, eikä ketteryuden tavoittelu toiminnassa saisi toimia tätä tavoitetta vastaan.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen johdosta. Kannanottoehdotus on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta. Mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

18.40 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Oikein paljon kiitoksia talousvaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Puistolle. — Itse olen nyt viidettä vuotta Sitran hallintoneuvoston jäsenenä, ja näinä aikoina tulemme näkemään melkoisia muutoksia. Meillä on jo ensi viikolla Sitran seuraava kokous, ja siellä kuulemme varmasti yliasiamies Atte Jääskeläiseltä näistä viimeisistä muutoksista, mitä he ovat tekemässä siellä Sitrassa. Uskon, että niillä saadaan hyvin paljon hyvää aikaiseksi meidän yhteiskunnalle.

En pidennä tätä puhuttani siinä mielessä, mutta haluan kuitenkin nostaa esille yhden hyvin tärkeän asian, mitä siellä on kehitetty, ja se on tämä tekoöly. Jos tekoöly saadaan täydessä mitassaan esimerkiksi meidän kaikille hyvinvointialueille tuomaan sinne tekoölyn myötä erilaisista paperiasioista luopumista, niin sillä saadaan suuret säästöt ja iso määrä esimerkiksi lääkäreitä ja hoitajia tekemään sitä oikeaa hoito- ja lääkärintyötä eikä pelkäävän papereiden siirtämistä taholta toiselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

18.42 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Suomella on todellakin monenlaisia erilaisia ongelmia. Kuten talousvaliokunnan puheenjohtaja Sakari Puisto toi esille, meillä esimerkiksi ikääntyminen, tämä väestöpyramidi, on erittäin haasteellinen, mutta 15 vuoden päästä meidän suuret ikäluokat ovat ehkä suurimmaksi osaksi poistuneet jo taivaan kotiin, ja sittenhän tämä väestöpyramidi vähän tasaantuu. Mutta se ei poista silti sitä ongelmaa, että Suomessa ei ole ollut kasvua viimeiseen 15 vuoteen, ja ilman kasvua me voimme puhua vain siitä loistavasta menneisyydestä, mitä Suomessa on ollut.

Olen sitä mieltä, että Sitralla on ollut paljon roolia ja voi olla paljon roolia jatkossa talouden buustaamisessa. Tämä on semmoinen asia, mihin me tarvitsemme ratkaisuja ja innovaatioita ja ideoita ja niiden eteenpäinviemistä. Toivonkin, että tämä kasvu olisi sellainen, missä meillä kaikilla olisi katse, koska ilman kasvua ja taloudellista hyvinvointia me emme kukaan pysty tukemaan niitä arvoja, joita kaikki täällä yhdessä jaamme, eli ihmisoikeuksia ja demokratiaa ja meidän hyvinvointivaltiota.

Se, miksi meillä ei ole rahaa näihin nykyisiinkään palveluihin, mitkä meillä on jäljellä, ja miksi Suomi rahoittaa niitä velalla, on se oikea ongelma, ja siksi myös uskon, että Sitra voi olla ratkaisemassa sitä ja auttamassa Suomea tässä haastavassa tilanteessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kivelä, Mai.

18.43 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Lyhyesti: Itse aloitin Sitran hallintoneuvostossa viime vuoden aikana, ja on ollut hienoa perehtyä Sitran työhön sen roolin kautta oikein

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

kunnolla. Itse kyllä ajattelen, että Sitra tekee arvokasta työtä ja paljon sellaista arvokasta työtä, mikä ei välttämättä sitten edes tänne asti näy, ja uskon kyllä, että tällaisen työn merkitys tulee myös entisestään vain kasvamaan esimerkiksi liittyen tähän ennakoitavuuteen, liittyen demokratiakysymyksiin ja näihin kestävyysratkaisuihin.

Mutta halusin sanoa sen, että koska itse olen myös talousvaliokunnan jäsen ja en päässyt tähän ratkaisevaan käsittelyyn, kun tätä mietintöä tehtiin — olin toki näissä kuulemisissa ja keskusteluissa mukana — olisin vain todennut, että olen kyllä myös tämän talousvaliokunnan mietinnön takana. Mielestäni siellä on hyviä huomioita.

Yksi nosto, joka liittyy tähän ympäristö- ja talouskysymysten yhdistämiseen: Eli kun siellä sanotaan, että valiokunta korostaa Sitran työn merkitystä luonnon ja talouden välisen kytkösten hahmottamisessa ja tuomisessa julkiseen keskusteluun sekä osaksi päätöksentekoa, niin mielestäni tämä on tärkeä nosto valiokunnalta, ja ajattelen, että tässä Sitra on tehnyt hyvää työtä. Esimerkiksi tässäkin kertomuksessa nostetaan esille tämä työ, jota on tehty yritysten luontojalanjälkimenetelmien kehittämisessä. Tämä on just sellaista todella konkreettista, tärkeää työtä, jota me tarvitaan ja jota yritykset myös haluavat. Sen takia ehkä vielä tähän edelliseen puheenvuoroon, jossa korostettiin kasvun ja taloudellisten näkökulmien huomioita, nostaisin kyllä vielä esille sen, että ilman tätä kestävää ympäristöä, ilman sitä, että meidän luonto säilyy elinkelpoisena, sellaisessa toimintaympäristössä ei sitä taloudellista hyvinvointia ole myöskään mahdollista rakentaa. Senkin takia pidän hyvin perusteltuna sitä, että ympäristökysymykset ovat tässä vahvasti läsnä ja toivottavasti ovat jatkossakin mukana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tynkkynen, Oras.

18.46 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelemme Sitran toimintakertomusta vuodelta 23. Avoimuuden nimissä on syytä sanoa tähän alkuun, että olin itse Sitran palkkalistoilla kyseisen vuoden ensimmäiset kuukaudet.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto edellä kuvasi hyvin sitä, miten Sitran rooli on vuosikymmenten saatossa muuttunut ja sen kuuluukin muuttua, ja sen takia on luontevaa, että nyt strategiaa uudistetaan. Samalla pidän tärkeänä, että Sitran uudistuessa säilytetään myös se, mikä Sitrassa on ollut ja on edelleen arvokasta.

Itse lähestyn kysymystä aika ison luokan periaatteiden kautta. Ajattelen, että Sitran yksi keskeinen vahvuus suomalaisessa yhteiskunnassa on sen kyky kurottaa riittävän pitkälle tulevaisuuteen, tarttua sellaisiin aiheisiin, joista tässä salissa ei tyypillisesti vielä tänään puhuta, mutta joista ehkä puhutaan vuoden tai viiden tai kymmenen vuoden päästä tai ainakin pitäisi puhua, koska sen kaltaisia riittävän pitkälle tulevaisuuteen kurkottavia tahoja tässä maassa on kovin vähän.

Itse ajattelen myös niin, että en Sitralta odota niinkään työtä, joka vahvistaa omia näkemyksiäni, vaan ennen kaikkea sellaista työtä, joka haastaa sitä, miten tällä hetkellä joistakin asioista ajattelen. Sen takia olen erityisen tyytyväinen, jos Sitra onnistuu tarttumaan sellaisiin asioihin ja avauksiin, jotka pistävät itsenikin miettimään ja arvioimaan uudelleen asioita uudesta näkökulmasta.

Meidän eduskunnan järjestelmässä talousvaliokunta on tunnetusti Sitran kotipesä. Mutta olen itse väläyttänyt myös sellaista ajatusta, että jotta tämä Sitran laaja työ, josta tosiaan — niin kuin edustaja Kivelä edellä totesi — ehkä aika isokin osa saattaa jäädä näkymättö-

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

mäksi, saataisiin paremmin nivottua osaksi tätä meidän eduskunnan työtä, ei välttämättä olisi huono ajatus kokeilla tulevaisuusvaliokunnassa sitä, että ajoittain Sitra tulisi raportoi-
maan työnsä tuloksista, vaikka eri aiheista tai näkökulmista aina kerrallaan. Jos vaikka kol-
men tai kuudenkin kuukauden välein tällainen katsaus saataisiin, niin varmistettaisiin, että
se Sitran aika laajamittainen työ, joka myös on aika — sanotaanko — isolla rahalla tehty, ei
menisi hukkaan vaan saavuttaisi meidät kansanedustajat sitten ainakin tulevaisuusvalio-
kunnan kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mai Kivelä.

18.49 **Mai Kivelä vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edellisestä edustaja Tynkkysen hyvästä
puheenvuorosta halusin vielä jatkaa, että mielestäni tämä ehdotus tulevaisuusvaliokuntaan
liittyen oli hyvä. Ehdottomasti, kun Sitrakin miettii uusia tapoja olla, on hyvä, että mekin
tällä voimme sitten rohkeammin miettiä uusia tapoja meidän päässämme tämän toimin-
nan suhteen.

Halusin myös kompata sitä, että vaikka itse pidin tässä ympäristökysymyksiä puolusta-
van puheenvuoron äsken, niin ehdottomasti olen useassa yhteydessä peräänkuuluttanut si-
tä, että mielestäni olisi hyvä, jos Sitra on rohkea. Ei tarvitse miellyttää kaikkia. Siihen toki
kuuluisi myös se, että uskalletaan esittää sellaisiakin ajatuksia, jotka ehkä eivät tässä ajas-
sa vielä ole kaikkien hyväksymiä. Toisaalta ajattelen, että siihen osaltaan kuuluu myös se,
että pitää olla mahdollisuus epäonnistua ja tehdä sellaisia kokeiluja, joista kaikki eivät vält-
tämättä kannu pitkälle. Sitäkin tässä mietinnössä minun mielestäni ihan hyvin avattiin.

Ennen kaikkea itse toivon rohkeutta ja jonkinasteista uskallusta olla myös radikaali. —
Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 4/2024 vp joh-
dosta. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 54/2024 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-4/2024 vp

Lähetekeskustelu

Lisätalousarvioaloitteet LTA 1-4/2024 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 7.6.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetet-
tiin klo 20.59.

Pöytäkirja PTK 62/2024 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen